

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLİMLER VE TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
2021-YL-165

**TÜRKİYE CEZA İNFAZ KURUMLARINDA EĞİTİM-
ÖĞRETİM, SOSYO-KÜLTÜREL VE PSİKO-SOSYAL
FAALİYETLER (2012-2016)**

HAZIRLAYAN
Fatma UYGUN

TEZ DANIŞMANI
Dr. Öğretim Üyesi Müslime GÜNEŞ

AYDIN-2021

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Bu tezde sunulan tüm bilgi ve sonuçların, bilimsel yöntemlerle yürütülen gerçek deney ve gözlemler çerçevesinde tarafımdan elde edildiğini, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kuralların gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

... / ... / 2021

Fatma UYGUN.

ÖZET

TÜRKİYE CEZA İNFAZ KURUMLARINDA EĞİTİM- ÖĞRETİM, SOSYO-KÜLTÜREL VE PSİKO-SOSYAL FAALİYETLER (2012-2016)

Fatma UYGUN

Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Müslime GÜNEŞ

2021, XVI + 97 sayfa

Araştırmada, Adalet Bakanlığı Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün Birim Faaliyet Raporları incelenerek Türkiye ceza infaz kurumlarında 2012 ve 2016 yılları arasında hükümlü ve tutuklulara yönelik uygulanan eğitim-öğretim, sosyo-kültürel ve psiko-sosyal faaliyetlerin neler olduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklulara yönelik eğitim, öğretim faaliyetleri, mesleki eğitim faaliyetleri, dini gelişim ve manevi rehberlik faaliyetleri, kütüphane, kitaplık faaliyetleri, psiko-sosyal faaliyetler, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler ele alınmıştır.

Araştırmaya temel olması açısından, kavramsal çerçeve kapsamında hapis cezalarının tarihsel gelişimi incelenmiş olup bu doğrultuda Tanzimat dönemi, Cumhuriyet dönemi ceza infaz kurumları ile ilgili olarak cezaevi kurumu ortaya çıkmadan önce hapis türleri açıklanmıştır.

Tanzimat döneminde 1840 tarihli Kanun-ı Ceza ile kürek cezası ve hapis cezası uygulanmaya başlanmıştır. 1851 tarihindeki Kanun-ı Cedid ile kürek cezası ve hapis cezasının uygulanmasına devam edilmiştir. 1858 tarihinde Ceza Kanunname-i Hümayun ile uygulanan cezalara kalebentlik cezası da eklenmiştir (Sarıdiken, 2014:20).Tanzimat döneminde çıkarılan kanunlar ile birlikte bedene yönelik cezalandırma yerini, suçluyu ıslah etmeyi amaçlayan hapisanelerin oluşmasına bırakmıştır (Demir, 2013:30).Osmanlı çöküş sürecinde on yıl savaş ve sonrasında kurulan genç Türkiye Cumhuriyeti bu alanı yeniden çağdaş, laik ve hukuka dayalı olarak güncellemiştir.

Cumhuriyetin ilanından sonra devletin her alanında Mustafa Kemal Paşa önderliğinde gerçekleştirilen modernleştirme çalışmaları ceza infaz kurumlarında da gerçekleşmiştir. 1926'dan itibaren ceza infaz kurumlarındaki hükümlü tutukluların ihtiyaçları doğrultusunda hukuki düzenlemeler yapılmıştır. 1926 tarihinde 765 sayılı Türk Ceza Kanunu yürürlüğe

girmiştir.1929 yılında cezaevleri İç İşleri Bakanlığından alınarak Adalet Bakanlığına bağlanması ile birlikte değişim süreci başlamıştır. Adalet Bakanlığı hükümlülerin çalıştırılarak ıslah edilmesi yönünde çaba sarf etmiştir (Sarıdiken, 2014:21)

Cumhuriyet döneminin cezaevlerine bakışı Mustafa Kemal Paşa'nın "Efendiler, cezaevleri sorunu çok önemlidir. Kişisel özgürlüğü kaldırılan vatan evladının, ceza süresi sonunda, topluma yararlı olarak yetiştirilmesi gerekir" sözlerinden anlaşılmaktadır. Cezaevlerinin sadece cezanın infaz edildiği yer olarak görülmeyip hükümlü ve tutukluların eğitime, meslek edinmesine de önem verilen onları toplum hayatına kazandıran bir kurum olduğu vurgulanmaktadır (Kurt, 2013:38).

1965 tarihinde 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanun ile modern infaz usulleri benimsenmiştir. 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren ve Türk Ceza Adalet Sistemi'nin üç temel yasasından biri olan 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun (CGTİHK) infaz hukukunun temel esaslarını düzenlemektedir (Artuk ve Alşahin, 2016:181)

Araştırmada; birey, devlet ve toplum hayatına katkıları açısından ceza infaz kurumlarında yürütölen eğitim-öğretim, sosyo-költürel ve psiko-sosyal faaliyetler değerlendirilmiştir. Ceza infaz kurumlarında eğitim-öğretim, sosyo-költürel ve psiko-sosyal anlamda yapılan faaliyetler ele alınarak, bu faaliyetlere katılım sayıları incelenmiştir.

Araştırma, ceza infaz kurumlarında eğitim-öğretim, sosyo-költürel ve psiko-sosyal faaliyetleri bir bütün olarak ele alan ilk araştırma olması açısından önemlidir. Araştırmada veri kaynağı olarak; Adalet Bakanlığı Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü'nün Birim Faaliyet Raporları ve bu alanda yapılmış olan yüksek lisans tezleri, doktora tezleri, makaleler, kitaplar, gazeteler kullanılmıştır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Cezaevi, Eğitim-Öğretim Faaliyetleri, Sosyo-Költürel Faaliyetler, Psiko- Sosyal Faaliyetler.

ABSTRACT

EDUCATION- EDUCATION, SOCIO-CULTURAL AND PSYCHO-SOCIAL ACTIVITIES IN CRIMINAL INSTITUTIONS OF TURKEY (2012-2016)

Fatma UYGUN

Master Thesis, Department of Social Sciences

Thesis Advisor: Dr. Faculty Member Müslime GÜNEŞ

2021, XVI + 97 pages

In the research, the Unit Activity Reports of the General Directorate of Prisons of the Ministry of Justice were examined and the educational, socio-cultural and psycho-social activities implemented for convicts and detainees in Turkish penal institutions between 2012 and 2016 were determined. In this context, education, training activities, vocational training activities, religious development and spiritual guidance activities, library, library activities, psycho-social activities, social, cultural and sports activities for convicts and detainees in penitentiary institutions were discussed.

As a basis for the research, the historical development of prison sentences was examined within the scope of the conceptual framework, and in this direction, prison types were explained in relation to the Penal institutions of the Tanzimat period and the Republican period before the prison institution emerged.

In the Tanzimat period, with the Kanun-ı Penalty of 1840, hard labor and imprisonment began to be applied. With the Kanun-ı Cedit in 1851, the punishment of hard labor and imprisonment continued. In 1858, the penalty of Kalebent was added to the penalties applied with the Penal Code of Humayun (Sarıdiken, 2014:20). With the laws enacted during the Tanzimat period, the punishment for the body was replaced by the formation of prisons aimed at rehabilitating the criminal (Demir, 2013:30). The young Republic of Turkey, which was established during the war and after ten years of war, has updated this field again with a modern, secular and legal basis.

After the proclamation of the republic, the modernization works carried out under the leadership of Mustafa Kemal Pasha in all areas of the state were also carried out in penitentiary institutions. In line with the needs of convicted prisoners in penitentiary institutions since 1926 legal arrangements have been made. The Turkish Penal Code No. 765

came into force in 1926. In 1929, the prisons were taken from the Ministry of Internal Affairs and connected to the Ministry of Justice, and the process of change began. The Ministry of Justice made efforts to rehabilitate the convicts by employing them (Sarıdiken, 2014: 21)

The perspective of the republican era on prisons Mustafa Kemal Pasha said, “Sirs, the problem of prisons is very important. It can be understood from the words "A citizen of the country whose personal freedom has been abolished should be brought up to be useful to the society at the end of the sentence". It is emphasized that prisons are not only seen as places where punishment is carried out, but also an institution that gives importance to the education and profession of convicts and detainees, and brings them into social life (Kurt, 2013: 38).

With the Law No. 647 on the Execution of Penalties in 1965, modern execution procedures were adopted. The Law No. 5275 on the Execution of Penalties and Security Measures (CGTİHK), which came into force on 1 June 2005 and is one of the three basic laws of the Turkish Criminal Justice System, regulates the basic principles of the execution law (Artuk and Alşahin, 2016: 181).

In the study, educational, socio-cultural and psycho-social activities carried out in penitentiary institutions were evaluated in terms of their contribution to individual, state and social life. The educational, socio-cultural and psycho-social activities in penitentiary institutions were discussed and the number of participation in these activities was examined.

The research is important in that it is the first research that deals with education, socio-cultural and psycho-social activities in penitentiary institutions as a whole. As a data source in the research; Unit Activity Reports of the Ministry of Justice General Directorate of Prisons and master's theses, doctoral theses, articles, books, and newspapers were used.

KEYWORDS: Prison, Educational Activities, Socio-Cultural Activities, Psycho-Social Activities.

ÖNSÖZ

“Türkiye ceza infaz kurumlarında eğitim- öğretim, sosyo-kültürel ve psiko-sosyal faaliyetler (2012-2016)” konulu araştırmada; ceza infaz kurumlarının değişim evreleri incelenmiştir. Ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklulara yönelik eğitim öğretim faaliyetleri, sosyo- kültürel faaliyetler ve psiko-sosyal faaliyetler ele alınmıştır. Hükümlü tutuklulara yönelik gerçekleştirilen eğitim-öğretim faaliyetleri, sosyo-kültürel ve psiko-sosyal faaliyetler Adalet Bakanlığı Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü’nün Birim Faaliyet Raporları, yüksek lisans ve doktora tezlerinden, alan yazında yer alan inceleme eserlerden yararlanarak ele alınmıştır.

Tez konusunun belirlenmesinden, tezin ortaya çıkmasına kadar geçen süre zarfında tecrübeleri ile yoluma ışık tutan, öneri, yönlendirme ve eleştirileri ile yolumu açan, saygıdeğer hocam tez danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Müslime GÜNEŞ’ e teşekkürü bir borç bilirim.

Bünyesinde çalışmaktan onur duyduğum yüksek lisans tezimin tamamlanması için gerekli izinleri veren Adalet Bakanlığı Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğüne teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Yüksek lisans tez sürecinde manevi desteklerini benden esirgemeyen ve hayatımın bundan sonraki sürecinde kıymetli bir yeri olacak olan arkadaşım Sibel DÜNDAR’a çok teşekkür ederim.

Tez çalışmam boyunca kendi doktora tezinden feragat ederek kıymetli vaktini tezin hazırlık aşamasında bana ayıran, sorularıma sabır ve anlayışla karşılık veren, lisans hayatımızdan beri bağımızın kopmadığı araştırma görevlisi Ayşegül SEKMAN’a desteğinden ötürü çok teşekkür ederim.

Hayatım boyunca maddi ve manevi her türlü desteğiyle benim yanımda olan ve bana her koşulda güvenen aileme sonsuz teşekkür ederim. Aydın 2021.

Fatma UYGUN

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY SAYFASI.....	iii
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİM SAYFASI	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ.....	ix
TABLolar DİZİNİ	xiii
GÖRSELLER DİZİNİ.....	xiv
EKLER DİZİNİ.....	xv
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xvi
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM.....	7
1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	7
1.1. Ceza Kavramı ve Amacı.....	7
1.2. İnfaz Kavramı.....	7
1.3. Hapishane Olgusu ve İlk Hapishanelerin Ortaya Çıkışı.....	8
1.4. Ceza İnfaz Kurumlarının Tarihsel Gelişimi	8
1.5. Türkiye Ceza İnfaz Kurumlarında Gerçekleştirilen Eğitim – Öğretim Faaliyetleri..	12
1.5.1. Okuma – Yazma Kursları.....	13
1.5.2. Yaygın Eğitim (Açık Öğretim Ortaokulu, Açık Öğretim Lisesi ve Açık Öğretim Fakültesi) Çalışmaları.....	13
1.5.3. Açık İlköğretim Lisesi.....	14
1.5.4. Açık Öğretim Fakültesi	14
1.5.5. Örgün Eğitim Çalışmaları.....	14
1.5.6. Uzaktan Eğitim Çalışmaları	14
1.5.7. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi Tarafından Yapılan Sınavlar:	15
1.5.8. Dini Gelişim ve Manevi Rehberlik Çalışmaları	15

1.5.9. İş ve Meslek Eğitimi ile İlgili Çalışmalar.....	15
1.6. Türkiye Ceza İnfaz Kurumlarında Gerçekleştirilen Sosyo-Kültürel Faaliyetler.....	16
1.6.1. Kütüphane- Kitaplık Çalışmaları.....	16
1.6.2. Kurs, Seminer, Konferans, Münazara Çalışmaları.....	17
1.6.3. Sportif Çalışmalar.....	17
1.7. Türkiye Ceza İnfaz Kurumlarında Gerçekleştirilen Psiko -Sosyal Faaliyetler	17
1.7.1. Tanıma Çalışmaları	18
1.7.2. Tanıtma Çalışmaları	19
1.7.3. Yönlendirme Çalışmaları.....	19
1.7.4. Koordinasyon Çalışmaları	20
1.7.5. Bireysel Görüşmeler.....	20
1.7.6. Grup Çalışmaları	21
1.7.7. Çocuklara Yönelik Olarak Yapılan Çalışmalar.....	21
1.7.8. Annesinin Yanında Kalan Çocuklara Yönelik İyileştirme Çalışmalar.....	21
1.7.9. Psiko-Sosyal Servis Tarafından Sürdürülen Diğer Çalışmalar	21
1.8. İlgili Araştırmalar	22
2. BÖLÜM.....	26
2. YÖNTEM.....	26
2.1. Araştırma Modeli.....	26
2.2. Evren ve Örneklem.....	27
2.3. Veri Toplaması ve Analizi.....	27
3. BÖLÜM.....	29
3. BULGULAR	29
3.1. Türkiye Ceza İnfaz Kurumlarında 2012-2016 Yılları Arasında Yürütülen Eğitim- Öğretim Faaliyetlerine İlişkin Bulgular	29
3.1.1. I. Kademe ve II. Kademe Okuma –Yazma Eğitimlerine Katılan Hükümlü- Tutukluların Sayılarına İlişkin Bulgular	30
3.1.2. Yaygın Eğitime Devam Eden (Açık Öğretim Ortaokulu, Açık Öğretim Lisesi ve Açık Öğretim Fakültesi) Hükümlü Tutuklulara İlişkin Bulgular.....	32

3.1.3. Örgün Eğitime İlişkin Bulgular	34
3.1.4. Uzaktan Eğitime İlişkin Bulgular	35
3.1.5. Dini Gelişim ve Manevi Rehberlik Çalışmalarına İlişkin Bulgular	36
3.1.6. Mesleki ve Teknik Kurslara Dair Bulgular	37
3.2. Türkiye Ceza İnfaz Kurumlarında 2012-2016 Yılları Arasında Yürütülen Sosyo- Kültürel Faaliyetlere İlişkin Bulgular	43
3.3. Türkiye Ceza İnfaz Kurumlarında 2012-2016 Yılları Arasında Yürütülen Psiko- Sosyal Faaliyetlere İlişkin Bulgular	53
3.3.1. Yetişkin Hükümlü ve Tutuklulara İlişkin Bulgular	53
3.3.2. Annelerinin Yanında Kalan Çocuklara İlişkin Eğitim, Öğretim, Psiko- Sosyal Faaliyetler.....	54
3.3.3. Çocuk Hükümlü ve Tutuklular İlişkin İyileştirme Çalışmaları.....	61
3.3.4. Mesleki Eğitim Alanındaki Personel ile İlgili Gelişmeler	63
3.3.5. Yetişkin İyileştirme Faaliyetleri Kapsamında Personel Eğitimlerine İlişkin Bulgular.....	67
3.3.6. Çocuk İyileştirme Faaliyetler Kapsamında Personel Eğitimlerine İlişkin Bulgular.....	70
4. TARTIŞMA VE SONUÇ	78
5. KAYNAKLAR.....	87
6. EKLER	93
ÖZGEÇMİŞ	97

TABLolar DİZİNİ

Tablo 3.1. Hükümlü ve Tutukluların Yıllara Göre Dağılımı	30
Tablo 3.2. I. ve II. Kademe Okuma-Yazma Kurslarına Katılan Hükümlü –Tutuklu Sayısı .	31
Tablo 3.3. I. ve II. Kademe Okuma-Yazma Kurslarına Katılan Çocuk Hükümlü –Tutuklu Sayısı.....	32
Tablo 3.4. Yaygın Eğitime Devam Eden Hükümlü- Tutuklu Sayıları (Açık Öğretim Ortaokulu, Açık Öğretim Lisesi ve Açık Öğretim Fakültesi	32
Tablo 3.5. Açık İlk Öğretim Okulu, Açık Öğretim Lisesi ve Açık Öğretim Lisesi ve Örgün Eğitime Devam Eden Çocuk Hükümlü- Tutuklu Sayısı.....	33
Tablo 3.6. Ön Lisans ve Lisans Örgün Eğitime Devam Eden Hükümlü ve Tutuklu Sayısı .	34
Tablo 3.7. Lisansüstü Öğrenimine Devam Eden Hükümlü Tutuklu Sayısı	35
Tablo 3.8. Uzaktan Eğitime Devam Eden Hükümlü ve Tutukluların Sayısı	35
Tablo 3.9. Meslek ve Teknik Kurslarına Katılan Hükümlü Tutuklu Sayısı	37
Tablo 3.10. Meslek ve Teknik Kurslara Katılan Çocuk Hükümlü Tutuklu Sayısı	42
Tablo 3.11. Ceza İnfaz Kurumlarında Düzenlenen Sosyo-Kültürel Faaliyet Sayısı.....	43
Tablo 3.12. Kütüphane Kitaplık Faaliyetleri Kapsamında Okunan Kitap Sayısı	52
Tablo 3.13. Annesinin Yanında Kalan Çocuk Sayısı.....	54
Tablo 3.14. 2013 Yılı Annesinin Yanında Kalan Çocuk Sayısı.....	55
Tablo 3.15. Annesinin Yanında Kalan Çocuk Sayısı.....	56
Tablo 3.16. Annesinin Yanında Kalan Çocuk Sayısı.....	56
Tablo 3.17. Annesinin Yanında Kalan Çocuk Sayısı.....	57
Tablo 3.18. Ceza İnfaz Kurumlarında Annesinin Yanında Kalan Çocukların Kreş, Anaokulu, Bakım Evinden Yararlanma Durumlarına İlişkin Tablo	58
Tablo 3.19. Uluslararası Eğitimler	66

GÖRSELLER DİZİNİ

Görsel 3.1. Ceza İnfaz Kurumlarında Eğitim Öğretim Faaliyetlerinin Gerçekleştiği Alanlar	29
Görsel 3.2. Eğitim Gören Hükümlü Tutuklular	36
Görsel 3.3. Manevi Rehberlik Çalışmaları Kapsamında Gerçekleştirilen Bir Faaliyet	37
Görsel 3.4. Ceza İnfaz Kurumunda El Sanatları	38
Görsel 3.5. El Sanatları Sergisi	41
Görsel 3.6. Ceza İnfaz Kurumlarında Sosyo-Kültürel Faaliyetlerden Bir Örnek	43
Görsel 3.7. Badminton Şampiyonası.....	44
Görsel 3.8. Bağımlılık Semineri.....	45
Görsel 3.9. Su Tasarrufu Semineri	45
Görsel 3.10. Ceza İnfaz Kurumunda Düzenlenen Sosyal ve Kültürel Faaliyetler	46
Görsel 3.11. Ceza İnfaz Kurumunda Gerçekleşen Sportif Faaliyetler	47
Görsel 3.12. Ceza İnfaz Kurumunda Gerçekleştirilen Film Gösterimi	47
Görsel 3.13. Kadına Yönelik Şiddet Konferansı.....	48
Görsel 3.14. Ceza İnfaz Kurumunda Gerçekleştirilen Çocuklar İçin Bir Gün Etkinliğinden	49
Görsel 3.15. Ceza İnfaz Kurumunda Gerçekleştirilen Eğitimlerden Biri	50
Görsel 3.16. Ceza İnfaz Kurumu Kütüphaneleri.....	51
Görsel 3.17. Ceza İnfaz Kurumu Oyun Odası	60
Görsel 3.18. Konya’da Açılan Ceza İnfaz Kurumu Anaokulu	60
Görsel 3.19. Hizmet Öncesi Eğitim	64
Görsel 3.20. Personele Yönelik Eğitim.....	70
Görsel 3.21. Personele Yönelik Eğitim.....	71

EKLER DİZİNİ

Ek 1. Araştırma İzin Belgeleri.....	93
-------------------------------------	----

KISALTMALAR DİZİNİ

AB	: Adalet Bakanlığı
ARDEF	: Araştırma Değerlendirme Formu
BİSİS	: Bireyselleştirilmiş İyileştirme Sistemi
CGTİHK	; Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun
CTE	: Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü
DEPAR	: Değerlendirme, Profil Araçları ve Rehabilitasyon Programları
İŞKUR	: Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
T.C	: Türkiye Cumhuriyeti
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Bilgi Sistemi
YARDM	: Yapılandırılmış Ruhsal Değerlendirme ve Bireysel Müdahale Programı

GİRİŞ

Araştırma, “Türkiye ceza infaz kurumlarında eğitim- öğretim, sosyo-kültürel ve psiko-sosyal faaliyetler (2012-2016)” başlığını taşımaktadır. 2012 ve 2016 yılları arasında Türkiye’de ceza infaz kurumlarında eğitim-öğretim, sosyo-kültürel ve psiko- sosyal faaliyetler incelenmiştir. Araştırmada, Adalet Bakanlığı Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün Birim Faaliyet Raporlarından yararlanılmıştır. Ceza infaz kurumları ile ilgili sayısal verilere Adalet Bakanlığı Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü’nün 2012, 2013, 2014, 2015, 2016 yıllarında yayınlamış olduğu birim faaliyet raporlarından ulaşılmıştır.

Araştırmanın amacı, Türkiye’de 2012 ve 2016 yılları arasında ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklulara yönelik eğitim- öğretim, sosyo-kültürel ve psiko- sosyal faaliyetleri inceleyip değerlendirmektir.

Ceza infaz kurumlarında gerçekleştirilen eğitim-öğretim, sosyo- kültürel ve psiko-sosyal faaliyetler toplumun her kesimi tarafından bilinmemektedir. Araştırma, ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklulara yönelik gerçekleştirilen faaliyetlerin toplumun her kesimi tarafından bilinmesi gerektiği düşüncesi ile yapılmıştır. Ayrıca ceza infaz kurumlarında gerçekleştirilen eğitim- öğretim, sosyo-kültürel ve psiko-sosyal faaliyetler hükümlü ve tutukluların rehabilite edilmesi için de büyük önem taşımaktadır.

Ceza infaz kurumları ile ilgili kaynakların yeterli olmayışı araştırmanın ele alınmasını güçleştirmiştir. Ayrıca Covid 19 pandemi süresinde yaşanan sorunlardan dolayı verilere ulaşma konusunda sorunlar yaşanmıştır. Verilere ulaşılabilir olması sebebiyle Adalet Bakanlığı Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü Birim Faaliyet Raporlarından yararlanılmıştır. Araştırma, Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü Birim Faaliyet Raporları olan 2012-2013-2014-2015-2016 yıllarında gerçekleştirilen eğitim-öğretim, sosyo-kültürel ve psiko-sosyal faaliyetler ile sınırlandırılmıştır.

Araştırmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, incelediği probleme ilişkin sorgulayıcı, yorumlayıcı ve problemin doğal ortamındaki biçimini anlama uğraşı içinde olan bir yöntemdir. Nitel araştırma, daha önceden bilinen veya fark edilmemiş problemlerin algılanmasına, probleme ilişkin doğal olguların gerçekçi bir şekilde ele alınmasına yönelik öznel-yorumlayıcı bir süreci ifade etmektedir. Nitel araştırmalarda genellikle gözlem, görüşme, doküman ve söylev analizi gibi nitel veri toplama teknikler

kullanılmaktadır. Nitel araştırma, farklı disiplinleri bir araya getiren bütüncül bir bakış açısına sahiptir (Baltacı, 2019: 369-370).

Araştırmada, veri toplama yöntemi olarak, doküman analizi/incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırmada incelenen olgu veya olaylarla ilintili bilgiler içeren yazılı belgelerin ayrıntılı olarak taranması ve bu bilgilerden yeni bir bütünlük oluşturulması olarak adlandırılmaktadır. Doküman incelemesi, araştırmacının yaptığı gözlem ve görüşme kayıtları ile diğer belgelerin sistematikleştirilmesini sağlamaktadır. Doküman incelemesi, araştırmacı için zaman tasarrufu sağlamaktadır (Baltacı, 2019:376).

Araştırmada, doküman incelemesiyle elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi ise belirli kelime ve kavramların varlığını tanımlamaya yönelik olarak yapılan çalışmalardır. İçerik analizi, dört temel bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler arasında verilerin kodlanması, tema alanlarının bulunması, tema ve kodların uygun olarak düzenlenmesi ve bulguların yorumlanması şeklindedir (Kaya ve Ayar, 2020:278). Araştırmada, Adalet Bakanlığı Ceza Tevkif Evlerinin Birim Faaliyet Raporları incelenip, ceza infaz kurumlarında gerçekleştirilen eğitim-öğretim, sosyo- kültürel ve psiko-sosyal faaliyetlere odaklanılmıştır. Bu doğrultuda eğitim-öğretim, sosyo-kültürel ve psiko-sosyal şeklindeki kavramlar oluşturulmuş ve bu kavramlar incelenerek, sayısal verilere ulaşılmıştır.

Araştırmada, istatistikî veriler Adalet Bakanlığı Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün Birim Faaliyet Raporlarından elde edilmiştir. Araştırma, ayrıca Adalet Bakanlığı Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün yayınladığı Sesleniş gazetesi ve güncel haberler ile desteklenmiştir.

Problem Cümlesi

Türkiye’de 2012 ve 2016 yılları arasında ceza infaz kurumlarında eğitim- öğretim, manevi rehberlik, sosyo-kültürel, psiko-sosyal faaliyetler nasıl yapılmaktadır?

Alt Problemler

1. Türkiye’de 2012 ve 2016 yılları arasında ceza infaz kurumlarında eğitim- öğretim faaliyetleri nelerdir ve nasıl yapılmaktadır?

2. Türkiye’de 2012 ve 2016 yılları arasında ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklulara yönelik manevi rehberlik faaliyetleri nelerdir ve nasıl yapılmaktadır?

3. Türkiye’de 2012 ve 2016 yılları arasında ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklulara yönelik sosyo-kültürel faaliyetler nelerdir ve nasıl yapılmaktadır?

4. Türkiye’de 2012 ve 2016 yılları arasında ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklulara yönelik uygulanan psiko-sosyal faaliyetler nelerdir ve nasıl uygulanmaktadır?

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, Türkiye’de 2012 ve 2016 yılları arasında ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutukluların temel eğitim, dini eğitim ve mesleki eğitim faaliyetleri ile sosyo-kültürel ve psiko- sosyal faaliyetlerini inceleyip değerlendirmektir. Bu amaçla ceza infaz kurumlarında yürütülen faaliyetler ele alınmıştır.

Araştırmanın Önemi

Ceza infaz kurumları, yapısı gereği kapalı mekanlardır. Ceza infaz kurumlarında uygulanan eğitim-öğretim, sosyo-kültürel ve psiko-sosyal faaliyetler ceza infaz kurumu dışındaki insanlar tarafından bilinmemektedir. Araştırma, ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklulara uygulanan iyileştirme faaliyetlerinin toplumun her kesimi tarafından bilinmesi gerektiği düşüncesinden hareketle yapılmıştır.

Ceza infaz kurumları, hükümlü ve tutukluların ıslah edilerek topluma kazandırıldığı, toplumsal hayata katıldıktan sonra da kişilerin tekrar suç işlemelerini engellemeyi amaç edinen kurumlardır. Hükümlü ve tutukluların topluma kazandırılmasına yardımcı olmak ve tekrar suç işlemelerini engellemek veya suçun tekrar edilmesini önlemek adına ceza infaz kurumlarındaki tüm iyileştirme faaliyetlerinin önemi büyüktür.

Ceza infaz kurumlarında yürütülen eğitim-öğretim, sosyal-kültürel ve psiko-sosyal faaliyetleri bir bütün olarak ele alan çalışmaların azlığı bu araştırmanın yapılmasında etkili olmuştur. Araştırma, hükümlü ve tutuklulara yönelik sunulan eğitim-öğretim, sosyo-kültürel ve psiko-sosyal faaliyetleri bütüncül çerçevede değerlendirmesi açısından önemlidir. Gelecekte yapılacak araştırmalar, çalışmalar ve projeler için yeni ufuklar açabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Varsayımları

1. Hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumunda bulundukları süreçte eğitim, öğretim faaliyetlerine gereksinim duyduğu varsayılmaktadır.

2. Hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumunda bulundukları süreçte sosyo-kültürel faaliyetlere gereksinim duyduğu varsayılmaktadır.

3. Hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumunda bulundukları süreçte psiko-sosyal faaliyetlere gereksinim duyduğu varsayılmaktadır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Ceza infaz kurumlarında eğitim öğretim ve psiko sosyal faaliyetler hakkında alan çalışmalarına ait kaynak sayısının sınırlı olması araştırmanın ele alınıp ortaya konmasını zorlaştırmıştır. Ayrıca Covid 19 pandemi sürecinin olumsuz etkileri araştırma için gerekli olan kaynakların temin edilmesini güçleştirmiştir.

Ceza infaz kurumları ile ilgili sayısal verilere Ceza Tevkif Evlerinin Birim Faaliyet Raporlarının incelenmesi sonucunda ulaşılmıştır. Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü'nün 2012, 2013, 2014, 2015, 2016 yılları hakkında faaliyet raporlarına internet ortamından ulaşıp, araştırmanın bulguları ortaya konmuştur. Araştırma, Türkiye'de 2012 yılı ve 2016 yılları arasında ceza infaz kurumlarında eğitim- öğretim, sosyo-kültürel ve psiko-sosyal faaliyetler ile sınırlandırılmıştır.

Tanımlar

Ceza infaz kurumları ile ilgili kullanılan birçok kavram bulunmaktadır. Ancak araştırmada ağırlıklı olarak kullanılan kavramlar; hukuk, suç, ceza, hükümlü, tutuklu, ceza infaz kurumu gibi kavramlar olduğu için bu kavramların tanımları yapılmıştır. Ayrıca araştırmada, eğitim, öğretim, psiko-sosyal ve rehabilitasyon kavramları yer aldığı için bu kavramların tanımlarına da yer verilmiştir. Araştırma kapsamında kullanılan tanımlar şu şekildedir.

Hukuk “kişiler arasındaki ilişkileri düzenleyen müeyyideli kurallar bütünü”dür (Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, C:4:1992:908).

Suç: “yasalarca işlenmesi yasaklanan; işlenmesi durumunda ceza yaptırımının uygulandığı fiiller”dir (Büyük Ansiklopedi, 1997:C:13:5053).Hukukçulara göre suç, “yasanın suç saydığı ve bir yaptırım gerektiren eylemlerdir”. Sosyologlara göre suç, “toplumun değer sistemine aykırı olarak meydana gelen doğal ve evrensel bir olgudur”. Kriminologlara göre ise “suç, sosyal, ekonomik, biyolojik, psikolojik gibi çok nedenli sapma davranışıdır” (Acar, Demir, Görmez, Keser, 2015:651).

Ceza: “bir kişiye kusurlu, yanlış vb. davranışlarından dolayı uygulanan yaptırım”dır (Büyük Ansiklopedi, C:3:1997:1045).

Mahkûm: Arapça kökenli bu terim, genel olarak ceza infaz kurumunda suçlarının karşılığı olarak kalan hükümlü, tutuklu veya hüküm özlü kişiler için genel bir kavram olarak kullanılmaktadır (Güven, 2019:8).

Hükümlü: Mahkeme kararı ile suç işlediği sabit olan kişinin tanımlanmasına yönelik olarak kullanılan hukuki terimdir (Güven, 2019:7). Yapılan soruşturma ve yargılama sonunda hâkimin uyuşmazlık konusunu esastan halleden ve yargılamayı sona erdiren kararına “hüküm”, böyle bir mahkûmiyet hükmü alan kimseye ise “hükümlü” denmektedir. Ayrıca hükümlü, herhangi bir mahkemece hakkında hüküm verilmiş, suçluluğu tespit edilmiş kimsedir ya da kendisi hakkında verilmiş bir kesin ceza mahkûmiyeti bulunandır (Yılmaz, 2011:21).

Tutuklu; mahkemece tutuklama kararı verilmiş, özgürlüklerinden yasal olarak alıkonulup hapisane ya da tutukevinde kalması zorunlu olan bireylere denir. Hükümlü ise; yargı organları tarafından hakkında mahkûmiyet kararı verilmiş kişilere denmektedir (Karafazlı ve Tuna, 2020:42).

Tutukluyu hükümlüden ayıran en önemli nokta, hakkında kesinleşmiş bir hükmün olmamasıdır. Ortak noktaları ise hükümlünün kararda belirtilen zaman kadar, tutuklunun ise yargılanma zamanına kadar hürriyetlerinden mahrum olmasıdır (Yılmaz, 2011:21).

Hapis: yalın tanımı ile bireyin özgürlüğünün kısıtlanarak, cezaevi olarak adlandırılan devlete ait mekânlarda ve kamu görevlilerinin gözetiminde, kendisinin belirlemediği koşullara uyarak yaşamını sürdürmek zorunda kalmasıdır (Şen, 2016:10).

İnfaz: Arapça bir sözcük olan “nüfuz” sözcüğünden türetilmiştir ve belirli bir hükmün yerine getirilmesi, gereğinin yapılması veya icra edilmesi anlamına gelmektedir (Çelik, 2018:4).

Ceza infaz kurumu; “mahkeme tarafından bağlayıcı cezaya hükümlü olanların cezalarının infaz edildiği yerdir”. (Saruhan, 2019:8).

Eğitim genel anlamda, bireyde davranış değiştirme sürecidir. Eğitim, bireyde kendi yaşantısı yoluyla ve belli plan ve program doğrultusunda istenilen davranış değişikliğini meydana getirme sürecidir (Cuhadar, 2016:220).

Öğretim: eğitimin nispeten kısa bir zaman periyodu içerisinde gözlenebilen ya da meydana gelebilen bir faaliyettir (Laska ve Gürbüzürk, 2019:254).

Psiko-sosyal kavramı, bireyin sosyal bir ortamdaki psikolojik gelişimi ve etkileşimi anlamına gelmektedir. İlk kez psikolog Erik Erikson tarafından kullanılmıştır. Genellikle psiko-sosyal kavramı çevre etkileşimde yaşanan bireysel zorlukların çözümüne işaret eden “psiko-sosyal müdahale” bağlamında kullanılır (Ayaz, İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Ders Notları, Y.y).

Rehabilitasyon kavramı, Fransızca “rehabilitation” sözcüğünden türetilmiştir. Rehabilitasyon; sakat olanlar ile iyileşen hastaları işe kolay bir şekilde adapte etmek ve onların bir meslek sahibi olmaları amacıyla yapılan eğitim olarak tanımlanmıştır. Yaygın kullanımı ile rehabilitasyon kavramı; bireyin kapasitesi ölçüsünde zihinsel, sosyal, fiziksel yeterlilik alanında gelişimini sağlama, destek olma ve iyileştirme çabalarını ifade etmektedir. Rehabilitasyon çalışmaları çok yönlü ve geniş özelliktedir (Demir, 2011:17).

Araştırmada, ceza ve infaz kavramı açıklanarak hapisane olgusu ve ilk hapisanelerin ortaya çıkışı incelenmiştir. Söz konusu yıllarda ceza infaz kurumlarında gerçekleştirilen eğitim- öğretim, sosyo-kültürel ve psiko-sosyal faaliyetler ayrı ayrı açıklanmıştır. Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün Birim Faaliyet Raporları incelenerek verilere ulaşılmıştır.

Ceza infaz kurumlarında eğitim- öğretim, sosyo- kültürel ve psiko-sosyal faaliyetler hükümlü ve tutuklulara yönelik gerçekleştirilmektedir. Hükümlü ve tutuklu kavramları ayrı anlamlara gelseler de ceza infaz kurumlarında gerçekleştirilen faaliyetlere hükümlü ve tutuklular katılabilmektedir. Bundan dolayı araştırmada, hükümlü ve tutuklu kavramları birlikte ifade edilmiştir.

1. BÖLÜM

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Ceza Kavramı ve Amacı

Ceza infaz kurumlarında, hükümlü ve tutukluların cezalarını infaz ederken kendilerini ilgi, yetenek ve potansiyelleri doğrultusunda geliştirmeleri için gereken imkânı sağlamaktadır. Ceza infaz kurumlarının temel prensibi, hükümlü ve tutukluları rehabilite ederek topluma geri kazandırmaktır. Cezanın amacı, ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluların olumsuz tutum, düşünce, davranış ve eğilimlerini rehabilite ederek bireylerin tekrar suç işlemelerini önlemek ya da olabildiğince suç işlemelerini azaltabilmektir.

Ceza infaz kurumlarındaki cezalandırmanın amacı; öncelikli olarak hükümlü ve tutukluların toplumla daha uyumlu hâle gelmelerine yardımcı olarak onların yeniden sosyalleşmelerini sağlamaktır. Ceza infaz kurumlarında uygulanan iyileştirme, rehabilitasyon faaliyetleri ve bunlara eşlik eden sosyal, kültürel ve sportif çalışmalarla hükümlü tutukluların ıslah olmaları hedeflenmektedir.

1.2. İnfaz Kavramı

“Cezaların infazı, kesinleşmiş mahkeme kararlarının Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yerine getirilmesi” (Taşkın, 2010:401) şeklinde tanımlanmaktadır.

Hükümlü ve tutuklunun infazı ile ulaşılmak istenen birçok amaç bulunmaktadır. 5275 sayılı CGTİHK’da (2006, Nisan) infazla ulaşılmak istenen amaçlar sıralanmıştır. Kanuna göre infazın amacı;

- “Öncelikle genel ve özel önlemeyi sağlamak,
- Bu maksatla hükümlünün yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek,
- Toplumu suça karşı korumak,
- Hükümlünün; yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek,
- Üretken ve kanunlara, nizamla ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırmaktır” şeklinde belirtilmektedir (Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü, 2004)İnfazdaki temel amaç, hükümlü ve tutukluların

yeniden sosyalleşmesini sağlayarak toplumsal hayata katılmaları noktasında onlara yardımcı olmak ve onların tekrar suç işlemelerini önlemektir. İyileştirmenin amacı, hükümlü ve tutukluları ceza infaz kurumunda iken rehabilite ederek topluma faydalı bireyler hâline getirmektir.

1.3. Hapishane Olgusu ve İlk Hapishanelerin Ortaya Çıkışı

Hapishane, eski medeniyetler tarafından suçlu kabul edilen kişilerin cezası belirleninceye veya infaz edilinceye kadar tutulduğu bir mekân olarak tanımlanmaktadır (Uyanık, 2017:88).

Hapishaneler, tarih boyunca bireyleri ıslah ederek tekrar topluma kazandırmayı amaçlamışlardır. İnsanların, hürriyetlerini engelleyen ve onların ıslah edildiği mekânlar olan hapishanelerin tarihi binlerce yıl öncesine dayanmaktadır.

Hapishanelerin bilinmediği ilk uygarlıklarda suçlular, cezalarını farklı mekanlarda çekmiştir. Her toplum tarih boyunca hapis cezalarının infazını gerçekleştirmek için farklı mekanlar kullanmıştır. Örneğin; Asur İmparatorluğunda (M.Ö.746-539).kaçakçılar, hırsızlar, devlet hizmetinden kaçanlar, vergisini ödemeyenler ve yabancı esirler için sağlam ve dayanıklı yapılar, hapishane olarak kullanılmıştır (Uyanık, 2017:90).

Romalılar ise, haps etmeyi bilmelerine rağmen vatandaşlarına para cezaları ya da bedeni cezalar vermektedir. Suçlulara, hapis cezası vermek yerine onlara devlet için çalışma cezası vermektedir. Romalıların bu uygulaması, Ortaçağ'a kadar geçerli olmuş aynı zamanda hürriyeti bağlayıcı cezanın gelişimini de etkilemiştir.

Osmanlı Devleti'nde hapis, bir tutuklama mekanı ya da suç işleyenlerin uyarı amaçlı kısa süreli bir ceza aracı olarak kabul edilmiştir. Hapishane ise; hapis olunan yer olarak adlandırılmaktaydı. Tevkifhane ve tutukevleri ise; kanunlara uymayan veya kanunları ihlal eden kişilerin yargılanması bitene kadar tutuldukları yer olarak tanımlanmaktadır (Demir, 2013:16).

1.4. Ceza İnfaz Kurumlarının Tarihsel Gelişimi

Her toplumda, her dönemde suçlu olarak addedilen kişilerin farklı türde cezalandırıldığı, aynı zamanda dönemin şartlarına göre cezalarının infaz edildiği mekânların değiştiği görülmektedir. Her toplumun hapis cezalarının infazı ile ilgili kendilerine göre

özmler ürettiği anlaşılmaktadır. Bu çözümler o toplumun yapısı, şartları ve ihtiyaçlarına göre değişmektedir.

Osmanlı, ceza sisteminde belli başlı esaslar söz konusu idi. Bu esasların kaynağı padişah iradesine dayanmaktaydı. Osmanlı’da “kalebentlik cezası” adı verilen ceza türü mevcuttu. Kalebentlik cezası ise: suçlu kişilerin surlarla çevrili kalelerde dışarı ile her türlü iletişimin kesilip, şehir veya kasabada oturmaya mecbur tutulmalarıdır. XVI. yüzyıldan Cumhuriyete kadar uzanan “prangabentlik cezası” mahkmun ayaklarına zincir bağlanarak hapsedilme şeklidir. Osmanlıda uygulanan bir diğer ceza türü; kürek cezasıdır. Bu ceza türünün ne zaman başladığı ile ilgili bilgi bulunmamaktadır.

Osmanlı Devlet’inde Tanzimat Fermanı ile başlayıp Islahat Fermanı ile devam eden kanunlaşma hareketi her alanda olduğu gibi hapishaneler konusunda da bir takım yenilikler getirmeyi amaçlamıştır. Bu amaçla Osmanlı Devleti, zaman zaman birçok rapor hazırlatmıştır. Ancak Osmanlı Devleti içinde bulunduğu ekonomik ve siyasi şartlardan dolayı hapishanelerde köklü bir düzenleme ve değişiklik yapamamıştır.

1839 Tanzimat Fermanı ile kanunlaştırma hareketi başlamıştır.1840, 1851, 1858 tarihlerinde yayınlanan ceza kanunları ile birlikte modern anlamda infaz yasasında düzenlemeler kabul edilmiştir.1840 tarihinden sonra uygulamaya konulan yargı reformu, Osmanlı mahkemelerinde birçok yeniliği beraberinde getirmiştir. Yargı reformu hareketi, Avrupa tarzı hapishanelerin oluşmasına zemin hazırlamıştır.1851 tarihinde yeni bir ceza kanunu hazırlanmıştır.1851’de ağır hasta olan hükümlülerin iyileşinceye kadar kefaletle salıverilmesi konusunda değişikliğe gidilmiştir. Ayrıca yoksul olanların ise beslenme ve giyim giderlerinin devletçe karşılanması gibi değişiklikler yapılmıştır (Hanile ve şeyhoğlu, 2020:413).

Hapishaneler ile ilgili ilk ciddi hükümler 1856 Islahat Fermanı ile ortaya konmuştur. Islahat Fermanında; hükümlü ve tutukluların kaldıkları bütün hapishanelerde ve tutukevlerinde, hapishane şartlarının en kısa sürede düzeltileceği ve cezaevlerinde devlet tarafından konulmuş disiplin kurallarına uyulması gerektiği belirtilmiştir (Demirbaş, 2010:30).1858 tarihindeki Ceza Kanunname-i Hmayn’dan sonra Osmanlı yargı sistemi günümüzdekine benzer hapishaneler ile tanışmıştır. Bu kanunname, diğer kanunnamelere göre daha uzun ömürlü olmuş ve 1926’ya kadar yürürlükte kalmıştır.

Islahat Fermanının ilanından sonra Osmanlı Devleti hapishanelerde ıslah çalışmalarını başlatmak zorunda kalmıştır. Hapishanelerin ıslahı için İngiltere’den Binbaşı Gordon getirilmiştir. Gordon, hapishaneler hakkında tespit, görüş ve önerilerini bir rapor halinde sunmuştur. Raporunda, hapis mekânlarının “hapishane” adı altında toplanmasını ifade etmiştir. Gordon, erkekler, kadınlar ve çocukların farklı yerlere konulması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca hükümlüleri suç tiplerine göre sınıflandırılarak ayrı yerlerde tutulması gerektiğini bildirmiştir (Uyanık, 2017:122).

Islahat Fermanının ilanından sonra cezaevleri hakkında yapılan çalışmalar neticesinde 1871 tarihinde Osmanlı Devleti’nde modern anlamda ilk cezaevi Sultanahmet’te Hapishane-i Umumi Hapishanesi adıyla açılmıştır. Hapishane-i Umumi ihtiyacı karşılayamadığından dolayı modern anlamda yeni hapishanelere ihtiyaç duyulmuştur.

Hapishane, koşullarının iyileştirilmesi için gerekli olan düzenlemeler yapılması açısından nizamnameler yayınlandığı gibi sık sık raporların hazırlandığı da görülmektedir. Hapishanelerin ıslahı hakkında hazırlanan raporlar arasında müfettiş İydo ve Hasan Hüseyin Beyler’in raporları bulunmaktadır. Raporda; Hapishane-i Umumide yapılması gereken işlerin yapılmadığı, terzihane ve marangozhanede üretilen eşyaların kayıtlarının tutulmadığı belirtilmektedir (Özçelik, 2011:31).

Osmanlı Devleti, 1916 tarihinde hapishanelerin ıslahı için Alman Doktor Paul Pollitz’i görevlendirmiştir. Paul Pollitz’in teftişe başladığı ilk yer, Beyoğlu Tevkifhanesidir. Pollitz, bu tevkifhanede ıslah çalışmaları yapmasının yanı sıra genç mahkumlara yönelik okuma yazma derslerinin verilmesini de sağlamıştır (Şen, 2007:70-71).

1 Haziran 1929 tarihinde hapishanelerin yönetimi, İçişleri Bakanlığından alınarak, Adalet Bakanlığına bağlanmıştır.1930 tarihinde Hapishane ve Tevkifhanelerin İdaresi Hakkında Kanun çıkartılmıştır. Kanun ile hapishanelerdeki mahkûmların sınıflandırılması, yedirilmesi, giydirilmesi, okutulması ve çalıştırılması ile ilgili hükümlere yer verilmiştir.

1936 yılında İmralı adasında çalışma esasına dayalı ilk cezaevi açılmıştır.1941 tarihli Ceza ve Tevkif Evleri Nizamnamesi yürürlüğe girerek mahkemelerin bulunduğu yerlerde ceza ve tevkif evleri, Adalet Bakanlığınca belirlenen yerlerde ise “mıntika cezaevi” ve “çocuk ceza ve ıslahevi” kurulacağı belirtilmiştir (Yılmaz, 2011:20).

Ülkemizde de 1940'lı yıllardan sonra suçlunun toplumdan uzaklaştırılmasını hedefleyen infaz rejimleri, yerini hükümlü ve tutukluların tahliye sonrasına hazırlanmasını amaçlayan infaz rejimlerinin uygulanmasına bırakmıştır. Hükümlü ve tutukluları daha ceza infaz kurumundaki süreçte iken topluma hazırlayan rehabilitasyon yöntemleri kullanılmaya başlanmıştır (Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü-CTE Birim Faaliyet Raporu: 2012:14).

1965 yılında çıkarılan 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanun'la modern infaz sisteminin temelleri atılmıştır. 01.08.1967 tarihli ve 6/8517 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tevkifhanelerin Yönetimine ve Cezaların İnfaza Dair Tüzük'ün yürürlüğe girmesi ile birlikte hücre hapsi ceza olmaktan çıkartılmıştır.

1970'li yıllarda, E tipi cezaevleri hayata geçirilmeye başlanmıştır. Koğuş sisteminden oda sistemine geçilmiştir. Koğuş sisteminden oda sistemine geçilince hükümlü ve tutuklulara sosyo- kültürel ve sportif faaliyetler açısından birçok imkan sağlanmıştır. Böylece spor salonları, iş atölyeleri, dersaneler de oluşturulmuştur. 'Yargının Modernleştirilmesi ve Ceza Reformu Projesi' ile küçük ceza infaz kurumları kapatılmıştır. Kampüs ceza infaz kurumları sistemine geçilmeye başlanmıştır (Gürtuna, 2009:49).

Ülkemizde 1990'lı yılların sonlarından itibaren yeni ceza infaz kurumları inşa edilmiştir. Bu ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutukluların rehabilite olmaları ve iyileştirilmelerine yönelik olarak kütüphane, derslik, spor salonu, çok amaçlı salon ve iş atölyesi gibi imkanlar sağlanmıştır. Bu kapsamda ceza infaz kurumlarında eğitim-öğretim, sosyal, kültürel, dinî ve sportif faaliyetler planlı ve programlı bir şekilde uygulanmaya çalışılmıştır (Çimen, 2015:163-164).

Ceza infaz kurumlarının yapısı, işleyişi, kuruluş, görev, çalışma esas ve usulleri yönetmelikle ve kanunlarla belirlenmiştir. 13/12/2004 tarihinde yürürlüğe giren 5275 sayılı CGTİHK ile ceza infaz kurumlarının türleri ortaya konmuştur.

CGTİHK' nun 8. Maddesinde, *"Kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir"* şeklinde tanımlanmıştır.

CGTİHK'un 14. Maddesinde “*Açık ceza infaz kurumları, hükümlülerin iyileştirilmelerinde, çalıştırılmaları ve meslek edindirilmelerine öncelik verilen, firara karşı engelleri ve dış güvenlik görevlisi bulunmayan, güvenlik bakımından kurum görevlilerinin gözetim ve denetimi ile yetinilen kurumlardır*” olarak tanımlanmıştır (Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü, 2004).

2004 yılında yayınlanan kanun ile hükümlü ve tutukluların durumlarına uygun kurumlarda, cezalarını infaz etmeleri için gerekli adımlar atılmıştır. CGTİHK maddeleri ile hükümlü ve tutukluların cezalarını infaz ettikleri ceza infaz kurumlarının türleri açık bir şekilde ortaya konmuştur. Ceza infaz kurumları kapasitelerine, özelliklerine ve mimari yapılarına göre çeşitli isimler almaktadırlar. Ayrıca infaz mevzuatı tek çatı altında toplanmıştır.

1.5. Türkiye Ceza İnfaz Kurumlarında Gerçekleştirilen Eğitim – Öğretim Faaliyetleri

Türkiye, ceza infaz kurumlarında uygulanacak olan eğitim, öğretim ve iyileştirme faaliyetleri ceza infaz kurumlarındaki eğitim servisi tarafından yapılmaktadır. Eğitim servisinde görevli olan öğretmen, hükümlü ya da tutuklu kuruma gelince onlarla ilk görüşmesini gerçekleştirip eğitim bilgilerini almaktadır. Ayrıca salıverilmelerine kadarki süreçte eğitim planını hazırlamaktadır. Ceza infaz kurumlarında eğitim-öğretim faaliyetlerinin temel amacı; hükümlü ve tutukluların kendi potansiyellerinin farkına varıp, kendilerini geliştirmelerini sağlamak, bilgi ve becerilerini artırmak, toplumla uyum içinde yaşamalarına yardımcı olmak ve tekrar suç işlemelerini önlemektir. Bu amaçla ilgili olarak çeşitli düzenlemeler yapılmıştır.

Türkiye’de ceza infaz kurumlarında yürütülen eğitim – öğretim faaliyetleri, 13.12.2004 tarih ve 5275 sayılı “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun” kapsamında düzenlenmektedir. Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun Madde – 75 kapsamında ceza infaz kurumlarında eğitim – öğretim faaliyetlerinin amacı; hükümlünün kişiliğini geliştirmek, eğitimini güçlendirmek, yeni beceriler elde etmesini ve suç işleme eğilimini yok etmeyi sağlamak olarak ifade edilmektedir (Gökdoğan, 2011:18-19).

13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun gereğince, ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklulara yönelik uygulanacak eğitim ve iyileştirme çalışmalarına ilişkin Genelge 46/1 hazırlanmıştır. Ceza infaz

kurumlarında hükümlü ve tutukluların topluma kazandırılması amacıyla yapılan eğitim öğretim faaliyetleri kapsamında; I ve II. kademe okuma yazma kursları, yaygın ve örgün öğretim kurumları çalışmaları, uzaktan eğitim çalışmaları, dini ve manevi rehberlik çalışmaları gerçekleştirilmektedir.

1.5.1. Okuma – Yazma Kursları

Birinci kademe eğitimi, açık ve kapalı ceza infaz kurumlarında okuma-yazma bilmeyen ya da okuma-yazma bilip bir mezuniyet belgesi bulunmayan hükümlü ve tutuklara yönelik 90 saat süren zorunlu bir eğitimidir. İkinci kademe eğitimi ise açık ceza infaz kurumları ile kapalı ceza infaz kurumlarında birinci kademe eğitimini tamamlayanların katıldığı 180 saatlik bir eğitimidir. Bu kurslar kurum öğretmenleri veya halk eğitim merkezleri tarafından görevlendirilen öğretmenler tarafından açılmaktadır. Başarı gösteren hükümlü ve tutuklulara diploma verilmektedir. Hükümlü ve tutukluların kayıt işlemleri ile ilgili ücret alınmamaktadır. Bu doğrultuda Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin R (89) 12 sayılı Tavsiye Kararının 8’inci bendinde yer alan “Özel güçlükleri olan tutuklu ve hükümlülere” uygun bir uygulaması söz konusudur” (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2016:87).

1.5.2. Yaygın Eğitim (Açık Öğretim Ortaokulu, Açık Öğretim Lisesi ve Açık Öğretim Fakültesi) Çalışmaları

Açık İlköğretim Okulu olarak adlandırılan kurs; eski sisteme göre ikinci kademe eğitim belgesi olan, ilkokulu bitirmiş, ortaokulun 1. 2. ve 3. sınıflarında iken eğitim hayatını bırakmış, ilköğretim okulunun 6. 7. ve 8. sınıflarından ayrılan, ortaokulu bitirme sınavlarına girmeden terk eden hükümlü ve tutukluların 1 yıl süre içinde katılabildikleri çalışmalardır (Balaban ve Özen, 2015:40). Okuryazarlığı olduğu hâlde ilköğretim diploması olmayan ya da okulu tamamlayamayanlar için de ceza infaz kurumlarında eğitimlerine devam edebilmeleri sağlanmaktadır. Kursların hükümlü ve tutuklular tarafından başarı ile tamamlanması sonucunda kurs bitirme belgesi verilmektedir. Okuma-yazma kursları ve ilköğretim kurslarını uygulamak zorunludur. Bu uygulama ile hem okuryazar olmayan kişilerin kalmamasının hem de okuryazarlık oranının yükseltilmesinin amaçlandığı düşünülmektedir. Ayrıca hükümlü ve tutuklulara bu şekilde bir fırsatın sağlanması onlara fırsat eşitliği de tanındığının göstergesidir.

Ceza infaz kurumlarında yetişkinlerin eğitiminin yanı sıra çocukların eğitimine de önem verilmektedir. Ceza infaz kurumlarına gelen çocukların eğitim hayatlarına devam edebilmeleri, sınav haklarını kullanabilmeleri, ceza infaz kurumlarından çıktıktan sonra

salıverilmeleri durumunda ya da başka kurumlara nakil edilmeleri hâlinde eğitim-öğretimlerine devam edebilmeleri için Milli Eğitim Bakanlığı'nın genelgesine göre işlem yapılmaktadır.

1.5.3. Açık İlköğretim Lisesi

Açık ilköğretim lisesine, ortaokul veya ilköğretim mezunu olan hükümlü ve tutuklular başvurmaktadır. Ayrıca ortaöğrenim kurumlarının ara sınıflarından ayrılan hükümlü ve tutuklularda katılabilmektedir Açık ilköğretim lisesine kapalı ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü ve tutuklular başvurabildiği gibi açık ceza infaz kurumundaki hükümlü ve tutuklular da başvurarak eğitim hayatlarına devam edebilmektedir.

1.5.4. Açık Öğretim Fakültesi

Tüm ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklular yükseköğretim sınavına girip istedikleri bölümün belirlenen puanını almaları durumunda Açık Öğretim Fakültesine kayıt olabilmektedirler. Açık ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerle çocuk eğitim evlerinde bulunan hükümlülerin örgün ve yaygın öğretimden yararlanmaları sağlanmaktadır. Ayrıca kapalı ceza infaz kurumunda bulunan hükümlülerin de yaygın öğretimden yararlanmaları sağlanmaktadır.

1.5.5. Örgün Eğitim Çalışmaları

Ceza infaz kurumunda iken örgün eğitim programlarını kazanan veya ceza infaz kurumuna gelmeden bir yüksek öğretim programında kayıtlı olan hükümlü ve tutuklulardan; açık ceza infaz kurumlarında bulunanlar ceza infaz kurumu ile aynı belediye ya da büyük şehir belediye sınırları içinde bulunan üniversitelere ilgili kurumların idare ve gözlem kararı ile derslere katılmak suretiyle devam etmektedir. Kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklular kazandıkları üniversitelerin derse devam zorunluluğu getirememesi sadece sınavlara katılarak eğitimlerine devam edebilmesine olanak sağlaması durumunda eğitimlerine devam edebilmektedir (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2015:80).

1.5.6. Uzaktan Eğitim Çalışmaları

Ceza infaz kurumlarındaki imkanlar sayesinde video konferans sistemi ile kapalı devre ders anlatımları yapılmaktadır. İnternet erişimli bilgisayarlardan hükümlü ve tutuklular ara sınavlara katılabilmektedir. Bu uygulama ile hükümlü ve tutuklular kullanıcı adı ve

parolalarıyla, ilgili üniversitenin sayfalarına memur nezaretinde giriş yaparak eğitimlerine devam edebilmektedir (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2016:89).

1.5.7. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi Tarafından Yapılan Sınavlar:

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından yapılan sınavlara hükümlü ve tutuklular katılabilmektedir. ÖSYM tarafından yapılan YGS, LYS, KPDS, ALES, TUS gibi sınavlar bulunmaktadır. Bu sınavlarla ilgili olarak yapılması gereken başvuru ve sınav işlemleri ceza infaz kurumlarında gerçekleştirilmektedir. Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklular bu sınavlara katılabilmektedir.

1.5.8. Dini Gelişim ve Manevi Rehberlik Çalışmaları

2001 yılında ceza infaz kurumlarında verilen din eğitimi derslerinin verimini arttırmak amacıyla Adalet Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı arasında bir protokol imzalanmıştır. Adalet Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığının sorumlulukları ayrıntılı olarak ele alınan bu protokol 26.09.2002 yılında yürürlüğe girmiştir. Adalet Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı arasında yapılan yazışmalardan cezaevlerinde manevi rehabilitasyonun amaçlandığı görülmektedir. 10.12.2011 tarihinde Adalet Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı arasında hükümlü ve tutukluların dini ve ahlaki gelişimlerini sağlamaya yönelik yeni bir protokol imzalanmıştır. Güncellenen bu protokol, öncekilere göre daha kapsamlı şekilde düzenlenmiştir. Bu protokolün amacı, ceza infaz kurumları ve eğitim evlerinde bulunan hükümlü ve tutuklulara yönelik din hizmetleri, ahlaki gelişim ve manevi rehberlikle ilgili faaliyetleri sunmaktır. Ayrıca hükümlü ve tutukluların dini ve ahlaki duygularını geliştirerek yeniden topluma kazandırılmaları sürecine katkı sağlamaktır (Parlak, 2019: 53-54).

1.5.9. İş ve Meslek Eğitimi ile İlgili Çalışmalar

Ülkelerin gelişmesinde sanayileşmenin unsuru olan vasıflı insan gücünün yetiştirilmesi gerekmektedir. Ceza infaz kurumlarında da bu doğrultuda iş ve meslek eğitimleri verilmektedir. Meslek eğitiminin iki amacı bulunmaktadır Bunlardan biri genç bireylerin başarılı bir meslek sahibi olmalarını sağlamaktır. Diğerisi ise vasıflı eleman yetiştirilmesini sağlamaktadır. Ceza infaz kurumlarında iş ve meslek eğitimi; Milli Eğitim Müdürlükleri ve Türkiye İş Kurumunun (İŞKUR)Müdürlükleri ile işbirliği çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.

13/12/2004 tarihli 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirleri Hakkında Kanun'un 29 maddesinde "kurum hekimi tarafından ruhsal ve bedensel olarak sağlıklı olduğu belirlenen meslek sahibi olmayan hükümlüler ile meslek sahibi olan istekliler, kurum imkânları ölçüsünde belirlenen ücret karşılığında atölye veya iş yurtlarında çalıştırılabilirler" ifadesine yer verilmiştir. Ceza infaz kurumlarında hükümlülerin çalıştırılması hususunda belirli kriterler, açık ceza infaz kurumları ve çocuk hükümlülerin çalıştırılması, kurum içi ve kurum dışı çalıştırma hakkındaki tüm hususlar kanunla belirlenmiştir (Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü, 2004)

Hükümlülerin çalıştırılmasının amacı, yaşamlarını devam ettirebilecekleri meslek ve sanatları öğrenmelerini sağlamaktır. Çalıştırmada hükümlünün kabiliyeti, zihinsel ve bedensel ceza infaz kurumu dışında yaptığı iş ve meslek gibi durumlar göz önünde bulundurulmaktadır.

Ceza infaz kurumunda iken hükümlülere verilen mesleki eğitim faaliyetleri ile ceza infaz kurumundan sonraki süreçte iş bulabilecekleri becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır.

1.6. Türkiye Ceza İnfaz Kurumlarında Gerçekleştirilen Sosyo-Kültürel Faaliyetler

Ceza infaz kurumlarında düzenli olarak sosyo-kültürel faaliyetler yapılmaktadır. Ceza infaz kurumlarında münazara, tiyatro, konferans, seminer, konser gibi çeşitli etkinlikler gerçekleştirilmektedir. Ayrıca voleybol, futbol, basketbol, badminton, masa tenisi gibi sportif faaliyetler de düzenlenmektedir. Bu tür etkinlikler, ceza infaz kurumlarındaki konferans salonları ile spor amaçlı kullanılan uygun ortamlarda gerçekleştirilmektedir. Ayrıca açık ceza infaz kurumlarında yapılan sportif faaliyetlerde çeşitli kurum ve kuruluşlarla sportif müsabakalar yapmalarına olanak sağlanmaktadır.

1.6.1. Kütüphane- Kitaplık Çalışmaları

Ceza infaz kurumlarında kütüphane faaliyetleri eğitim servisi tarafından yapılmaktadır. Hükümlü ve tutukluların eğitsel, sosyal, kültürel gelişimleri dikkate alınarak bir bütün olarak gelişimleri hedeflenmektedir. Ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutukluların boş zamanlarını okuyarak ve kendilerini geliştirerek değerlendirmeleri iyileştirme faaliyetlerinin amaçlarına ulaşmasında önemli bir yer tutmaktadır. Ceza infaz kurumlarında sosyo-kültürel faaliyetler kapsamında kütüphane ve kitaplık çalışmaları arasında Ceza Tevkif

Evleri Genel Müdürlüğü tarafından hükümlü ve tutuklulara katkı sağlamak için yayınlanan Sesleniş gazetesi ve Değer dergisi bulunmaktadır.

1.6.2. Kurs, Seminer, Konferans, Münazara Çalışmaları

Ceza İnfaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluların zamanlarını kaliteli ve verimli geçirmeleri için meslek edindirme kursları açılmaktadır. Ceza infaz kurumlarında çok fazla sayıda kurs açılmakla birlikte genelde berberlik, bilgisayar, klavye, resim, el işi, dikiş-nakış, tel-kırma gibi kurslar hükümlü ve tutukluların istek ve talepleri de dikkate alınarak kurumun onayıyla birlikte açılabilmektedir. Kurumlarda eğitim ve öğretim faaliyetlerinin sürdürülmesinde; Milli Eğitim Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile işbirliği yapılmaktadır. Ayrıca Diyanet İşleri Başkanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, çeşitli üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları ile de işbirliği çalışmaları bulunmaktadır.

1.6.3. Sportif Çalışmalar

Sportif faaliyetler kapsamında ceza infaz kurumlarında futbol, basketbol, voleybol, masa tenisi, badminton, halter gibi faaliyetler düzenlenmektedir. Bu kapsamda sportif faaliyetlerin yapılabilmesi için çeşitli kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılmıştır. 11.12.2001 tarihinde imzalanan “Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Adalet Bakanlığı Arasında Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevlerinde Spor ve Diğer Serbest Zaman Etkinliklerine Yönelik İşbirliği Protokolü ile Gençlik ve Spor İl Müdürlükleriyle iş birliği yapılmıştır. Ayrıca ceza infaz kurumlarındaki sportif faaliyetlerin nasıl ve ne şekilde gerçekleştirileceği genelge kapsamında ortaya konmuştur.

1.7. Türkiye Ceza İnfaz Kurumlarında Gerçekleştirilen Psiko -Sosyal Faaliyetler

Ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutukluların rehabilite edilmesine yönelik psiko-sosyal faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Gerçekleştirilen psiko-sosyal faaliyetin amacı, hükümlü ve tutukluların bireysel özelliklerini, fiziksel, ruhsal, ve zihinsel süreçlerini, çevresel özelliklerini dikkate alarak yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olmak, onlara ceza infaz kurumlarında bulunduğu süreç içerisinde ve sonraki yaşamlarında da sorunlarını çözebilme gücünü, yetisini kazandırıp yeniden suç işlemelerinin önüne geçmelerini sağlamaktır.

1990’lardan itibaren psikolojik rehabilitasyon yöntemleri yaygınlık kazanmıştır. 20. yüzyılda ceza infaz kurumlarında farklı rehabilitasyon yöntemleri uygulanılmaktadır.

Uygulanan rehabilitasyon yöntemlerindeki en önemli noktalardan biri de, hükümlü ve tutukluların tahliye olduktan sonra tekrar suç işlemelerini önlemektir.

Ceza infaz kurumlarında psiko-sosyal yardım servisi çalışmalarını "Standartlar Sistemi" çerçevesinde yapmaktadır. Psiko-sosyal servis tarafından uygulanan faaliyetler ise "İyileştirme Haritası" kapsamında gerçekleştirilmektedir. Psiko-sosyal serviste psikolog ve sosyal çalışmacı görev yapmaktadır Psiko sosyal servis uzmanlarının; hükümlü ve tutuklulara yönelik; kurum sürecindeki hizmetleri, salıverilmeye hazırlık ve salıverilme sonrası hizmetleri bulunmaktadır. Ayrıca kurum personeline yönelik hizmetleri, idare görev ve sorumlulukları da vardır. Bunlar dışında diğer mesleki çalışmalarda yürütmektedirler. Ceza infaz kurumlarında bulunan psiko-sosyal servisin faaliyetlerinin neler olduğu aşağıda açıklanmıştır.

1.7.1. Tanıma Çalışmaları

Psiko- sosyal servis uzmanlarının hükümlü ve tutuklulara yönelik bir takım çalışmaları söz konusudur. Psiko-sosyal servis uzmanları olan psikolog, sosyal çalışmacı hükümlü ve tutukluları psikolojik, fiziksel ve duygusal açıdan çok yönlü olarak ele alıp tanımaya çalışmaktadır. Psiko- sosyal servis uzmanları, hükümlü ve tutukluların ailesi, sağlık durumu, sosyal çevresi ile ilgili olarak da bilgi sahibi olmaya çalışmaktadır. Hükümlü ve tutukluları tanıyarak onların ihtiyaçlarına uygun müdahale yöntemlerinin oluşturulması için kuruma yeni gelen hükümlü ve tutuklulara “Yapılandırılmış Ruhsal Değerlendirme ve Bireysel Müdahale Programı” (YARDM) kapsamında ARDEF Formu “Araştırma Değerlendirme Formu” doldurmaktadır. Uygulanan projenin resmi adı “Ceza İnfaz Kurumlarında Ruh Sağlığı ve Madde Bağımlılığı Tedavi Hizmetlerinin İyileştirilmesi”dir. YARDM projesinin amacı, ceza infaz kurumlarındaki mahkûm ve çalışanlara yönelik ruh sağlığı hizmetlerini geliştirmektir. YARDM ile amaçlanan ruhsal sorunları olan hükümlülerin psikolojik sorunlarının hızlı ve doğru bir şekilde değerlendirilmesini, müdahale programlarının oluşturulmasını ve ruh sağlığını destekleyecek nitelikte bir ortamın oluşturulmasını sağlamaktır. Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen projenin faaliyetlerine Temmuz 2013’te başlanmış olup proje Haziran 2015’te tamamlanmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2015:102).

YARDM kapsamında, ruh sağlığı ve bağımlılık sorunlarına bireysel müdahaleleri veya hassas hükümlü tutuklu gruplarına yönelik yaklaşım ilkelerini içeren 26 program hazırlanmıştır. Bu programlar hükümlü ve tutukluların ihtiyaçları doğrultusunda belirlenmektedir Bu bağlamda gerçekleştirilen müdahale ve yaklaşım programları: alkol ve

madde bağımlılığı, depresyon, intihar, açıklanamayan bedensel belirtiler, uyku sorunları, yas, yaşam olaylarına bağlı ruhsal sorunlar, ruhsal travma, manik atak, psikoz, bilişsel bozukluklar, zihinsel yetersizlik (zeka geriliği), dikkat eksikliği/hiperaktivite, anti sosyal kişilik, borderline kişilik, sigara (tütün bağımlılığı), dürtüsel davranışlar, saldırgan davranışlar, kendine zarar verme davranışı, takıntılı davranışlar, güvenli davranış eksikliği, sorunlu cinsel davranışlar, cinsel istismar bulunmaktadır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2015:105).

Hükümlü ve tutuklulara yönelik ceza infaz kurumlarında 2016 yılında DEPAR: Değerlendirme, Profil Araçları ve Rehabilitasyon Programları adında bir çalışma hayata geçirilmiştir. Proje ile infaz ve rehabilitasyon süreçlerini birey odaklı hale getirmek, hükümlülerin suç motivasyonlarına uygun olarak sınıflandırmak, risk değerlendirme aracı ve bu doğrultuda bireyselleştirilmiş müdahale programları geliştirmek amaçlanmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2016:96).

1.7.2. Tanıtma Çalışmaları

Psiko-sosyal uzmanlarının birimdeki hizmetleri, hükümlü ve tutukluya, hükümlü ve tutuklunun ailesine ve tüm personele tanıtma görevleri bulunmaktadır. Nitekim ilk defa ceza infaz kurumuna gelen hükümlü ve tutuklulara psiko-sosyal servisin hizmetleri anlatılarak hükümlü ve tutuklunun kendisini daha iyi hissetmesine, daha iyi anlamasına ya da suçun yarattığı olumsuz ruh hâlinde kurtulmasına yardımcı olmaya çalışılmaktadır. Hükümlü ve tutukluya kuruma uyum sağlamada, oryantasyon sürecinde karşılaştığı sorunlarla baş etmede, kurum içerisinde diğer hükümlü ve tutuklularla sağlıklı iletişim kuramadığını düşündüğü durumlarda kendisindeki olumlu yönleri ön plana çıkartmasına rehberlik edilmektedir.

1.7.3. Yönlendirme Çalışmaları

Hükümlü ve tutukluların sorunlarına çözüm getirmek ya da yardımcı olmak amacıyla yönlendirme yapılabilmektedir. Psiko-sosyal servis, ceza infaz kurumundan çıktıktan sonra hükümlü ve tutukluların kendi hayatına yön vermesi konusunda yönlendirici olabilmektedir. Hükümlü ve tutukluya sorununa daha duyarlı hâle gelmesi ve çözüm yollarını kendisi bulup sorunları ile baş etme becerisini kazanma noktasında destek verilmektedir. Hükümlü ve tutuklu bireylerde geçmişte var olan ya da sonradan ortaya çıkan ruhsal sorunlar ile ilgili olarak kurum sağlık birimi ile iletişime geçerek çeşitli kurum ve kuruluşlara gerekli yönlendirmeler yapılmaktadır.

Psiko-sosyal servis aracılığıyla yapılan görüşmeler rehberlik ve danışma mahiyetinde de olabilmektedir. Kişinin ilgi, istek ve beklentileri ile doğru orantılı olarak ekonomik, sosyal, kültürel, eğitsel faaliyetlerle alakalı görüşmeler yapılabilmektedir. Bu görüşmeler sırasında hükümlü ve tutukluların sorunu ile ilgili olarak gerek kurum içerisinde (sağlık/revir servisi, eğitim servisi, sorumlu baş memurluk, infaz servisi, emanet para servisi) gerekse kurum dışında (SYVDV, belediyeler, çeşitli kurum ve kuruluşlara) yönlendirme çalışmaları yapılmaktadır.

1.7.4. Koordinasyon Çalışmaları

Ceza infaz kurumlarında kurum atmosferinin oluşması amacıyla kurum idaresi, infaz ve koruma memurları, eğitim servisi ve psiko- sosyal serviste görevli uzmanların işbirliği ve dayanışma içerisinde çalışmaları oldukça önemlidir. Hükümlü ve tutukluların sorunları ile ilgili olarak kurumda bulunan çeşitli servislerden destek alınmaktadır. Ayrıca hükümlü ve tutukluların sorunları ile ilgili olarak çeşitli kurum ve kuruluşlara başvurulduğu ve başka kurumlarla koordinasyon sağlandığı durumlar da olabilmektedir.

Hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumlarına girmeden önce var olan ya da sonradan gelişen psiko-sosyal sorunlarına yardımcı olmak amacıyla psiko-sosyal servis uzmanları gerekli koordinasyonu sağlamaktadır.

1.7.5. Bireysel Görüşmeler

Bireysel görüşmeler, ceza infaz kurumlarında mahkûmların kişilik örüntülerini, duygusal, psikolojik, ruhsal ve sosyal özelliklerini bilmesine, bireyin kendisini daha iyi tanıyıp onu rahatsız eden konu ya da durumlarla ilgili analizde bulunmasına, ailesi ve diğer insanlarla sağlıklı bir iletişim kurabilmelerine olanak tanıyan bir görüşme biçimidir. Hükümlü ve tutukluların sosyal, kişisel ekonomik vb. sorunları ile ilgili olarak gerekli yönlendirme ve işbirliğinin sağlanmasına yardımcı olmaktadır. Psiko-sosyal servis aracılığıyla “ilk görüşme” olarak adlandırılan görüşmeler, hükümlü ve tutukluları tanıma ve kurumu onları tanıtmaya amaçlı yapılan bireysel görüşmelerdendir. Bu görüşmede kişinin demografik özellikleri, ailesi, sosyal çevresi, suç işlemeye yönelik durumu, geçmişi, geleceğe dair duygu ve düşünceleri ile ilgili konular hakkında bilgi alınmaktadır. Hükümlü ve tutukluların kişisel, ailevi, ruhsal sorunları ile ilgili olarak yapılan bireysel görüşmelerde bulunmaktadır.

1.7.6. Grup Çalışmaları

Grup çalışmaları bireye yardım etmenin en iyi araçlarındadır. Grup çalışmaları; küçük insan grupları vasıtasıyla kişide istendik gelişmeleri ve değişimleri yaratarak kişinin sorunlarını çözmeyi amaçlamaktadır. Grup çalışması ile birey, kendi yaşadığı sorunları başka insanların da yaşayabileceğinin ya da benzer sorunlar yaşadığının farkına varmaktadır. Grup çalışması, bilgi paylaşımı ve sosyal etkileşim açısından çok önemlidir. Ayrıca zaman açısından tasarruf sağlayıcı bir yöntemdir. Ceza infaz kurumlarında ise psiko-sosyal servis tarafından hükümlü ve tutuklulara uygulanan grup çalışmalarından birkaçı şunlardır:

- Önce Düşün (Genel Suçlu Davranış Programı),
- Özel Gözetim ve Denetim Programı,
- Öfke Kontrolü Programı. (Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü, 2021)

1.7.7. Çocuklara Yönelik Olarak Yapılan Çalışmalar

Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklu çocukların yeniden sosyalleşme sürecini kolaylaştırmak amacıyla çok kapsamlı yürütülen eğitim ve iyileştirme çalışmaları bulunmaktadır. Ceza infaz kurumunda kalan çocukları rehabilite ederek topluma kazandırma hususunda eğitim-öğretim faaliyetleri, sosyal, kültürel, sportif ve psiko-sosyal faaliyetler yapılmaktadır. Çocukların psiko-sosyal gelişimlerini destekleyecek nitelikte çalışmalar için çeşitli kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılmaktadır.

1.7.8. Annesinin Yanında Kalan Çocuklara Yönelik İyileştirme Çalışmalar

Ülkemizde ceza infaz kurumlarında kalan kadın mahkûmların 0-6 yaş aralığında çocukları bulunmaktadır. Ceza infaz kurumlarında kalan hükümlü ve tutuklu kadınlar yanlarına 0-6 yaş aralığında olan çocuklarını alabilmektedir. Annelerinin yanındaki çocuklara yönelik ceza infaz kurumlarındaki çocukların eğitim-öğretim ihtiyaçlarını karşılamak ve psiko-sosyal anlamda gelişimlerine destek olmak için birçok çalışma yapılmaktadır.

1.7.9. Psiko-Sosyal Servis Tarafından Sürdürülen Diğer Çalışmalar

Psiko-sosyal servis tarafından uygulanan kurum içerisindeki çalışmalar sadece hükümlü ve tutuklulara yönelik olmamaktadır. Psiko-sosyal servis, idare ile personelin, idare ile hükümlü ve tutukluların ayrıca personellerin birbirleri ile ilgili gerekli olan iş atmosferinin

sağlanmasında bir köprü görevi görmektedir. Psiko-sosyal servisin idareye yönelik, infaz ve koruma memurlarına ile hükümlü tutuklulara yönelik çalışmaları mevcuttur.

Psiko-sosyal serviste görevli psikolog ve sosyal çalışmacılar; kurum personeline yönelik olarak personellerin sorunlarının tespiti ve çözümü noktasında bireysel ya da grup çalışmaları yapabilmektedir. Bu çalışmalar personel ve idareciler arasındaki işbirliği ve iletişimi sağlamaktadır. Kurum personeline yönelik iletişim, moral ve motivasyon düzeylerinin artırılması ve güçlendirilmesi amacıyla etkinlikler de düzenlemektedir. Psiko-sosyal servisin organize ettiği konser, şiir dinletisi gibi etkinliklerin yanı sıra kendi uzmanlık alanı ile ilgili kurum personeline yönelik seminer, konferans gibi çalışmaları da söz konusudur. Uzmanlık alanı ile ilgili olarak gerekli olduğu takdirde ya da talep edildiğinde bilgilendirme ve yönlendirme yapılmaktadır. Psiko-sosyal servis, kurum personellerinin hizmet içi eğitimlerinde uzmanlık alanı ile ilgili olarak görevler almaktadır.

Hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumlarında bulunduğu süreçte herhangi bir sağlık sorunu ortaya çıkması hâlinde gerekli bilgilendirme aile bireylerine yapılmaktadır. Aynı zamanda aile bireyleri ile aile görüşmesi gerçekleştirilerek gerekli görüldüğü takdirde yönlendirmelerde bulunabilmektedir. Hükümlü ve tutukluların dışarıda bulunan aile fertlerinin sağlık durumları hakkında (vefat, hastalık vs.) hükümlü ve tutuklulara gerekli bilgilendirme ve psiko sosyal destek sağlanmaktadır.

Psiko-sosyal serviste psikolog ve sosyal çalışmacılar, kurum personeli ile hükümlü ve tutuklular arasındaki iletişim becerilerini geliştirmek için çalışmalar da yapmaktadır. Bununla ilgili olarak, seminer, konferans gibi çalışmalar yürütmektedir. Psiko-sosyal serviste görevli psikolog ve sosyal çalışmacıların idari görev yetki ve sorumlulukları bulunmaktadır. Hükümlü ve tutukluların davranışlarının altında yatan nedenleri açıklamak, hükümlü ve tutukluları ile ilgili gerekli bilgi aktarımında bulunmak için Disiplin Kurulu ve İdare Kurulunda da görevleri bulunmaktadır.

1.8. İlgili Araştırmalar

Alan yazında Türkiye ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklulara yönelik eğitim-öğretim, sosyo- kültürel ve psiko-sosyal faaliyetler kapsamında yapılan araştırmalar bulunmaktadır. Bu çalışmalar kısaca şu şekildedir.

Koçak ve Altun (2010) “Ceza İnfaz Kurumundaki Mesleki Eğitim Faaliyetlerinin Hükümlü İstihdamına Katkıları” konulu araştırmasında, hükümlülerin ceza infaz kurumundan çıktıktan sonra toplumsal hayata tutunmaları için iş bulmalarının önemi vurgulanmıştır. Ceza infaz kurumlarında iken verilen mesleki eğitim faaliyetleri hükümlülerin ceza infaz kurumundan çıktıktan sonra hayata tutunmalarında etkilidir. Bu çalışmada, Bursa’da bir ceza infaz kurumunda hükümlülere yönelik uygulanan eğitim faaliyetleri ve bu faaliyetlere ilişkin hükümlülerin bakış açıları tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmada, hükümlülerin ceza infaz kurumunda geçirdikleri süre içerisinde kendilerine sunulan mesleki eğitimin değerlendirilmesine ve hükümlülerin beklentilerinin ölçülmesine çalışılmıştır. Araştırmada hükümlülerin büyük çoğunluğu, mesleki eğitimlere katıldıklarını ve fayda elde ettiklerini belirtmiştir. Ayrıca araştırmada, eğitim seviyesi düşük hükümlülerin mesleki eğitimlere katılım düzeylerinin yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Hükümlülerin mesleki eğitim ile hükümlülük sonrasında hayata tutunma beklentilerinin arttığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Gökdoğan (2011) “Ceza İnfaz Kurumlarında Eğitimin Önemi” adlı çalışmada, Türkiye cezaevlerinde eğitim faaliyetlerinin sorunlarını araştırmıştır. Araştırmada, ceza infaz kurumunda eğitimin önemine ve suç işlemiş bireylerin yeniden topluma kazandırılmaları yönünde çözümlere yer vermiştir. Araştırmada, hükümlü ve tutuklulara yönelik uygulanan eğitim faaliyetleri ve bu faaliyetlerin neler olduğunu vurgulanmıştır. Araştırmada, ceza infaz kurumlarında eğitim öğretimin dışında yapılan sanatsal etkinliklerin hükümlü ve tutuklular üzerinde olumlu bir değişim gösterdiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Balaban ve Özen (2015) “Ceza İnfaz Kurumlarındaki Tutuklu ve Hükümlülerin Eğitim Faaliyetlerine İlişkin Algıları: T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Örneği” adlı araştırmada hükümlü ve tutukluların almış oldukları eğitimler hakkındaki düşüncelerini tespit etmeye çalışmıştır. Araştırmada, anket uygulanarak veriler elde edilmiştir. Araştırma, 329 tutuklu ve hükümlü üzerinde yapılmıştır. Araştırmada, hükümlü ve tutukluların verilen eğitimleri ve eğitimcileri yeterli bulmadıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca hükümlü ve tutukluların eğitimlere katılmama konusunda farklı nedenlerinin olduğu, hükümlü tutuklulara yönelik eğitimlerin önemli bireysel faydalar sağladığı ortaya çıkmıştır.

Şen (2016) “Ceza İnfaz Kurumlarında Verilen Eğitim Faaliyetlerinin Yaşam Boyu Öğrenme Açısından Değerlendirilmesi (Zonguldak İli Örneği)” adlı çalışmada; Zonguldak Ceza İnfaz Kurumundaki hükümlü ve tutuklulara uygulanan faaliyetleri yaşam boyu öğrenme açısından değerlendirilmiştir. Araştırmada, hükümlü ve tutuklulara yönelik uygulanan, eğitim-

öğretim, sosyo-kültürel etkinlikler, kütüphane ve kitaplık faaliyetler incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini Zonguldak ili ceza infaz kurumundaki 231 hükümlü tutuklu oluşturmuştur. Araştırmanın sonuçları ise şu şekildedir. Hükümlü ve tutuklular din eğitimindeki faaliyetleri diğer faaliyetlere göre daha yeterli bulmaktadır. Hükümlü ve tutukluların kurumda gerçekleştirilen diğer faaliyetleri kısmen yeterli buldukları sonucu ortaya çıkmıştır. Ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü tutukluların eğitim faaliyetlerine ilişkin görüşleri ile ceza infaz kurumuna giriş sayısı, yaş, medeni durum ve eğitim durumları değerlendirildiğinde anlamlı farklılıklar bulunamamıştır.

Çelik (2018) “Osmaniye 2 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu’nda Eğitimin Önemi ve Durumu” adlı çalışma ile ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklulara yönelik uygulanan eğitim-öğretim faaliyetlerinin durumunu ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Araştırmada eğitim birimi ve psiko-sosyal servisin işlevselliğini de tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırmaya hükümlü ve tutukluların yanı sıra eğitim servisinde görevli 9 personel ve öğretmenler de dahil edilmiştir. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Veriler anket ile elde edilmiştir. Araştırma sonucunda, hükümlü ve tutukluların eğitim seviyelerinin ilköğretim düzeyinde olduğu ortaya çıkmıştır. Hükümlü ve tutukluların gelir düzeyinin de düşük olduğu belirlenmiştir. Hükümlü ve tutuklular eğitime katılma sebeplerini, kendi istekleri ile olduğunu vurgulamıştır. İş-meslek kurslarına katılan hükümlü ve tutukluların büyük bir kısmı, daha önce bir işte çalıştıklarını belirtmiştir. Hükümlü ve tutuklular ceza infaz kurumunda yapılan eğitimleri faydalı bulduklarını, eğitime sertifika ve meslek sahibi olmak için katılım sağladıklarını ve genellikle eğitimde kullanılan materyalin kitap olduğunu ifade etmiştir. Ceza infaz kurumunda bulunan öğretmenler ise iş-meslek eğitim programlarını genellikle Halk Eğitim Merkezi’nden temin ettiklerini belirtmiştir.

Çoşkunoglu (2019) “Hükümlülerin Sosyo-Ekonomik Sorunları ve Sosyal Hizmet: Bingöl M Tipi Kapalı-Açık Ceza İnfaz Kurumu Örneği” adlı çalışmada, suç ve sosyal hizmet ilişkisi vurgulanmıştır. Bingöl M Tipi Kapalı Açık Ceza İnfaz Kurumunda kalan hükümlülerin sosyo-ekonomik sorunlarını ve ihtiyaç duydukları sosyal hizmet uygulamalarını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Araştırma, betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın örneklemini Bingöl M Tipi Kapalı-Açık Ceza İnfaz Kurumunda kalan 250 adli hükümlü oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, hükümlülerin suç işleme nedenlerini, ceza infaz kurumunda bulundukları infaz süreci boyunca ve ceza infaz kurumundan tahliye sonrası süreçte de yaşadıkları sosyo-ekonomik sorunlar ile ihtiyaç duydukları sosyal hizmet müdahalelerini ortaya koymaktadır.

Karafazlı ve Tuna (2020) tarafından oluşturulan “Türkiye’de Cezaevlerinde Uygulanan Eğitim Politikaları” adlı araştırmada; Türkiye’deki cezaevlerinde uygulanan eğitim politikaları ele alınmıştır. Araştırmada, tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın oluşturulması için Türkiye’de ki cezaevlerinde eğitim ile ilgili mevzuat, MEB istatistikleri, TÜİK cezaevi istatistikleri ve alan yazın incelenmiştir. Araştırma sonucunda; Türkiye’de ceza infaz kurumlarının türlerine yer verilmiştir. Cezaevlerinde gerçekleştirilen eğitim, öğretim sosyo-kültürel faaliyetler hakkında bilgi verilip eğitim, öğretim, sosyo- kültürel faaliyetlerin düzenlendiği belirtilmiştir. Türkiye’de ceza infaz kurumlarında 2018 yılı itibariyle 35 bin hükümlü ve tutuklu eğitim hakkından yararlanmıştır. Cezaevlerinde eğitim faaliyetlerinin eğitim hukuku mevzuatının ulusal ve uluslararası düzeyde yeterli olduğu ancak sürekli geliştirilmeye ihtiyaç duyduğu sonucu tespit edilmiştir. Cezaevlerindeki eğitim faaliyetlerinin etkililiğini arttırmak için çeşitli kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılması gerektiği belirtilmiştir. Araştırmanın sonucuna göre, MEB ile üniversiteler, sivil toplum örgütleri ve belediyeler arasında işbirliği protokolü düzenlenmeli ve var olanlar güçlendirilmelidir.

Tuncer ve Avcı (2021). “Cezaevinde Anne Olmak” adlı çalışmada, Türkiye de ceza infaz kurumlarında çocukları ile kalan kadınların annelik deneyimleri ortaya konmuştur. Araştırmanın amacı, ceza infaz kurumunda annelerin annelik rollerini nasıl deneyimledikleridir. Araştırma;2015 yılında Adalet Bakanlığı’na bağlı bir Kadın Kapalı Ceza İnfaz kurumunda kalan tutuklu annelerin içinden çocukları cezaevinde bir anaokuluna giden 24 anne ile yapılmıştır Araştırmaya katılan tutuklular anneliğin keyifli yönlerinden, zorluklarından ve sorumluluklarından bahsetmişlerdir. Araştırmada, gerçek bir anne olduklarını cezaevinde hissettikleri ve anneliği, sorumluluk, fedakârlık, sevgi, şefkat ve güçlü olmakla ilişkilendirdikleri bulgularına ulaşılmıştır. Anneliğin zorluklarının yanında güzelliklerini de ifade etmişlerdir.

2. BÖLÜM

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Araştırma, nitel bir çalışmadır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman incelemesi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma türüdür. Nitel araştırma yöntemlerinin özellikleri arasında araştırmacının katılımcı rolünün olması, doğal ortama duyarlı olabilmesi, bütüncül bir yaklaşıma sahip olması ve esnek olması yer almaktadır (Aydın, 2018:61-62). Nitel veri analizi, elde edilen verilerin düzenlendiği, kategorilere ayrıldığı, temaların keşfedildiği ve sonuçta tüm bu sürecin rapora aktarıldığı bir etkinlikler toplamıdır. Nitel veri analizinde temel amaç, sosyal gerçekliğin içerisinde gizil bir biçimde bekleyen bilginin gün yüzüne çıkartılmasıdır (Özdemir, 2010:323). Nitel analiz yapan araştırmacı, alandan toplamış olduğu verilerden hareket ederek bu veriler içerisinde saklı duran bilgiyi keşfetmeye ve ortaya çıkartmaya çabalamaktadır. Dolayısıyla nitel veri analizinin, kuramdan türetilen denencelerin sınamasına dayalı nicel veri analiz yöntemlerinden farklı bir analiz yöntemine sahip olduğunu söylemek mümkündür (Özdemir, 2010:328).

Nitel araştırma, dünyayı görünür hale getiren bir dizi yorumlayıcı, materyal uygulamalarından oluşmaktadır. Bu uygulamalar dünyayı; alan notları, mülakatlar, konuşmalar, fotoğraflar, kayıtlar ve araştırmacı günlüklerini içeren bir temsiller serisine dönüştürmektedir. Nitel araştırma, varsayımlarla bireyler veya grupların bir sosyal ya da insan sorununa atfettikleri anlamlara değinen ve araştırma problemlerinin incelenmesini içeren yorumlayıcı/ kuramsal çerçevelerin kullanımı ile başlamaktadır (Bütün ve Demir, 2013:43-44).

Araştırmada, veri toplama yöntemi olarak doküman analizi/ doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, yazılı belgelerin içeriğini titizlikle ve sistematik olarak analiz etmek için kullanılan bir nitel araştırma yöntemidir (Kıral, 2020: 173-174).

Araştırma, Ceza Tevkif Evlerinin Birim Faaliyet Raporları (2012, 2013, 2014, 2015, 2016), yüksek lisans tezleri, doktora tezleri, makaleler, kitaplar, gazeteler taranarak ortaya konmuştur. Ayrıca araştırmada kullanılan verilere Yüksek Öğretim Kurumu'nun Ulusal Tez

Merkezi veri tabanında ulaşılmıştır. Araştırmada, doküman incelemesi ile elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2012 ve 2016 yılları arasında ceza infaz kurumlarında yürütülen tüm eğitim öğretim, sosyo- kültürel ve psiko- sosyal faaliyetler oluşturmaktadır. Araştırma ile 2012 ve 2016 yılları arasında ceza infaz kurumlarında hükümlü -tutukluların, eğitim öğretim, sosyo -kültürel ve psiko- sosyal gereksinimlerinin neler olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın örneklemini ise Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün 2012-2013-2014-2015-2016 yıllarındaki birim faaliyet raporları ve bu alanda yapılmış olan akademik çalışmalar oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplaması ve Analizi

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Doküman incelemesi, dokümanların toplanması, gözden geçirilmesi, sorgulanması ve analizi olarak tanımlanabilen bilimsel bir araştırma yöntemidir. Bu yöntem, alan yazında çoğunlukla diğer araştırma yöntemlerinin tamamlayıcısı olabildiği gibi tek başına bir yöntem olarak da kullanılmaktadır. Araştırmalarda reklamlar, ajandalar, katılım kayıtları, davetiyeler, toplantı tutanakları, kılavuzlar, notlar, kitap ve broşürler, günlükler, dergiler kullanılmaktadır. Ayrıca program kayıtları, mektuplar, muhtıralar, haritalar, çizelgeler, gazeteler, sanat eserleri, program detayları, radyo TV program senaryoları, örgütsel raporlar, anket verileri, çeşitli kamu kayıtları, not defterleri, fotoğraf albümleri de doküman analizinde kullanılmaktadır (Kıral, 2020:173-174). Doküman incelemesinin, düşük maliyetli ve uzun süreli analiz olanağına sahip olması ile güçlü ve yanlılık, ulaşılabilirlik ile standart bir formata sahip olmama gibi yönleri bulunmaktadır (Yılmaz ve Göçen, 2019:78).

Araştırmada Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün Birim Faaliyet Raporları analiz edilmiştir. Doküman incelemesi tekniği ile elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla yapılan niceliksel ve elde bulunan kayıtlı metinlerin çözümlenmesine yönelik bir yöntemdir. İçerik analizi yönteminin diğer araştırma yöntemlerinden farkı; verileri daha bilimsel olarak ortaya koymasındır İçerik analizi yöntemi diğer araştırma yöntemlerine göre verileri daha bilimsel olarak ortaya koymasındır (Çilingir, 2017:149). İçerik analizinde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirerek bunları okuyucunun

anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır. İçerik analizi ile yapılan bilimsel yöntemler kullanılarak metin ya da içeriklerin, mesajların özetlenmesi, sınıflandırılması, karşılaştırılması ve sayısal olarak ifade edilmesidir. Bu araştırmada da veriler belirli kavramlar çerçevesinde bir araya getirerek oluşturulmuştur.2012, 2013, 2014, 2015 ve 2016 yıllarında Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü Birim Faaliyet Raporu incelenerek veriler elde edilmiştir. Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü Birim Faaliyet Raporlarında eğitim-öğretim, sosyo-kültürel ve psiko-sosyal kavramları kodlanmış ve bu kavramlar tek tek incelenerek araştırmadaki sayısal verilere ulaşılmıştır. Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün yayınlamış olduğu faaliyet raporlarından faydalanılmıştır. Çalışma, Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün yayımladığı Sesleniş gazetesi ve güncel gazete haberleri ile desteklenmiştir.

3. BÖLÜM

3. BULGULAR

Araştırmada elde edilen bulgular önce yetişkin hükümlü tutuklulara ait olan bulgular sonrasında çocuk hükümlü tutuklulara ait bulgular olarak verilmiştir. Önce yetişkin hükümlü tutuklulara ait bulguların yer almasının sebebi, yetişkin hükümlü ve tutukluların sayı bakımından çocuk hükümlü tutuklulardan fazla olmasıdır.

3.1. Türkiye Ceza İnfaz Kurumlarında 2012-2016 Yılları Arasında Yürütülen Eğitim- Öğretim Faaliyetlerine İlişkin Bulgular

Ceza infaz kurumlarındaki eğitim, öğretim faaliyetleri kurum eğitim servisi tarafından gerçekleştirilmektedir. Hükümlü tutukluların eğitim öğretim faaliyetleri kurum öğretmeni aracılığıyla yürütülmektedir. Hükümlü ve tutuklu ceza infaz kurumuna geldikten sonra kurum öğretmeni tarafından ilk görüşme yapılarak eğitim bilgileri alınmaktadır. Böylece hükümlü ve tutuklunun salıverilmesine kadar geçen süreçte eğitim öğretim planı oluşturulmaktadır.

Görsel 3.1. Ceza İnfaz Kurumlarında Eğitim Öğretim Faaliyetlerinin Gerçekleştiği Alanlar (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2013:142)

Eğitim servisi, kuruma yeni gelen hükümlü veya tutukluların ilgi, yetenek ve becerilerini desteklemektedir. Bu doğrultuda hükümlü ve tutukluların talepleri değerlendirilerek eğitim öğretim ve meslek kursları açılmaktadır (Görsel 3.1). Hükümlü tutukluların dışarda iken sahip oldukları iş ya da meslek var ise, o meslek dalında uzmanlaşmaları için gerekli olan teşvik ve yönlendirme de sağlanmaktadır.

Ceza infaz kurumlarında gerçekleştirilen eğitim, öğretim, sosyo kültürel ve psiko sosyal faaliyetlerden önce 2011 ile 2016 yılları arasında kalan hükümlü ve tutuklu erkek, kadın, çocuk sayıları şu şekildedir.

Tablo 3.1. Hükümlü ve Tutukluların Yıllara Göre Dağılımı (CTE Birim Faaliyet Rapor 2016:100)

Yıl	Hükümlü				Tutuklu				Genel Toplam
	Erkek	Kadın	Çocuk	Toplam	Erkek	Kadın	Çocuk	Toplam	
2011	89.252	2.955	410	92.617	32.479	1.584	1.924	35.987	128.604
2012	100.617	3.278	418	104.313	28.564	1.560	1.583	31.707	136.020
2013	113.378	3.956	451	117.785	24.966	1.200	1.527	27.693	145.478
2014	131.136	4.855	540	136.531	19.915	869	1.522	22.306	158.837
2015	146.483	5.880	720	153.083	22.847	1060	1.683	25.590	178.056
2016	123.025	4.611	678	128.314	67.248	3.704	1.744	72.696	201.010

Tablo 3.1. incelendiğinde, yıllar içinde genel toplamda hükümlü ve tutuklu sayılarında artışın olduğu görülmektedir. Her yıla ait veri incelendiğinde yıllar içinde sürekli bir artışın olduğu görülmektedir. Tabloya göre; genel toplamda en az sayısının 2011 yılında olduğu, en fazla sayısının 2016 yılında olduğu ve 5 yıllık süre yaklaşık %50 civarında bir artışın olduğu söylenebilir. Ceza infaz kurumlarının hükümlü ve tutukluların mevcudunun fazla olması hükümlü ve tutukluların eğitim, öğretim sosyo-kültürel ve psiko-sosyal ihtiyaçlarını da beraberinde getirmektedir.

3.1.1. I. Kademe ve II. Kademe Okuma –Yazma Eğitimlerine Katılan Hükümlü-Tutukluların Sayılarına İlişkin Bulgular

Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü Birim Faaliyet Raporlarından edinilen bilgiler doğrultusunda I. kademe okuma yazma ve II. kademe okuma yazma kurslarına katılım sağlayan hükümlü ve tutukluların durumları şu şekildedir.

Tablo 3.2. I. ve II. Kademe Okuma-Yazma Kurslarına Katılan Hükümlü –Tutuklu Sayısı (CTE Birim Faaliyet Raporları, 2012-2013-2014-2015-2016)

Yıllar	I. Kademe	II. Kademe	Toplam
2012	6.391	7.148	13.539
2013	8.323	4.661	12.984
2014	9.813	4.252	14.065
2015	10.450	4.340	14.790
2016	7.169	3.593	10.762

Tablo 3.2.’de görüldüğü üzere; 2012 yılında I kademe okuma yazma kursuna 6, 391 kişi katılırken, II. kademe okuma yazma kursuna 7.148 kişi katılmıştır. 2012 yılında I. ve II. kademe okuma yazma kursuna toplamda 13.539 hükümlü tutuklu katılmıştır. 2013 yılı içerisinde I kademe okuma yazma kursuna katılan hükümlü tutuklu sayısı 8.323 iken II. kademe okuma yazma kursuna katılan hükümlü tutuklu sayısı 4.661’dir.2013 yılı içinde toplamda 12.984 hükümlü ve tutuklu I ve II kademe okuma yazma kursuna katılmıştır. 2014 yılı içerisinde 9.813 hükümlü ve tutuklu I kademe okuma yazma kursuna katılmıştır.2014 yılında I ve II kademe okuma yazma kursuna katılan toplam hükümlü ve tutuklu sayısı 14.065’dir.2015 yılında I kademe okuma yazma kursuna 10.450 hükümlü ve tutuklu katılmıştır. 2015 yılında II Kademe okuma yazma kursuna 4.340 hükümlü tutuklu katılırken toplamda 14.790 hükümlü tutuklu bu kurslara katılım sağlamıştır. 2016 yılında I kademe okuma yazma kursuna 7.169, II kademe okuma yazma kursuna 3.593 hükümlü tutuklu katılım sağlamıştır. Toplamda 10.762 hükümlü tutuklu bu kurslara katılmıştır. Yıllar arasında I kademe okuma yazma kursuna katılan hükümlü ve tutuklu sayısında artış yaşanırken, 2015 yılından sonra düştüğü görülmektedir. II. kademe okuma yazma kursuna katılan hükümlü ve tutuklu sayısında yıllar içinde gittikçe bir düşüş olduğu görülmektedir. Ayrıca ceza infaz kurumlarında her eğitim düzeyinden hükümlü ve tutuklunun olduğu, suç işleyenlerin eğitimsiz veya düşük eğitilmiş gruplarda daha yaygın olduğu düşünülmektedir.

I. kademe ve II. kademe okuma yazma kurslarına devam eden hükümlü tutuklular karşılaştırıldığında; I. kademe okuma yazma kursuna en fazla katılım 2015 yılına aittir. II. kademe okuma yazma kursuna en fazla 2012 yılında hükümlü tutuklu katılmıştır. I. kademe ve II. kademe okuma yazma kursuna katılan hükümlü tutuklu sayısının birbirine en yakın olduğu yıl 2012 yılıdır.

Tablo 3.3. I. ve II. Kademe Okuma-Yazma Kurslarına Katılan Çocuk Hükümlü –Tutuklu Sayısı (CTE Birim Faaliyet Raporları, 2012-2013-2014)

Yıllar	I. Kademe	II. Kademe	Toplam
2012	474	268	742
2013	455	207	662
2014	340	205	545

CTE birim Faaliyet Raporları incelendiğinde I. ve II. kademe okuma-yazma kurslarına katılan çocuk hükümlü- tutuklu sayılarına ait verilere 2015 ve 2016 yılı faaliyet raporlarında rastlanmamıştır. Tablo 3.3’ de görüldüğü üzere 2012 yılında I. kademe okuma yazma kurslarına katılan çocuk hükümlü-tutuklu sayısı diğer yıllara göre daha fazladır. 2012 yılından itibaren I. kademe okuma yazma kurslarına katılan çocuk hükümlü-tutuklu sayısında yıllar içerisinde bir azalma söz konusudur. II. kademe okuma yazma kursuna katılan çocuk hükümlü-tutuklu sayısı en fazla 2012 yılındadır. Bu sayıyı 2013 ve 2014 yılları takip etmektedir. II. kademe okuma yazma eğitimine katılan çocuk hükümlü-tutuklu sayısı tıpkı I. kademe okuma yazma kursuna katılan hükümlü-tutuklu çocuk sayısındaki gibi gittikçe azalmıştır.

Yukarıdaki yıllara ait verilerde yer alan I. ve II. kademe okuma yazma kursuna katılan çocuk hükümlü tutuklu sayıları karşılaştırıldığında, I. kademe okuma yazma kursuna katılan çocuk hükümlü tutuklu sayısı söz konusu yıllar içinde II. kademe okuma yazma kursuna katılan çocuk hükümlü tutuklu sayısından fazla olmuştur. I kademe ve II. kademe okuma yazma kursuna katılan çocuk hükümlü tutuklu sayısının birbirine en yakın olduğu yıl 2014 yılıdır.

3.1.2. Yaygın Eğitime Devam Eden (Açık Öğretim Ortaokulu, Açık Öğretim Lisesi ve Açık Öğretim Fakültesi) Hükümlü Tutuklulara İlişkin Bulgular

Yaygın eğitim olan, açık öğretim ortaokulu, açık öğretim lisesi ve açık öğretim fakültesine devam eden hükümlü ve tutuklulara dair bulgular şu şekildedir.

Tablo 3.4. Yaygın Eğitime Devam Eden Hükümlü- Tutuklu Sayıları (Açık Öğretim Ortaokulu, Açık Öğretim Lisesi ve Açık Öğretim Fakültesi) (CTE Birim Faaliyet Raporları, 2012-2013-2014-2015-2016)

Yıllar	Açık Öğretim Ortaokul	Açık Öğretim Lisesi	Açık Öğretim Fakültesi	Toplam
2012	9.119	16.781	3.256	29.156
2013	6.411	13.349	2.327	22.087
2014	5271	13.584	2.550	21.405
2015	16.387	40.937	3.977	61.301
2016	6643	20058	6567	33.268

2012 ve 2016 yılları arasında hükümlü ve tutukluların açık öğretim ortaokul, açık öğretim lise ve açık öğretim fakültesindeki toplam sayıları incelendiğinde; 2012 yılından 2015 yılına kadar olan süreçte eğitim öğretime devam eden hükümlü tutuklu sayısı giderek azalmaktadır. Ancak 2015 verileri 2014 verilerinin neredeyse 3 katıdır. Ancak 2016 verilerine bakıldığında devam edenlerin sayısı bir önceki yıldan oldukça azdır.

Tablo 3.5. Açık İlk Öğretim Okulu, Açık Öğretim Lisesi ve Açık Öğretim Lisesi ve Örgün Eğitime Devam Eden Çocuk Hükümlü- Tutuklu Sayısı (CTE Birim Faaliyet Raporları, 2012-2013-2014)

Yıllar	Açık İlk Öğretim	Açık Öğretim Lisesi	Örgün Eğitime Devam Eden	Toplam
2012	256	593	544	1.393
2013	323	713	718	1.754
2014	121	336	272	729

Tablo 3.5’ de görüldüğü üzere, 2012 yılından 2014 yılına kadar açık ilk öğretim okuluna devam eden çocukların sayısı gittikçe azalmıştır. Açık öğretim lisesine devam eden çocukların sayılarında da azalma görülmektedir. En fazla azalma 2013 yılı ve 2014 yılları arasındadır. Ceza infaz kurumlarında kalan yetişkin hükümlü ve tutukluların ayrıca çocuk hükümlü ve tutukluların örgün eğitim hakkından yararlandıkları ve örgün eğitime devam eden çocukların sayılarının da diğer yıllarda olduğu gibi gittikçe azaldığı görülmüştür. Ceza infaz kurumlarında kalan çocuk hükümlü tutuklulara ait açık ilk öğretim okulu, açık öğretim lisesi ve örgün eğitime devam eden çocuk sayılarına ait verilere 2015 ve 2016 yıllarında rastlanmamıştır. Ayrıca mevcut CTE Birim Faaliyet Raporları incelendiğinde 2012 yılına ait olan raporda ALES, TUS, KPDS, KPSS, ÜDS ile ilgili verilere ulaşılmıştır. Ceza Tevkif Evlerinin 2012 yılı Birim Faaliyet Raporuna göre, ALES ilkbahar dönemi sınavına 72 hükümlü tutuklu katılmıştır. KPDS ilkbahar dönemi sınavına ise 28 hükümlü tutuklunun katıldığı görülmektedir. TUS, ilkbahar dönemi sınavına 1 kişi katılmıştır. ÜDS ilkbahar dönemi sınavına ise 20 hükümlü ve tutuklunun katılım sağladığı görülmektedir. Yüksek öğrenime geçiş sınavına katılan hükümlü tutuklu sayısı ise 2.957 ‘tir. Rapordaki verilere göre; 635 hükümlü ve tutuklu lisans yerleştirme sınavına katılmıştır. Dikey geçiş sınavına katılan hükümlü tutuklu sayısı ise 94’tür. KPSS lisans sınavına 121 hükümlü tutuklu katılmıştır. TUS sonbahar dönemindeki sınava 1 kişi, KPSS orta öğretim ön lisans sınavına 1.068, ALES sonbahar dönemindeki sınava ise 67 hükümlü ve tutuklu katılmıştır. Sonbahar dönemindeki ÜDS sınavına 9 hükümlü ve tutuklu, ilkbahar dönemindeki KPDS sınavına 15 hükümlü ve tutuklu katılım sağlamıştır. ÖSYM’nin yaptığı sınavlara 5.088 hükümlü veya tutuklunun katılım sağladığı görülmüştür (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2012:111).

3.1.3. Örgün Eğitime İlişkin Bulgular

Ceza infaz kurumlarında örgün eğitime devam ederken tutuklanarak ceza infaz kurumuna gelenler eğitim hayatlarına devam edebilmektedir. Ayrıca ÖSYM tarafından yapılan sınavlarda başarılı olup açık ceza infaz kurumlarında kalan hükümlüler ceza infaz kurumu ile aynı büyükşehir belediye sınırlarında bulunan üniversitelere gidebilmektedir.

Tablo 3.6. Ön Lisans ve Lisans Örgün Eğitime Devam Eden Hükümlü ve Tutuklu Sayısı (CTE Birim Faaliyet Raporu:2013-2014-2015-2016)

Yıllar	Önlisans	Lisans	Toplam
2013	481	168	649
2014	900	233	1.133
2015	1231	393	1.624
2016	1096	769	1.865

Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün Birim Faaliyet raporları incelendiğinde; 2013, 2014-2015, 2016 yıllarına ait ön lisans ve lisans eğitim hakkında verilere ulaşılmıştır. 2012 yılına ait ön lisans ve lisans eğitime devam edenlerin sayısal verilerine ayrı ayrı ulaşılamamıştır. Ancak ceza infaz kurumlarında 2012 yılında hükümlü ve tutukluların 1.153'ü açık öğretim fakültesine kayıt yaptırmıştır. Yıl içinde hükümlü ve tutuklulardan 360'ı mezun olmuştur. Hükümlü ve tutuklulardan 3.256 açık öğretim fakültesine devam etmektedir. Ceza infaz kurumlarında 41 hükümlü ve tutuklu mezun olmuş ve 1055 hükümlü ve tutuklu yükseköğretime devam etmektedir (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2012:111).

Tablo 3.6 görüldüğü üzere, ön lisans eğitime devam eden hükümlü ve tutukluların sayısı yıllar arasında gittikçe azalmıştır. 2015 yılı ön lisans öğrenimine devam eden sayısı en fazla olduğu yıldır. 2015 yılından sonra ön lisans devam eden hükümlü tutuklu sayısında tekrar bir azalma olmuştur. Ön lisans ve lisans öğrenimine devam eden hükümlü tutukluların toplamına baktığımızda en fazla sayının 2016 yılına ait olduğu görülmektedir. En az sayı ise toplam 649 sayısı ile 2013 yılına aittir. Lisans öğrenimine devam eden hükümlü ve tutukluların sayıları 2013 yılından 2014 yılı arasında azalmıştır. 2015 yılında yükseköğretime devam eden hükümlü ve tutuklu sayısında artış 2016 yılında da devam etmiştir. Ön lisans ve lisans eğitime devam eden hükümlü ve tutukluların toplam sayısında gittikçe bir artış görülmektedir.

Söz konusu yıllarda ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutukluların eğitim- öğretim hayatına devam ettikleri görülmektedir. İncelenen tarihlerde ceza infaz kurumunda iken eğitim öğretim hayatına devam eden hükümlülerin medyaya yansıyan haberlerine

rastlanmıştır. Hükümlüler açık ceza infaz kurumunda iken hak elde etmeleri durumunda yükseköğretimlerine devam etmiştir.13/01/2012 tarihinde Erzincan Ceza İnfaz Kurumunda kalmakta iken eğitim hayatına devam eden hükümlülerden Ş.P. ceza infaz kurumunda sınava hazırlanarak Erzincan Üniversitesi Turizm Meslek Yüksek Okulu Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü'nü kazanmıştır. Hükümlü, gündüz okula devam edip, akşam ceza infaz kurumuna dönmüştür. Aynı cezaevinde 5 hükümlü de eğitimlerine bu şekilde devam etmiştir (Sabah gazetesi, 2012)

Tablo 3.7. Lisansüstü Öğrenimine Devam Eden Hükümlü Tutuklu Sayısı

Yıllar	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
2013	34	6	40
2014	45	4	49
2015	79	8	87
2016	371	143	514

Ceza infaz kurumlarında hükümlü tutuklular yüksek lisans ve doktora eğitimine başvurabilmekte aynı zamanda yüksek lisans, doktora eğitimlerine devam edebilmektedir. Tablo 3.7 'da görüldüğü üzere; yüksek lisans eğitimine devam eden hükümlü tutukluların sayısının en fazla olduğu yıl 2016 yılıdır.2013 yılından itibaren yüksek lisans eğitimine devam eden hükümlü ve tutukluların sayısında artış olduğu görülmektedir. Doktora eğitime devam eden hükümlü ve tutuklu sayısında 2013 yılından sonra bir azalma olduğu ancak bu sayının sonraki yıllar artış gösterdiği görülmektedir. En fazla doktora eğitime katılan hükümlü tutuklu sayısı 2016 yılına aittir.

3.1.4. Uzaktan Eğitime İlişkin Bulgular

Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü- tutukluların uzaktan eğitim imkanlarından yararlandığı görülmektedir.2012-2016 yılları arasında ceza infaz kurumlarında uzaktan eğitime devam eden hükümlü ve tutukluların sayısı ise şu şekildedir.

Tablo 3.8. Uzaktan Eğitime Devam Eden Hükümlü ve Tutukluların Sayısı (CTE Birim Faaliyet Raporu:2013-2014-2015-2016)

Yıllar	Hükümlü Tutuklu Sayısı
2013	87
2014	227
2015	392
2016	386

Tablo 3.8.'de görüldüğü üzere; 2013 yılından itibaren uzaktan eğitime devam eden hükümlü tutuklu sayısında yıllar içerisinde artış yaşanmıştır. 2016 yılında ise uzaktan eğitime katılan hükümlü tutuklu sayısında az da olsa bir azalma görülmektedir. 2013 yılından 2014

yılına gelindiğinde uzaktan eğitime katılan hükümlü ve tutuklu sayısında büyük oranda artış yaşanmıştır.

Görsel 3.2. Eğitim Gören Hükümlü Tutuklular (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2015:81)

Ceza infaz kurumlarında teknolojik imkanlardan faydalandığı ve çağın gereklerini yerine getirerek hükümlü ve tutukluların eğitimlerine destek olduğu görülmektedir (Görsel 3.2).

3.1.5. Dini Gelişim ve Manevi Rehberlik Çalışmalarına İlişkin Bulgular

Ulusal ve uluslararası mevzuata göre istekli hükümlü ve tutuklulara inandığı din ile ilgili olarak gerekli desteğin sağlanması gerekmektedir. Bu kapsamda Diyanet İşleri Başkanlığı ile yapılan 10.02.2011 tarihli protokol bulunmaktadır. Protokole göre, ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklulara il ve ilçe müftülüğü tarafından fakülte veya yükseköğretim mezunu vaiz veya din görevlisi görevlendirilmiştir. Ceza infaz kurumlarında bu kapsamda 2015 yılı içerisinde 844 vaiz görev yapmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2015:81)

Görsel 3.3. Manevi Rehberlik Çalışmaları Kapsamında Gerçekleştirilen Bir Faaliyet (CTE Birim Faaliyet Raporu:2015:81)

2016 yılında 629 vaiz ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklulara yönelik olarak çalışmalar yapmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2016:89-90).Ceza infaz kurumlarında vaizler ve din görevlileri hükümlü ve tutukluları manevi yönden rehabilite etmek için dini konularda konferanslar, seminerler düzenlemiştir (Görsel 3.3).

3.1.6. Mesleki ve Teknik Kurslara Dair Bulgular

Hükümlü ve tutuklular tahliye olduktan sonra bir meslek sahibi olabilmeleri için bulundukları ceza infaz kurumunun fiziksel yapısı ölçüsünde çeşitli meslek kursları açılmaktadır. Ayrıca hükümlü ve tutukluların ilgi ve yetenekleri ölçüsünde de kurslar açılabilmektedir. Ceza infaz kurumlarında söz konusu yıllarda meslek ve teknik kurslarına katılan hükümlü tutuklu sayısı ise şöyledir.

Tablo 3.9. Meslek ve Teknik Kurslarına Katılan Hükümlü Tutuklu Sayısı (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2013-2014-2015-2016)

Yıllar	Hükümlü Tutuklu Sayısı
2013	59.040
2014	68.374
2015	69.171
2016	62.490

Tablo 3.9.'da görüldüğü üzere; meslek ve teknik kurslara katılan hükümlü tutuklu sayısı en fazla 2015'tedir. Meslek ve teknik kurslara katılan hükümlü tutuklu sayısı en az 2013 yılına aittir. 2013 yılından itibaren meslek ve teknik kurslara katılan hükümlü tutuklu sayısında artış olmuştur.2015 yılından itibaren meslek ve teknik kurslara katılan hükümlü tutuklu sayısında bir azalma olduğu görülmektedir.

2012 yılında ceza infaz kurumlarında Halk Eğitim Merkezleri tarafından açılan kurslarından toplamda 46.612 hükümlü ve tutuklu faydalanmıştır. Ceza infaz kurumlarında İş-Kur tarafından 357 adet kursun açılması sağlanmıştır. Bu kursların 302'si sona ermiştir. Toplam 4.072 hükümlü ve tutuklu katılmıştır. 3.078 hükümlü ve tutuklu belge almaya hak kazanmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2012:111).

Görsel 3.4. Ceza İnfaz Kurumunda El Sanatları (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2015:82)

Türkiye ceza infaz kurumlarında resim atölyesinden inşaat atölyesine kadar birçok atölyenin kurulduğu, bu atölyelerdeki mahkûmların meslek, sanat ya da bir beceri edindiği görülmüştür (Görsel 3.4). Hükümlü ve tutukluların salıverilmesinden sonra edinmiş olduğu iş, sanat ya da meslek dallarından herhangi biri ile bir iş sahibi olabileceği ihtimali bulunmaktadır. Bozüyük Açık Ceza İnfaz Kurumunda kalan hükümlülerin Türkiye’de bulunan diğer cezaevlerine yatak ve yastık ürettiği bilgisi gazete haberlerine yansımıştır. Habere göre; hükümlüler günde 250 yatak ve bin adet yastık üretmiştir. 2012 yılında kuruma 2 milyon lira kâr sağlanmıştır. 40 hükümlü ise atölyelerde çalışmıştır (Anayurt gazetesi, 2012).

Söz konusu yıllarda ceza infaz kurumlarında gerçekleştirilen eğitim-öğretim faaliyetlerinin yanında mesleki ve teknik eğitimlerin verilmesi de büyük önem taşımaktadır. Ceza infaz kurumlarında okuma yazma, yaygın eğitim faaliyetlerinin yanında hükümlü ve tutuklulara mesleki ve teknik eğitimler de verilmiştir. Hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumlarında gerçekleştirilen mesleki ve teknik faaliyetlere yoğun ilgi gösterdikleri görülmüştür. Ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklulara bilgisayar eğitimi, arıcılık,

besicilik, girişimcilik gibi farklı alanlarda mesleki kurslar da verilmiştir. Ceza infaz kurumlarında gerçekleştirilen eğitim-öğretim ve mesleki kursların hükümlü ve tutukluların kendilerini geliştirmeleri ve salıverilme sonrasında iş ve meslek sahibi olmaları için büyük önem taşımaktadır. Hükümlü ve tutuklular salıverilmelerinden sonra ceza infaz kurumlarında meslek ve teknik kurslar sayesinde iş ve meslek sahibi olabilmektedir.

Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluların salıverilmelerinden sonra iş ve meslek sahibi olması için çeşitli, kurum ve kuruluşlar ile protokol yapıldığı görülmüştür. Bu kapsamda 2016 yılında İbrahim Bodur Kale Seramik Eğitim Sağlık ve Sosyal Yardım Vakfı ile protokol yapılmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2016: 85-86). Protokolün amacı; tahliye olduktan sonra hükümlü ve tutukluların iş ve meslek sahibi olmasına destek olmaktır. 14/01/2016 tarihindeki Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü ile Dr. İbrahim Bodur Kale Seramik Eğitim, Sağlık ve Sosyal Yardım Vakfı işbirliği ile "seramik karo kaplamacılığı " alanında meslek edindirme kursları açılmasına ait esaslar belirlenmiştir.

Ceza infaz kurumunda hükümlülerin ceza infaz kurumundan çıktıktan sonra yeniden sosyalleşmesini, toplum hayatına kazandırılmasını amaçlayan çalışmalar da gerçekleştirilmektedir. Ceza infaz kurumundan çıktıktan sonra İŞKUR tarafından girişimci olmak isteyen eski hükümlülere yönelik hibe desteği verilmektedir. İŞKUR 4857 sayılı İş Kanunu'nun 101. maddesi uyarınca engelli çalıştırmayan işverenlere kesilmiş olan idari para cezalarını bir fonda biriktirmekte engelliler ile eski hükümlülerce sunulmuş ve kabul edilmiş olan projelere bu fon aracılığıyla destek vermektedir. İŞKUR'un sağlamış olduğu bu desteğin amacı eski hükümlülerin topluma kazandırılması ve desteklenmesidir. Eski hükümlüler yapmak istedikleri bir iş kolu ile ilgili projelerini oluşturup ve komisyona sunmaktadır. Komisyon uygun bulduğu projeleri kabul etmektedir. Hibe desteği ile birlikte İŞKUR, işyerine uyum sürecinin sağlanması bakımından eğitimler de verilmektedir (Namal., Berke., Çetinay.2021:1350).

Hükümlülere yönelik ceza infaz kurumundan çıktıktan sonra hayatlarını devam ettirebilmeleri ve sosyal hayata uyum sağlamaları için gerekli işbirliği ve desteğin sağlandığı görülmüştür. Bu kapsamda 2016 yılında gerçekleştirilen proje ile eski hükümlü iş sahibi olmuştur. İŞKUR eski hükümlülere yönelik sunduğu proje ile, Muş'ta yaşayan 3 eski hükümlüye süt ineği hibe desteği sağlanmıştır. Alınan büyükbaş hayvanlar törenle sahiplerine teslim edilmiştir. (Sözcü gazetesi, 2016) Bu destek sayesinde 3 eski hükümlü kendi işlerini kurmayı başarmıştır. Ayrıca ceza infaz kurumundan sonra denetimli serbestlik kapsamında

cezalarını infaz eden eski hükümlülere yönelik Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) ve İŞKUR'un hibe desteği de mevcuttur. 2016 yılında Kırklareli Denetimli Serbestlik Müdürlüğü aracılığı ile İŞKUR tarafından eski hükümlü M.Ö., Girişimcilik Eğitim Programına dâhil edilmiştir. Eski hükümlü girişimcilik eğitimini tamamlayarak sertifikasını almaya hak kazanmıştır. İŞKUR tarafında toplanan kurul eski hükümlünün projesini onaylamıştır. Eski hükümlü M.Ö.' ye toplam 11.500 TL karşılığında 1 Süt İneği ve 3 Süt Buzağı Hibe verilmiştir (Yeşilyurt gazetesi, 2016).

Araştırma, 2012 ve 2016 yıllarını ele almış olsa da hükümlü ve tutuklulara yönelik gerçekleştirilen proje ve işbirliği protokollerinin söz konusu yıllardan sonra da devam ettiği görülmüştür. Nitekim Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü ile İŞKUR Genel Müdürlüğü arasında imzalanan “Engelli ve Eski Hükümlü Kendi İşini Kurma Projesi” ve KOSGEB girişimcilik projeleri bulunmaktadır. Bu kapsamda eski hükümlüler iş ve meslek sahibi olabilmektedir. Muğla Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunduğu süreçte dikiş-nakış eğitimi almış olan Ali Yaman KOSGEB tarafından açılan girişimcilik kursuna katılmış ve sertifika almıştır. Yaman, “Engelli ve Eski Hükümlü Kendi İşini Kurma Projesi” ve KOSGEB girişimcilik projesine başvurmuştur. Projesi onaylanan eski hükümlü toplamda 200 bin liralık makine ve hibe desteği almıştır. Bu hibe desteği ile birlikte Isparta'daki kendi tekstil atölyesini kurmuştur. Ceza infaz kurumunda bulunduğu sürede kurs ve eğitimlere katılan eski hükümlü, devletin sağladığı hibe desteği ile kendi işini kurmayı başarmıştır. Ayrıca eski hükümlü, tekstil atölyesinde 15 kişiye de istihdam sağlamıştır (Sesleniş gazetesi, 8 Şubat 2021:8).Devletin sağladığı destekle birlikte eski hükümlünün hem kendi işini kurduğu hem de başka insanlara iş imkanı sunduğu görülmektedir.

Eski hükümlülere hibe desteğinin sağlanması ile ilgili olarak 2021 yılında birçok örnek bulunmaktadır. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü ile İŞKUR'un birlikte düzenledikleri proje kapsamında Erzurum'da, ceza infaz kurumundan tahliye olan Yakup Karasungur (31), “Eski Hükümlülerin Kendi İşini Kurma Projesi” ne başvurmuştur. Eski hükümlü Erzurum Denetimli Serbestlik Müdürlüğü'nün de desteği ile 38 bin 300 liralık hibe alarak kendi işini kurmayı başarmıştır. Böylece hibe desteği alarak hayvancılık yapmaya başlamıştır (Habertürk, 2021)

2021 yılı içerisinde Denizli'de bir kadın olarak kendi ayaklarının üstünde durmak isteyen eski hükümlü Mükerrerem Güleç, ceza infaz kurumu ve denetimli serbestliğin desteği ile “Hükümlüleri Topluma Kazandırma” projesine başvurmuştur. Eski hükümlü, katıldığı

kurstan girişimcilik sertifikası almayı başarmıştır. Projesinin onaylanması ile devlet tarafından 18 bin TL'lik hibe alarak solucan gübresi üretimine başlamış ve bu sayede Sanayiciler İş Kadınları ve İş Adamları Konfederasyonu, Denizli İl Başkanı olarak seçilmiştir. Erzurum'da ceza infaz kurumunda 1 yıl kalan eski hükümlü Nurgül Ağkurt tıpkı Mükerrerem Güleç gibi ceza infaz kurumundan çıktıktan sonra girişimcilik kursuna katılmıştır. Eski hükümlü kendi projesini hazırlamış ve projesi onaylanmıştır. Eski hükümlüye büyükbaş hayvancılık yapabilmesi için devlet tarafından 5 büyükbaş hayvan hibe edilmiştir (Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı, 2021). Bu şekilde ceza infaz kurumundan tahliye olduktan sonra devlet desteği ile kendi işini kuran eski hükümlülere birçok örnek verilebilir.

Hükümlü ve tutuklular ceza infaz kurumları bünyesindeki atölyeler sayesinde yeni bir meslek öğrenebilmekte belki bir meslek sahibi de olabilmektedirler. Yapılan çalışmalar göstermektedir ki; ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü ve tutuklular açılan kurslar ya da atölyelere bir meslek edinmek ve zamanlarını değerlendirmek amacıyla katılım sağlamaktadır.

Ceza infaz kurumlarında atölye ve çeşitli meslek kursları açılarak düzenlenen projelere katılım sağlandığı görülmektedir. Ceza infaz kurumlarında iş ve meslek kursları kapsamında birçok faaliyet yapılmıştır. Bu faaliyetlerin ele aldığımız tarihlerden sonrada kapsamlı olarak devam ettiği görülmüştür Bunlardan biri ise, Samsun T Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumunun düzenlediği “100. Yıla 100 Bandırma” isimli proje sonucunda el sanatları sergisi düzenlenmiştir (Görsel 3.5).

Görsel 3.5. El Sanatları Sergisi (Sesleniş gazetesi, Mayıs 2019:7)

Ceza infaz kurumlarında, “Mustafa Kemal Atatürk ve Silah Arkadaşlarının Samsun’a Çıkışının 100. Yıl Dönümü” kutlama projesine, Samsun T Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu “100. Yıla 100 Bandırma” isimli projeyle katılmıştır. Projenin gerçekleşmesi için, ceza infaz kurumunda model gemi yapımı kursu açılmıştır. 04 Şubat 2019 tarihindeki kursa

17 tutuklu hükümlü kursiyer başlamıştır. Kurs sayesinde orjinaline sadık kalınarak toplamda 100 model geminin üretimi sağlanmıştır (Sesleniş gazetesi, Mayıs 2019:7).

Ceza infaz kurumlarında 2012 ve 2016 yıllarından sonra da hükümlü ve tutuklulara yönelik eğitim-öğretim, iş ve meslek çalışmalarına yönelik projelerin düzenlendiği görülmüştür.2020 yılında Millî Eğitim Bakanlığı ile Adalet Bakanlığı birlikte ortak bir projeye imza atmıştır. Bu proje kapsamında Türkiye’ de ilk defa cezaevi içerisinde Sincan Ceza İnfaz Kurumları Kampüsünde Adalet Mesleki Eğitim Merkezi açılmıştır. 9 meslek, 15 dalda eğitim veren bu proje ile bu eğitimi tamamlayan hükümlülere iş imkanı yaratılacağı belirtilmiştir. Hükümlü ve tutukluların eğitim alabileceği bu okul Sincan Cezaevindeki hükümlü tutuklular için büyük bir fırsat olarak değerlendirilebilir. 324 İş Yurdu Müdürlüğünde, 180’den fazla iş kolunda mesleki eğitim verilmektedir. Korona virüsle mücadele kapsamında hükümlü ve tutuklular 24 milyon maske ile 110 ton kolonya üretmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2020)

Tablo 3.10. Meslek ve Teknik Kurslara Katılan Çocuk Hükümlü Tutuklu Sayısı (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2012-2013-2014)

Yıllar	Hükümlü- Tutuklu Sayısı
2012	4.435
2013	4.896
2014	3.443

Ceza infaz kurumlarında verilen meslek ve teknik kursları sadece yetişkin hükümlü tutuklulara yönelik olmayıp, çocuk hükümlü ve tutuklulara yönelikte mesleki ve teknik kurslar düzenlenmektedir. Ceza infaz kurumunda verilen meslek ve teknik kurslarına katılan çocuk hükümlü ve tutuklu sayısının en fazla olduğu yıl, 2013 iken, en az olduğu yıl 2014 yılıdır. CTE birim faaliyet raporlarının incelenmesi neticesinde 2015 ve 2016 yılına ait meslek ve teknik kurslara katılan çocuk sayısı hakkında herhangi bir veriye rastlanılmamıştır.2012 ve 2016 yılları arasında hükümlü ve tutuklulara mesleki ve teknik eğitimler verildiği gibi çocuk hükümlü ve tutuklulara yönelik olarak da mesleki ve teknik eğitimlerin verildiği görülmektedir.

3.2. Türkiye Ceza İnfaz Kurumlarında 2012-2016 Yılları Arasında Yürütülen Sosyo-Kültürel Faaliyetlere İlişkin Bulgular

Ceza infaz kurumlarında ayda en az bir kez olmak koşuluyla çeşitli kurum ve kuruluşlar iş birliği yapılarak sosyo-kültürel ve sportif faaliyetler düzenlenmiştir. 2012-2016 yılları arasında ceza infaz kurumlarında uygulanan sosyo- kültürel faaliyetler şu şekildedir.

Tablo 3.11. Ceza İnfaz Kurumlarında Düzenlenen Sosyo-Kültürel Faaliyet Sayısı (CTE Birim Faaliyet Raporu:2012-2013-2014-2015)

Yıllar	Faaliyet Sayısı
2012	15.521
2013	19.061
2014	25.252
2015	31.935

CTE birim faaliyet raporlarının incelenmesi sonucunda; ceza infaz kurumlarında düzenlenen faaliyetlerin sayısına ulaşılmıştır. 2015 yılında sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılan hükümlü tutuklu sayısı 102.436'dır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2015:84)

Tablo 3.11'e göre; ceza infaz kurumlarında en fazla faaliyet 2015 yılında gerçekleştirilmiştir. Bu faaliyetleri sırasıyla 2014, 2013, 2012 yılları takip etmektedir. Ceza infaz kurumlarında en az faaliyetin düzenlendiği yıl 2012 yılıdır.

Görsel 3.6. Ceza İnfaz Kurumlarında Sosyo-Kültürel Faaliyetlerden Bir Örnek (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2015:84)

Ceza infaz kurumlarında yapılan sosyo- kültürel faaliyetler, hükümlü ve tutuklular arasında iletişim ve etkileşimin artmasında etkili olmaktadır. Ceza infaz kurumlarında bu

etkileşim ve iletişimin kuvvetlenmesi için sosyo –kültürel çalışmaların yapılmasına önem verilmektedir. Bu kapsamda söz konusu yıllarda ceza infaz kurumlarında sosyo-kültürel ve sportif faaliyetler ile ilgili çeşitli projelerin yapıldığı görülmüştür (Görsel 3.6).

Görsel 3.7. Badminton Şampiyonası (Türkiye Badminton Federasyonu 2016).

Adalet Bakanlığı ve Badminton Federasyonu arasında 2006 yılında "Ceza ve Tevkif Evlerinde Badminton Eğitimi" projesinin turnuvası yapılmıştır. Turnuva, 24-26 Mayıs 2016 tarihlerinde düzenlenmiştir. Turnuva “Sincan 2 Nolu L tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yapılmıştır. 22 ilden 22 ceza infaz kurumunun katılımı sağlanmıştır. Ayrıca turnuvaya 150’ye yakın hükümlü ve tutuklu sporcu da katılmıştır. Bu kapsamda, 2007, 2009, 2010, 2011 ve 2012 yıllarında Ceza ve Tevkif Evleri arasında Hükümlü ve Tutuklular Türkiye Badminton Şampiyonası düzenlenmiştir. Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü aracılığıyla 5.000’e yakın sayıda hükümlü ve tutukluya Badminton Eğitimi verilmiştir. Hükümlü ve tutuklulara yönelik olarak badminton eğitimi çalışmaları devam etmiştir. (Türkiye Badminton Federasyonu 2016).

Görsel 3.8. Bağımlılık Semineri (Edirne Belediyesi, 2015)

Ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutukluları bilgilendirmek, bilinçlendirmek ve farkındalık yaratmak için çeşitli konularda seminer, konferans, sempozyum çalışmalar yürütülmüştür. Bu çalışmalar kurumda görevli personel tarafından yapıldığı gibi çeşitli kurum ve kuruluşların katkıları ile de yürütülmüştür. 27 Mart 2015 tarihinde sosyal sorumluluk projesi kapsamında her kesime ve her yere ulaşmayı hedefleyen Edirne Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Aile Danışmanlık Birimi Açık Ceza İnfaz Kurumu'ndaki hükümlülere yönelik, her türlü bağımlılık yapıcı maddeler ile mücadele kapsamında, eğitim semineri vermiştir (Görsel 3.8). (Edirne Belediyesi, 2015)

Görsel 3.9. Su Tasarrufu Semineri(Manisa Belediyesi, 2016)

Hükümlü ve tutukluların bilgilendirilmesine, bilinçlendirilmesine ya da farkındalık yaratılmasına yönelik olarak çeşitli kurum ve kuruluşlar aracılığıyla çalışmalar düzenlenmiştir.10/08/2016 tarihinde Manisa Büyükşehir Belediyesi'nin Manisa Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü, Manisa Açık Ceza İnfaz Kurumu'nda Su Tasarrufu hakkında bir seminer düzenlenmiştir (Görsel 3.9). Su tasarrufu ile ilgili bilgilendirme yapılmıştır (Manisa Belediyesi, 2016).

Görsel 3.10. Ceza İnfaz Kurumunda Düzenlenen Sosyal ve Kültürel Faaliyetler (Sesleniş gazetesi, Mayıs 2019:11)

Ceza infaz kurumlarında söz konusu tarihlerde çeşitli sosyo- kültürel faaliyet düzenlendiği gibi sonraki yıllarda da bu tür faaliyetlerin düzenlendiği görülmüştür. Araştırma da, ceza infaz kurumlarında söz konusu tarihlerden sonra da gerçekleştirilen faaliyetlere yer verilmiştir. Örneğin; Kocaeli Açık Ceza İnfaz Kurumu'nda 02/05/2019 ve 04/05/2019 tarihlerinde metal işleri atölyesinde verimli bir şekilde çalışan hükümlülere yönelik “Kara Fatma” isimli tiyatro gösterimi gerçekleştirilmiştir (Görsel 3.10) (Sesleniş gazetesi, Mayıs 2019:11).

Hükümlü ve tutuklulara yönelik olarak zaman zaman kurumlar arasında işbirliği çerçevesinde sportif faaliyetler de düzenlenmiştir. Ceza infaz kurumlarında sportif faaliyetler kapsamında çeşitli projeler yapıldığı görülmüştür. Ceza infaz kurumlarında voleybol, basketbol, judo, badminton gibi çeşitli spor faaliyetleri gerçekleştirilmiştir.

Görsel 3.11. Ceza İnfaz Kurumunda Gerçekleşen Sportif Faaliyetler (Sesleniş gazetesi, Ocak 2020:15).

Adalet Bakanlığı ve Gençlik ve Spor Bakanlığı arasında imzalanan iş birliği protokolü doğrultusunda Denizli D Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ile Denizli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü personeli arasında basketbol turnuvası düzenlenmiştir (Görsel 3.11). (Sesleniş gazetesi, Ocak 2020:15).

Görsel 3.12. Ceza İnfaz Kurumunda Gerçekleştirilen Film Gösterimi (Sesleniş gazetesi, 12 Aralık 2019:12)

Malatya’ da Malatya Büyükşehir Belediye Başkanlığı Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı tarafından film festivali gerçekleştirilmiştir (Görsel 3.12). Bu çerçevede Malatya E

Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü ve tutuklulara yönelik film gösterimi yapılmıştır. (Sesleniş gazetesi, 12 Aralık 2019:12)

Görsel 3.13. Kadına Yönelik Şiddet Konferansı (Sesleniş gazetesi, 12 Aralık 2019:14)S

Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kadın hükümlü ve tutuklulara yönelik “kadına yönelik şiddetle mücadele” konusunda etkinlik gerçekleştirilmiştir (Görsel 3.13). (Sesleniş gazetesi, 12 Aralık 2019:14)

Ceza infaz kurumlarında kalan çocuk hükümlü ve tutuklulara yönelik olarak da sosyal ve kültürel faaliyetler düzenlenmiştir. Sincan Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı kutlama programı gerçekleştirilmiştir. Ceza infaz kurumunda kalan hükümlü ve tutuklular 19 Mayıs konulu şiirler okumuş, Ankara Açık Ceza İnfaz Kurumu hükümlülerinden oluşan müzik ekibi hazırlamış olduğu müzik dinletisi ile birlikte gerçekleştirilen eğlence programı düzenlenmiştir (Sesleniş gazetesi Mayıs 2019:8).

Görsel 3.14. Ceza İnfaz Kurumunda Gerçekleştirilen Çocuklar İçin Bir Gün Etkinliğinden (Sesleniş gazetesi, 20 Ocak 2020:11)

Ceza infaz kurumlarında genç hükümlü ve tutuklulara yönelik olarak düzenlenen sosyo- kültürel faaliyetlere bir başka örnek ise; ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü ve tutuklu gençlere yönelik Ankara Çocuk Eğitim Evinde “Çocuklarla Bir Gün” programıdır (Görsel 3.14). Etkinlikte sanatçı Turgay Başyayla ve infaz koruma memurlarından oluşan müzik grubu sahne almıştır (Sesleniş gazetesi, 2020:11).

Görsel 3.15. Ceza İnfaz Kurumunda Gerçekleştirilen Eğitimlerden Biri (Sesleniş gazetesi, 2020:14).

Kayseri Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda “Temel Afet Bilinci ve Afetlere Hazır Ol Eğitimi” verilmiştir. Kayseri AFAD İl Müdürlüğü’nden gelen uzmanlar AFAD hakkında bilgilendirme yapmıştır (Görsel 3.15). Doğal afetlerin neler olduğu ve doğal afetlerle ilgili olarak yapılması gerekenler konusunda bilgi verilmiştir (Sesleniş gazetesi, 2020:14).

Ceza infaz kurumlarında bulunan kütüphanelerde veya kitaplıklarda kurumda açılan kurslar ve derslere kaynak olabilecek kitaplar yer almasının yanında hükümlü ve tutukluların hem kendilerini geliştirebilecek hem de okuma alışkanlığı edinebilecekleri kitaplar bulunmaktadır.

Görsel 3.16. Ceza İnfaz Kurumu Kütüphaneleri (Sesleniş gazetesi, 8 Şubat 2021:11)

Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluların kütüphane ve kitaplıklardan daha etkin yararlanabilmesi için ceza infaz kurumlarında kütüphanelerin oluşturulması sağlanmıştır (Görsel 3.16). Bu doğrultuda müdürlük teşkilatının olmadığı ceza infaz kurumlarında da kitaplıkların oluşturulması sağlanmıştır. 2016 yılı içinde kütüphanelerin güncellenmesi ile ilgili çalışmalar; Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü başta olmak üzere kamu kurum ve kuruluşları ile desteklenmiştir.

Ceza İnfaz kurumu hükümlü tutukluların daha fazla kitap okumalarına teşvik etmek ve kitap okuma alışkanlığı kazandırmak amacıyla onlar için çeşitli kurum ve kuruluşlarla iş birliği ve protokollerin yapıldığı görülmektedir. Hükümlü ve tutuklular istedikleri zaman kurum kütüphanelerinden ve il, ilçe kütüphanelerinden de faydalanmaktadırlar.

2016 yılında “Her Yerde Kitap Kampanyası” yapılmış belirlenen ceza infaz kurumlarına 2.500 adet kitap dağıtılmıştır. 2016 yılında bu kapsamda iş birliği protokolü imzalanmıştır. (CTE Birim Faaliyet Raporu:2016:93) Adalet Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı arasında “Ceza İnfaz Kurumu Yerleşkelerinde Kütüphane Kurulmasına İlişkin İş Birliği Protokolü” imzalanmıştır (Sesleniş gazetesi, 10 Nisan:2021).

Tablo 3.12. Kütüphane Kitaplık Faaliyetleri Kapsamında Okunan Kitap Sayısı (CTE Birim Faaliyet Raporu:2012-2013-2014-2015)

Yıllar	Hükümlü Tutuklu Sayısı
2012	267.662
2014	886.966
2015	872.076

Tablo 3.12 incelendiğinde 2012 yılında ceza infaz kurumlarında bulunan kütüphane ve kitaplıklardan 267.662 hükümlü tutuklunun yararlandığı görülmektedir. Ceza infaz kurumlarında toplamda 753.144 adet kitaptan yararlanıldığı bilgisi edinilmiştir. (CTE Birim faaliyet Raporu, 2012:111) 2015 yılında ceza infaz kurumlarında 887.781 adet kitap kayıtlıdır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2015:82). 2016 yılı içerisinde ceza infaz kurumlarında kütüphanelerde kayıtlı kitap sayısı 62.490 adettir (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2016:90)

Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü tarafından hükümlü ve tutukluların iyileşme süreçlerinde katkı sağlamak için “Değerler Eğitimi” projesi geliştirilmiştir. Bu proje 2014 yılı başından itibaren uygulanmaya başlanmıştır. Ceza infaz kurumlarında her ay için belirlenen bir değere yönelik konferanslar, seminerler, yarışmalar ve sosyo- kültürel etkinlikler düzenlenmiştir. Bu kapsamda tutuklu ve hükümlülerin iyileştirilmesine katkı sağlamak için 21.500 adet dergi hazırlanıp sunulmaktadır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2016:162).Hükümlülerin iyileştirilmelerine katkıda bulunmak amacıyla Sesleniş Gazetesi yayımlanmaktadır. Sesleniş gazetesi 08.8.2001 tarihli Bakanlık oluruyla yayımlanmaya başlamıştır. İlk sayısı Nisan 2002’de çıkmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2016:161).

Ceza infaz kurumlarında hükümlü tutuklu çocukların iyileştirilmesine yönelik iş birliği protokolleri imzalanmıştır. Bu kapsamda değerlendirilebilecek “Ceza infaz kurumlarında 12-18 yaş arası hükümlü ve tutuklu çocuklara yönelik Türkiye Satranç Federasyonu ile 26/09/2016 tarihinde işbirliği protokolü bulunmaktadır. Ayrıca çocuk hükümlü tutuklulara yönelik Türk Kızılay’ı ile Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü arasında ve PTT Genel Müdürlüğü desteğinde 2016 yılında ceza infaz kurumlarında bulunan çocuklar için ücretsiz olarak mektup gönderimine başlanmıştır. (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2016:97) Hükümlü ve tutuklu çocuklara yönelik yapılan faaliyetler sonucunda hükümlü ve tutuklu çocukların aileleri ile bağlarının koparılmaması için de destek verildiği görülmektedir. Ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklulara yönelik eğitim-öğretim çalışmalarının yanında onların sosyo-kültürel açıdan gelişimlerine de önem verildiği görülmüştür.

3.3. Türkiye Ceza İnfaz Kurumlarında 2012-2016 Yılları Arasında Yürütülen Psiko-Sosyal Faaliyetlere İlişkin Bulgular

3.3.1.Yetişkin Hükümlü ve Tutuklulara İlişkin Bulgular

Ceza infaz kurumunda psiko-sosyal servis uzmanları; hükümlü tutukluları fiziksel, zihinsel ve duygusal özelliklerini, sağlık durumunu, sosyal ve çevresel özelliklerini, eğitim bilgilerini, ilgi, yetenek ve kabiliyetlerini, geleceğe yönelik hedeflerini ve ihtiyaçlarını, suçu ve suçu ile ilgili düşünce ve tutumunu bir bütün olarak çok yönlü ele alıp tanımaya çalışmaktadır. Hükümlü tutukluları tanımak için kuruma gelenlerle ilk görüşme yapılmaktadır. Kuruma giriş yapan hükümlü ve tutuklulara YARDM kapsamında ARDEF Formu doldurmaktadır. Hükümlü ve tutuklulara yönelik ceza infaz kurumlarında 2016 yılında DEPAR: Değerlendirme, Profil Araçları ve Rehabilitasyon Programları adında bir çalışma hayata geçirilmiştir. 2016 yılında İnfaz Hizmetlerinin İyileştirilmesi Teknik Destek Projesi; Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmiştir. Proje ile infaz ve rehabilitasyon süreçlerini birey odaklı hale getirmek, hükümlülerin suç motivasyonlarına uygun olarak sınıflandırmak, risk değerlendirme aracı ve bu doğrultuda bireyselleştirilmiş müdahale programları geliştirmek amaçlanmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2016:95). DEPAR, yaklaşık 1.000 hükümlüye uygulanmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2016:116).

Ceza infaz kurumlarında psiko-sosyal servis aracılığıyla yetişkin ve çocuk hükümlü ve tutuklulara yönelik olarak çalışmalar yürütülmüştür. Çocuk hükümlü ve tutuklular ile psiko-sosyal servis bireysel görüşme ve grup çalışmaları yapmıştır. Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü Birim Faaliyet Raporları incelediğinde; 2012 yılında ceza infaz kurumlarında psiko-sosyal servis tarafından yapılan çocuk bireysel görüşme sayısının 17.336 olduğu görülmüştür. Çocuk hükümlü ve tutukluların aileleri ile yapılan görüşme sayısı ise 4.810'dir. Ceza infaz kurumlarında grup çalışmalarına katılan çocuk sayısı ise 5.891'dir (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2012:112).Hükümlü ve tutuklu çocuklara yönelik bireysel ve grup çalışmaları yapılmaktadır. Aynı zamanda hükümlü tutuklu çocukların aileleri ile gerekli olduğu veya ailelerin talep etmeleri halinde görüşmeleri yapıldığı görülmüştür.

2014 yılı CTE Birim Faaliyet Raporlarının verilere göre, bireysel görüşmelere 255.204 hükümlü ve tutuklu katılmıştır. Açılan grup çalışma sayısı ise 1.317'tir.2014 yılı içinde grup çalışmalarına 17.013 hükümlü ve tutuklunun katılımı sağlanmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2014:71). 2014 yılında psiko sosyal servisin çocuk hükümlü ve tutuklularla yaptığı

bireysel görüşme sayısı ise 17.480'dir. Grup çalışmalarına katılan çocuk sayısı 6.148 'dir (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2014:75).

3.3.2. Annelerinin Yanında Kalan Çocuklara İlişkin Eğitim, Öğretim, Psiko- Sosyal Faaliyetler

Ceza Tevkif Evlerinin Birim Faaliyet Raporları incelendiğinde, kadın hükümlü ve tutukluların 0-6 yaş aralığında çocuklarının ceza infaz kurumlarında kaldıkları görülmektedir. Annelerinin yanında kalan çocuklara yönelik ceza infaz kurumlarında çocukların eğitim-öğretim ve psiko-sosyal anlamda gelişimlerine destek olmak için pek çok çalışma yapıldığı görülmüştür. Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün Raporlarında da annesinin yanında kalan çocuklar ile ilgili yapılmış faaliyetler yer almaktadır. Ceza infaz kurumları birim faaliyet raporlarında 2012-2013-2014-2015 ve 2016 yıllarında annelerinin yanında kalan çocuk sayıları şu şekilde verilmiştir.

Tablo 3.13. Annesinin Yanında Kalan Çocuk Sayısı (CTE Birim Faaliyet Raporları: 2012, 2013, 2014, 2015, 2016)

Yıllar	Annesinin Yanında Kalan Çocuk Sayısı
2012	-
2013	334
2014	417
2015	506
2016	529

Tablo 3.13 incelendiğinde ceza infaz kurumlarında annelerinin yanında kalan çocuk sayısında yıllar içerisinde artış yaşandığı görülmektedir. 2012 yılın ait annesinin yanında kalan çocuk sayısına birim faaliyet raporunda rastlanmamıştır.Tabloya göre, 2016 yılı ceza infaz kurumlarında en fazla çocuğun bulunduğu yıldır. Tabloya göre annesinin yanında kalan çocuk sayısının en az olduğu yıl, 2013 yılıdır.

Kurumlarda annesinin yanında kalan çocukların sadece eğitim-öğretim ihtiyaçları karşılanmayıp aynı zamanda çocukların annelerine ve hamile kadınlara yönelik onların psiko-sosyal gelişimlerini destekleyecek çalışmaların yapıldığı da görülmüştür. Kurumlarda annelerin yanında kalan çocuklara “2013 yılında belirlenen günlük iaae bedelinde yapılan artışa ilave olarak süt emziren hükümlü tutuklu annelere ve hamilelere %25 oranında çocuk hükümlü tutuklular içinse %20 oranında gıda artışı sağlanmıştır. Ceza infaz kurumlarında anneleri ile birlikte kalan çocuklar doktor ve diyetisyenlerin belirlemiş olduğu besin ve enerji miktarı oranında 7.50 TL gıda verilmiştir (CTE Birim Faaliyet Raporu: 2013:106).

Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü Birim Faaliyet Raporlarına göre; annesinin yanında kalan çocuklara ait veriler şu şekildedir.

Tablo 3.14. 2013 Yılı Annesinin Yanında Kalan Çocuk Sayısı (CTE birim Faaliyet Raporu: 2013:107)

Hükümlü ve Tutuklu	Mevcut	Harcanan Günlük İaşe Bedeli	Harcanan Yıllık İaşe Bedeli
Emziren veya Hamile Kadın Hükümlü ve Tutuklular* (İlave 2,50 TL) (5,00+2,50=7,50 TL)	1.045	2.612,50	953.562,50
Çocuk Hükümlü ve Tutuklular (İlave 1 TL) (5,00+1,00=6,00 TL)	1.978	1.978,00	721.970,00
Annesinin Yanında Kalan Çocuklar (7,50 TL)	334	2.505,00	914.325,00
TOPLAM	3.357	7.095,50	2.589.857,50

Emziren ve hamile hükümlü ve tutuklu kadın sayısı net olarak bilinmediğinden dolayı toplam kadın hükümlü ve tutuklu sayısının %20 alınarak hesaplama yapılmıştır (CTE birim Faaliyet Raporu: 2013:107).

Tablo 3.14 incelendiğinde; çocuk hükümlü tutuklu sayısı annesinin yanında kalan çocuk sayısından ve emziren, hamile hükümlü tutuklu sayısından fazladır. Faaliyet raporlarındaki tablolarda; ayrıca harcanan günlük ve yıllık iaşe bedelleri emziren veya hamile kadın hükümlü ve tutuklular, çocuk hükümlü ve tutuklular ve annesinin yanında kalan çocuklar için ayrı ayrı hesaplanmıştır.

İncelenen raporlarda, kurumlarda çocukları ile birlikte bulunan hükümlü ve tutuklulara yönelik olarak psiko-sosyal servis uzmanlarına eğitimler verildiği görülmüştür. 2013 yılında 490 öğretmen ve psikolog, sosyal çalışmacı gibi personellere 0-18 yaş aile eğitimi uygulayıcı eğitimi verilmiştir (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2013:143).

2002 yılında Adalet Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı arasında cezaevlerindeki çocuklar için iş birliği protokolü imzalanmıştır. 2021 yılında bu protokolün kapsamı genişletilmiştir. Protokole göre; 0-6 yaş grubu çocukların özel kreş ve gündüz bakımevi hizmetinden ve kurum dışında yapılacak sosyal kültürel faaliyetlerden yararlandırılması daha sistemli hale getirilmiştir. 12-18 yaş arası çocuk tutuklu ve hükümlüler

için ihtiyaç duydukları sosyal hizmet modellerinden yararlanmalarına olanak tanınmıştır. Bu proje ile, denetimli serbestlik kapsamında bulunan yükümlü çocuklar ise ihtiyaçları kapsamında sosyal hizmet modellerinden faydalanabilmesine imkan sağlanmıştır (Sabah gazetesi, 2021).

Tablo 3.15. Annesinin Yanında Kalan Çocuk Sayısı (CTE Birim Faaliyet Raporu:2014: 61)

Hükümlü ve Tutuklu	Mevcut	Harcanan Günlük İaşe Bedeli	Harcanan Yıllık İaşe Bedeli
Emziren veya Hamile Kadın Hükümlü ve Tutuklular * (ilave 2,50 TL) (5,00+2,50=7,50 TL)	1.145	2.862,50	1.044.812,50
Çocuk Hükümlü ve Tutuklular (ilave 1 TL) (5,00+1,00=6,00 TL)	2.062	2.062,00	752.630,00
Annesinin Yanında Kalan Çocuklar (7,50 TL)	417	3.127,50	1.141.537,50
Toplam	3.624	8.052,00	2.938.980,00

2014 yılına ait olan tablo 3.15. incelendiğinde 2014 yılında en fazla mevcudun çocuk hükümlü ve tutuklu kategorinde olduğu ve 2014 yılında annesinin yanında 417 çocuğun kaldığı anlaşılmaktadır. 2014 yılında da emziren veya hamile kadın hükümlü tutuklular ile 0-6 yaş annesinin yanında kalan çocuklar için ilave iaşe vermeye devam edilmektedir.

Tablo 3.16. Annesinin Yanında Kalan Çocuk Sayısı (CTE Birim Faaliyet Raporu: 2015:73)

Hükümlü ve Tutuklu	Mevcut	Harcanan Günlük İaşe Bedeli	Harcanan Yıllık İaşe Bedeli
Emziren veya hamile kadın hükümlü ve tutuklular * (İLAVE 2,50 TL) (5,00+2,50=7,50 TL)	1.281	3.202,50	1.168.912,50
Çocuk hükümlü ve tutuklular (İLAVE 1 TL) (5,00+1,00=6,00 TL)	2.394	2.394,00	873.810,00
Annesinin yanında kalan 0-6 yaş arası çocuklar (7,50 TL)	506	3.795,00	1.385.175,00
Toplam	4.181	9.391,50	3.427.897,50

Tablo 3.16. incelendiğinde, çocuk hükümlü ve tutukluların sayısı, emziren, hamile kadın hükümlü ve tutuklu sayısından ve annesinin yanında kalan 0-6 yaş arası çocukların sayısından fazladır. Tablo 3.16 da anlaşılaacağı üzere; 2016 yılı içerisinde en fazla mevcut çocuk hükümlü ve tutuklu sayısındadır. En az mevcudun 0-6 yaş arası çocukların sayısında olduğu görülmektedir.

Tablo 3.17. Annesinin Yanında Kalan Çocuk Sayısı (CTE Birim Faaliyet Raporu: 2016 :79)

Hükümlü ve Tutuklu	Mevcut	Harcanan Günlük İaşe Bedeli	Harcanan Yıllık İaşe Bedeli
Emziren veya hamile kadın hükümlü ve tutuklular * (İLAVE 2, 50 TL) (5, 00+2, 50=7, 50 TL)	1.663	4.157, 50	1.517.487, 50
Çocuk hükümlü ve tutuklular (İLAVE 1 TL) (5, 00+1, 00=6, 00 TL)	2.422	2.422, 00	884.030, 00
Annesinin yanında kalan 0-6 yaş arası çocuklar (7, 50 TL)	529	1.322, 50	482.712, 50
Toplam	4.614	7.902, 00	2.884.230, 00

Tablo 3.17 incelendiğinde çocuk hükümlü ve tutukluların sayısı, emziren, hamile kadın hükümlü ve tutuklu sayısından ve annesinin yanında kalan 0-6 yaş arası çocukların sayısından fazla olduğu anlaşılmaktadır.

Ceza infaz kurumlarında annesinin yanında kalan çocuklara ve annelerine büyük ölçüde önem verildiği görülmektedir. Annelerinin yanında bulunan çocuklara yönelik eğitim, öğretim, sağlık, gıda başta olmak üzere her türlü desteğin sağlandığı anlaşılmaktadır. Ceza infaz kurumlarında annelerinin yanında barınan çocuklara yönelik kurum içinde veya kurumun dışında da birçok imkanın da sağlandığı söylenebilir. Ceza infaz kurumlarında kreş, anaokulu, bakım evi gibi çocukların psiko-sosyal ihtiyaçlarına cevap veren ortamlar oluşturulmuştur.

Tablo 3.18. Ceza İnfaz Kurumlarında Annesinin Yanında Kalan Çocukların Kreş, Anaokulu, Bakım Evinden Yararlanma Durumlarına İlişkin Tablo (CTE Birim Faaliyet Raporu:2015:74)

Kreş, Anaokulu, Bakım Evinden Yararlanma Durumlarına İlişkin Tablo

Ceza İnfaz Kurumu	Kurum Dışı	Kurum İçi	Yararlanmayan	Toplam
Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu		9	60	69
Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu		23	12	35
Antalya L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu		2	27	29
Gebze Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu		7	17	24
İzmir Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu		7	16	23
Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu		9	8	17
Bozkurt Kadın Açık ve Çocuk Eğitimevi Ceza İnfaz Kurumu	1		15	16
Tekirdağ 1 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu		3	9	12
Bursa E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu			11	11
Eskişehir H Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu			11	11
Gaziantep E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu	2		9	11
Kayseri Kapalı Ceza İnfaz Kurumu			11	11
Kocaeli Açık Ceza İnfaz Kurumu			11	11
Konya E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu	1		10	11
Burhaniye T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu			10	10
Çorum L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu			10	10
İsparta E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu	2		8	10
Aydın E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu			9	9
Nevşehir E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu	1		8	9
Sivas Açık Ceza İnfaz Kurumu		8	1	9
Diğer (53) Ceza İnfaz Kurumu	18	6	134	158
Genel Toplam	25	74	407	506

Tablo 3.18. incelendiğinde, annesinin yanında kalan çocukların kreş, bakım evinden yararlanma durumuna ilişkin olarak; kurum dışı genel toplam sayısının 25 olduğu, kurum içi genel toplam sayısının 74 olduğu görülmektedir. Tabloya göre genel toplamda en fazla sayı yararlanmayan grubuna aittir. Tabloya göre, ceza infaz kurumlarında kreş, anaokulu, bakımevi gibi hizmetlerden yararlanmayan sayının en fazla olduğu ceza infaz kurumları diğer (53) ceza infaz kurumlarıdır.

Annesinin yanında kalan çocukların eğitim-öğretim, kültürel ve psiko-sosyal ihtiyaçları Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü tarafından karşılanmaktadır. Bu doğrultuda çeşitli kurum ve kuruluşlar arasında protokol ve işbirliği mevcuttur. Örneğin Adalet Bakanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığı arasındaki işbirliği neticesinde 21/12/2011 tarihinde imzalanan “Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevlerinde Annesinin Yanında Kalan Çocukların Gelişimlerinin Desteklenmesi Hakkında İşbirliği Protokolü” vardır. Ceza infaz kurumlarında kalan 3-6 yaş (36-72 ay) grubundaki çocuklar öncelikli MEB’e bağlı anaokulları ve ana sınıflarından ücretsiz olarak faydalanmaktadır .

Annesinin yanında kalan çocuklarla ilgili olarak Adalet Bakanlığı tarafından TBMM Aile Bütünlüğünün Korunması Meclis Araştırması Komisyonu’na rapor hazırlanmıştır.

Rapora göre; 2016 yılında ceza infaz kurumlarında tutuklu veya hükümlü olarak 6 bin 649 kadın bulunmakta olup anneleri ile kalan 504 çocuğun bulunduğu bilgisi paylaşılmıştır. Annesi ile kalan çocukların çoğunun yaş aralığının 0-3 yaş olduğu ve ceza infaz kurumların 2 bin 403 tutuklu veya hükümlü çocukların bulunduğu belirtilmiştir. Ceza infaz kurumlarında annelerinin yanında bulunan çocuklara yönelik kreşlerde psiko sosyal serviste görevli uzmanlar eşliğinde serbest oyun etkinlikleri gibi onların gelişimlerini destekler nitelikte faaliyetler yapılmakta olduğu belirtilmiştir. Adalet Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında 21.12.2011 yılında Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevlerinde Annesinin Yanında Kalan Çocukların Gelişimlerinin Desteklenmesi Hakkında İş Birliği Protokolü imzalanmıştır. Protokole göre; 3-6 yaş (36-72 ay) grubundaki çocukların MEB'e bağlı anaokulları ve ana sınıflarından ücretsiz olarak faydalanması sağlanmıştır. Raporda, annesinin yanında kalan çocukların gelişimini destekleyecek nitelikte gelişmelere yer verilmiştir. Annesinin yanında kalan çocuklara annesinin iâşesinden bağımsız olarak günlük 7.50 TL yiyecek içecek bedeli ödenmekte olduğu, çocukların mama, süt ihtiyaçlarının devlet tarafından karşılanmakta olduğu vurgulanmıştır. Raporda; çocukların, kıyafet gibi ihtiyaçları Adalet Bakanlığı tarafından karşılanmakta zaman zaman da sivil toplum kuruluşları ile iş birliği neticesinde de karşılandığı belirtilmiştir. Rapora göre; kurumlarda bulunan çocuklar için merkezi yayın sistemi üzerinden çocuk kanallarını izleyebilme fırsatı sağlanmakta olduğu bilgisi paylaşılmıştır (Sabah gazetesi, 2016)

Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü tarafından tüm hükümlü tutuklulara yönelik iyileştirme faaliyetleri ile ilgili olarak proje, protokol, çalıştaylar ve iş birliklerinin her yıl düzenli olarak sürdürüldüğü görülmüştür. Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü tarafından hükümlü tutuklulara yönelik gerçekleştirilen ve planlanan proje çalışmaları ile ilgili olarak birim faaliyet raporlarında kapsamlı bilgi bulunmaktadır.

Araştırma 2012 ve 2016 yıllarını ele almakla birlikte bu zaman diliminden sonraki süreçte de ceza infaz kurumlarında annesinin yanında kalan çocuklar hakkında olumlu gelişmeler yaşandığı görülmüştür.

Görsel 3.17. Ceza İnfaz Kurumu Oyun Odası (Sesleniş gazetesi, 12 Aralık 2019:13)

Keskin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda ceza infaz kurumlarında kalan çocuklara yönelik proje gerçekleştirilmiştir. “Cezaevine Emek Çocuğa Umut” adı altındaki proje ile Kırıkkale Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğünden, çocukların ihtiyaçları olan kreş malzemeleri ve oyuncaklar getirilmiştir (Görsel 3.17). Ceza infaz kurumunda annesinin yanında bulunan çocuklar için oyun odasına oluşturulmuştur. Oda çocukların psiko sosyal gelişimine uygun olarak dizayn edilerek faaliyete açılmıştır. (Sesleniş gazetesi, 12 Aralık 2019:13)

Görsel 3.18. Konya’da Açılan Ceza İnfaz Kurumu Anaokulu (Sesleniş gazetesi, Ocak, 2020:13)

Konya E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ile Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü arasında iş birliği protokolü kapsamında anaokulu projesi gerçekleştirilmiştir (Görsel 3.18).İl

Milli Eğitim Müdürlüğü ile imzalanan iş birliği protokolü sayesinde annesinin yanında kalan 0-6 yaş arasında bulunan okul öncesi eğitim alamayan çocukların gerekli olan eğitimden yararlanması doğrultusunda eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması amaçlanmaktadır (Sesleniş gazetesi, Ocak, 2020:13).

2021 yılı içerisinde Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen “Ceza İnfaz Kurumlarında Annesinin Yanında Kalan Çocuklar İçin Kurum Modeli Geliştirilmesi Teknik Destek Projesi”, kısa adıyla “Annemleyim” projesinin açılışı Ankara’da yapılmıştır. Proje ile Ceza infaz kurumlarında annesinin yanında kalan 0-6 yaş grubu çocukların bu süreçten zarar görmemesi için bulundukları ortamların fiziksel ve sosyal koşullarının düzenlenmesi, kapasitenin geliştirilmesi ve farkındalığın artırılması amaçlanmaktadır (Sesleniş gazetesi, Haziran 2021:11).

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Adalet Bakanlığı arasında 2021 yılında “Tutuklu, Hükümlü veya Yükümlüler ile Çocuklarının Sosyal Hizmetlerden Yararlandırılması Hakkında İşbirliği Protokolü” imzalanmıştır. Protokolün amacı; çocukların ruh ve beden sağlıklarının korunması, psiko-sosyal gelişimlerinin desteklenmesidir. Protokol ile ebeveynleri ceza infaz kurumunda olan çocuklar, ceza infaz kurumundan çıkan çocuklar takip edilerek, toplumsal hayata katılması için psiko sosyal destek sunulacaktır. Ayrıca protokol kapsamında denetimli serbestlik yükümlüsü olan çocuklarında takip edileceğini vurgulanmaktadır. Çocukların korunması ve desteklenmesi için sosyal hizmet modelleri ile takip edilip, gerekli koordinasyonun sağlanacağını belirtmiştir (TRT Haber, 2021).

Ceza infaz kurumlarında hem incelenen tarihlerde hem de sonrasında annesinin yanında kalan çocuklara yönelik birçok faaliyetin gerçekleştirildiği değerlendirilmiştir. Annesinin yanında kalan çocuklara yönelik yapılan faaliyetler konusunda birçok örnek verilebilir.

3.3.3. Çocuk Hükümlü ve Tutuklular İlişkin İyileştirme Çalışmaları

Ceza infaz kurumlarında hükümlü tutuklu çocuklara yönelik geliştiren ARDIÇ eğitim programı geliştirilmiştir. Kurumlarda bulunan çocuk hükümlü ve tutuklulara yönelik olan bu program 7 ayrı psiko-sosyal destek ve müdahale programını içermektedir (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2012:112).Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün Birim Faaliyet Raporlarında 2013 yılında ARDIÇ eğitimleri sonucunda uygulanan grup çalışmalarına ait

veriye rastlanılmıştır 2013 yılında ARDIÇ programı neticesinde uygulanan grup çalışmasına 8.368 çocuk hükümlü tutuklu katılmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2013:146)

Ceza infaz kurumlarında çocuk hükümlü tutuklulara yönelik iyileştirme faaliyetleri doğrultusunda ulusal ve uluslararası projeler düzenlenmiştir. Bu projelerden biri, 2012 yılında “AB’nin mali, UNICEF’in teknik desteğinde Adalet Bakanlığı (Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü, Eğitim Dairesi Başkanlığı), Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Hakim ve Savcılar Yüksek Kurulu ile Türkiye Adalet Akademisi iş birliğinde yürütülmeye başlanan Çocuklar için Adalet Projesidir” (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2012:112).Bu proje 2012 ile 2014 yılları arasında yürütülmüştür.

Ceza infaz kurumlarında annelerinin yanında kalan çocuklara yönelik birtakım çalışmaların yapıldığı görülmektedir. 2015 yılında “Dışardaki Çocuk” adında bir proje gerçekleştirilmiştir. Annesinin yanında kalan çocukların ve onlara bakım veren annelerinin psiko-sosyal açıdan desteklenmesi için Türkiye Çocuklara Yeniden Özgürlük Vakfı tarafından Bakırköy Kadın Kapalı ve Gebze Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumlarında yürütülmüştür. 01/09/2014 ve 30/06/2015 arasında yürütülmüştür. Vakıf tarafından ayrıca “Mor Güvercin” projesi de yürütülen projeler arasındadır.

2015 yılında “Özgürlüğüm Projesi: ceza infaz kurumlarında annesinin yanında kalan çocukların eğitim ihtiyaçlarına destek olmak ve anneler ile ceza infaz kurumu çalışanlarına fayda sağlayabilmek için düzenlenmiştir. Proje, Balıkesir L Tipi, Burhaniye T Tipi, Denizli D Tipi gibi ceza infaz kurumlarında yürütülmüştür. Projenin resmi başlangıç tarihi 27/10/2015’tir.Ceza infaz kurumlarında çocuğu ile birlikte kalan annelere yönelik özgüven, öfke yönetimi ve kişisel gelişim gibi konularda çalışmalar yürütülmüştür. (CTE Birim Faaliyet Raporu:2015:96).

Ceza infaz kurumlarında 2016 yılı içinde gerçekleştirilen protokoller de bulunmaktadır. TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi (ETÜ) ile 28/04/2015 tarihinde "Ortak Eğitim Protokolü" düzenlenmiştir. 2016 yılı içerisinde karşılıklı olarak ortak eğitim programı çalışmalarına devam edilmiştir (CTE Birim Faaliyet Raporu:2015:96-97)

Hükümlü ve tutuklu çocuklara yönelik olarak incelenen tarihlerde ceza infaz kurumlarında ARDIÇ programı kapsamında faaliyetlerin yapıldığı görülmüştür. Ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklu çocuklara yönelik birçok işbirliği ve protokol yapıldığı

değerlendirilmiştir. Ceza infaz kurumlarında çocuk hükümlü ve tutuklulara yönelik olarak personellere eğitimlerin verildiği görülmüştür.

3.3.4. Mesleki Eğitim Alanındaki Personel ile İlgili Gelişmeler

İncelenen faaliyet raporlarında mesleki eğitim alanındaki personel ile ilgili gelişmeler kapsamında çalışmalar yapıldığı görülmüştür. 2012, 2013, 2014, 2015 ve 2016 yıllarındaki birim faaliyet raporlarında mesleki eğitim alanında personele yönelik gelişmeler şu şekildedir.

Ceza infaz kurumunda görev yapan personellerin hükümlü ve tutukluların iyileştirilmesine yönelik hizmet öncesi eğitim, aday memurluk eğitimi, hizmet içi eğitim kapsamında kurs, seminer ve eğitici eğitimleri aldıkları görülmüştür. Ayrıca verilen eğitimler arasında kurumlar arası eğitimler, uluslararası düzenlenen eğitimler de bulunmaktadır.

Ceza infaz kurumlarında personele yönelik eğitimler ile ilgili olarak Ankara Eğitim Merkezinde, Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer (İstanbul) Eğitim Merkezinde, Hüseyin Turgut (Erzurum) Eğitim Merkezinde, Kahramanmaraş Eğitim Merkezinde, Hasan Erbil (Denizli) Eğitim Merkezinde eğitimler verilmiştir. Ceza infaz kurumlarında personele yönelik hizmet öncesi eğitimleri, aday memurluk eğitimleri ve görevde yükselme eğitimleri ve uluslararası eğitimler verilmiştir. Söz konusu yıllarda verilmiş eğitimler şu şekildedir

• Hizmet Öncesi Eğitim

Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde görevli personellere eğitim verilmiştir. Ceza infaz kurumlarında müdür olarak yetiştirilmek üzere idare memuru adayları hizmet içi eğitimlere alınmıştır. Ayrıca infaz ve koruma memuru adayları öğrenci olarak hizmet öncesi eğitimlere katılmıştır. Bu eğitim beş aydan az olmamaktadır. 2010 yılından itibaren hizmet öncesi eğitim uygulanmaktadır. Hizmet içi eğitim kapsamında; 2012 yılında 93 idare memuru öğrencisinin hizmet öncesi eğitimleri tamamlanmıştır. 1194 infaz ve koruma memuru öğrencisi de hizmet öncesi eğitimlerini başarı ile bitirmiştir (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2012:82).

Görsel 3.19. Hizmet Öncesi Eğitim (CTE, Birim Faaliyet Raporu, 2012:82)

2013 yılında 97 idare memuru öğrencisi ve 1, 940 infaz koruma memuru öğrencisi eğitimlerini bitirmiştir. 26 Ağustos 2013 tarihinde 13 grup halinde infaz koruma memurluğu eğitimlerine 1, 948 öğrenci katılmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2013:113). 2014 yılında 100 idare memuru öğrencisi, 1, 315 infaz koruma memuru öğrencisi eğitime alınmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2014: 64). 2015 yılında ise 205 infaz koruma memuru öğrencisi hizmet öncesi eğitime alınmıştır (Görsel 3.19) 1, 534 infaz koruma memuru öğrencisi ise uyum eğitimlerine katılmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2015:76). 8 infaz ve koruma memurluğu öğrencisi ise 2016 yılında eğitimlerini tamamlamıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2016:84).

• Aday Memurluk Eğitimi

Aday memurluk eğitimi, temel, hazırlayıcı ve staj eğitim süreçlerinden oluşmaktadır. Aday memurluk eğitimlerine 2012 yılında 245 personel katılmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2012 83). Aday memurluk eğitimlerine 2013 yılında 2.187 ceza infaz kurumu personeli katılmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2013:114). 2014 yılında 705 ceza infaz kurumu personeli katılmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2014: 66)2015 yılı içerisinde 249 personel aday memurluk eğitimlerine katılmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2015:76). 2016 yılında 67 personel aday memurluk eğitimlerini tamamlamıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2016: 85).

• Hizmet İçi Eğitimler

Ceza infaz kurumlarında her unvandaki personelin bilgi ve becerilerini geliştirmek ve onları üst görev kadrolara hazırlamak için kurslar, seminerler ve eğitimler düzenlenmiştir.

2012 yılında hizmet içi eğitimlere toplam, 6036 personel katılmıştır. 2012 yılında 275 personel eğitimci eğitimine katılmıştır.2012 yılında 4740 personel, “İnsan Hakları” ile ilgili eğitimler almıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2012:83).

2013 yılında 108 eğitim programında 9.943 personel eğitimler katılmıştır.2013 yılında ceza infaz kurumlarında 184 personel eğitimci eğitimlerine katılmıştır. Dalamat Ceza İnfaz Kurumu ile Muğla Ceza İnfaz Kurumlarında yerinde eğitim semineri düzenlenmiştir. Katılmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2013:114) 2014 yılında ceza infaz kurumlarında ve tutukevleri personeline toplam 11.771 personel hizmet içi eğitimlere katılmıştır. 267 personel eğitici eğitimlerine katılmıştır (CTE Birim faaliyet Raporu, 2014:64).2015 yılı içinde toplam 23.116 personel hizmet içi eğitim seminerlerine katılmıştır.228 personel ise eğitimci eğitimlerine katılmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2015:77) 2016 yılı içerisinde toplam 9111 personel eğitim almıştır.2016 yılında toplam 274 personel ise eğitimci eğitimini tamamlamıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2016: 85).

• Görevde Yükselme Eğitimi

Ceza infaz kurumlarında ikinci müdürlük, idare memurluğu, saymanlık, infaz ve koruma baş memurluğu gibi unvanlara geçiş görevde yükselme eğitimi ve sınavı yapılmıştır. Ceza infaz kurumlarındaki öğretmenliğe geçiş ise unvan değişikliği sınavı ile gerçekleştirilmiştir. 2012 yılında ikinci müdürlük için 58 personel, idare memurluğu için 75 personel eğitimlere katılmıştır. İnfaz ve koruma baş memurluğu için 300 personel, saymanlık için 150 personel görevde yükselme eğitimleri almıştır. Görevde yükselme sınavı ile toplamda 583 personelin eğitimleri tamamlanmıştır.25 personel öğretmenlik kadrosuna geçmiştir (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2012:84). 2013 yılında ikinci müdürlük 144, idare memurluğu eğitim ve sınavlarına 90 personel katılmıştır. Toplamda eğitim ve sınavlara, 234 personel katılmıştır. Öğretmenlik unvan değişikliği sınavına ile 50 personel katılmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2013:115).

• Uluslararası Eğitimler

Ceza infaz kurumlarında personellere yönelik ulusal birçok eğitim gerçekleştirildiği gibi uluslararası eğitimler de gerçekleştirilmiştir. 2012 yılında Suudi Arabistan ceza infaz kurumlarında 58 personele eğitim verilmiştir (CTE Birim Faaliyet Raporu:2012:86).

Tablo 3.19. Uluslararası Eğitimler (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2013:116)

YIL	Suudi Arabistan	Sudan	Afganistan	Moldova	Suriye	Kosova	KKTC	Genel Toplam
2004		14	10					24
2006				10				10
2008	40						6	46
2009	75				9			84
2010	59		25			6		90
2011	59		38					97
2012	58							58
2013	-	-	-	-	-	-	-	0
Toplam	291	14	73	10	9	6	6	409

Tablo 3.19 da, 2004 yılından itibaren 2013 yılına kadar uluslararası eğitimlerin sayısının toplamda 409 olduğu görülmektedir. Genel toplamda uluslararası eğitimlerin sayısında yıllar arasında dalgalanmalar olmuştur. En fazla uluslar arası eğitim sayısı, 2011 yılına aittir. Uluslararası eğitimin olmadığı yıl 2013 yılıdır.

2014 yılında Afganistan ceza infaz kurumlarında görev yapan 38 personele ve Suudi Arabistan ceza infaz kurumlarında görev yapan toplam 210 personele eğitim verilmiştir (CTE Birim Faaliyet Raporu:2014:65).2015 yılında Suudi Arabistan’da, 40 personele eğitim verilmiştir Kırgızistan’da, 20 personele eğitim verilmiştir. Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde 1 personele eğitim verilmiş olup toplam 61 personelin eğitimleri tamamlanmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2015:78) 2016 yılında ise Suudi Arabistan ceza infaz kurumlarında 40 personele eğitim verilmiştir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki 1 personele eğitim verilmiştir. 2016 yılında toplamda 41 personelin eğitimleri tamamlanmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2016:85).

• Kurumlar Arası Eğitimler

Adliyelerde görevli personele, askeri ceza infaz kurumlarında görevli personele, Diyanet İşleri Başkanlığında görevli vaizlere, Yargıtay Başkanlığında görevli yazı işleri müdürlerine ve Hakim ve Savcılar Yüksek Kurulu'nda görevli personellere yönelik eğitimler verilmiştir. Bu tür eğitimler 2012 yılında toplam 4077 personele verilmiştir (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2012:85) 2013 yılında toplam 4.277 personele eğitim verildiği görülmüştür (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2013:117).

• Adli Yargı İlk Derece Mahkemesi Adalet Komisyonu Başkanlıklarında Düzenlenen Eğitimler

Adli Yargı İlk Derece Mahkemesi Adalet Komisyonu Başkanlıklarında, personellere yönelik kurs ya da seminerler düzenlenmiştir. 2012 yılı içerisinde hizmet içi eğitim kursu, UYAP Hizmet İçi Eğitim Semineri, Orantılı Güç Kullanımı (Mesleki Müdahale Teknik ve Taktikleri) konularında toplamda, 1286 personele eğitim verilmiştir (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2012: 85) 2013 yılında 2012 yılındaki konularla ilgili eğitimlere toplamda, 1.607 personel katılmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2013: 139). 2014 yılında 1.295 personele eğitim verilmiştir (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2014:65). 2015 yılındaki eğitimlere 758 personel katılmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2015:79). 2016 yılında 180 personele eğitim verilmiştir (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2016:85).

3.3.5. Yetişkin İyileştirme Faaliyetleri Kapsamında Personel Eğitimlerine İlişkin Bulgular

İncelenen faaliyet raporlarında yetişkin ve çocuk hükümlü tutuklulara yönelik iyileştirme faaliyetleri kapsamında çalışmalar yapıldığı görülmüştür. İyileştirme faaliyetleri ile ilgili personele çeşitli konularda eğitimler verilmiş ve bu eğitimlerle hükümlü ve tutukluların rehabilite edilmesi amaçlanmıştır. 2012, 2013, 2014, 2015 ve 2016 yıllarındaki birim faaliyet raporlarında yetişkin ve çocuk hükümlü tutuklularla ilgili yapılan iyileştirme faaliyetleri şu şekildedir.

2012 yılında hükümlü tutukluların iyileştirilmesine yönelik olarak ceza infaz kurumlarında 313 öğretmenin görevlendirilmesi yapılmıştır. 426 memur eğitim çalışmaları ile ilgili olarak görevlendirilmiştir. 2012 yılında ceza infaz kurumlarında manevi ve dini faaliyetler ile ilgili olarak vaizler görevlendirilmiştir. 2012 yılında toplamda 1.216 cezaevi

vaizi ve din görevlisi görevlendirilmiştir. Hükümlü tutuklulara yönelik yapılan tüm iyileştirme çalışmalarının takibini sağlamak için UYAP Eğitim Ekranları güncellenme çalışmaları devam etmiştir (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2012:111).

2012 yılı içerisinde Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü ile yapılan iş birliği neticesinde iyileştirme faaliyetlerini desteklemesi açısından eğitimler düzenlenmiştir. Bu kapsamda ceza infaz kurumlarında görevli psikolog ve sosyal çalışmacılara “0-18 Yaş Aile Eğitimi Uygulayıcı Eğitimi” eğitimleri verilmiştir. 23 Ocak-03 Şubat 2012 yılında gerçekleşen eğitime 22 psikolog ile birlikte sosyal çalışmacının katılımı sağlanmıştır. 09- 20 Nisan 2012 yılındaki eğitime ise 26 psiko-sosyal servis uzmanı katılmıştır. 11-15 Haziran 2012 tarihindeki “0-18 Yaş Aile Eğitimi” ve özel bir eğitimden geçirilen eğitici anlamına gelen “Formatör Eğitimi” verilmiş, bu eğitime 10 psikolog ve sosyal çalışmacı katılmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2012:112).

2013 yılına gelindiğinde ceza infaz kurumlarında 11-15 Mart 2013 ve 18-22 Mart 2013 tarihlerinde öfke kontrolü programı uygulayıcı eğitimleri verildiği görülmektedir. Bu eğitimlere 60 psikolog katılmıştır. 220 ceza infaz kurumlarında görevli öğretmene uyum eğitimi verilmiştir. Aynı zamanda değerler eğitimi eğitici eğitimi yapılmıştır. Değerler eğitimi çalıştayını gerçekleştirilmiştir.

AB projesi operasyonel tanımlama belgesi hazır hale getirilmiştir. (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2013:143)2013 yılında yetişkin hükümlü ve tutukluların iyileştirmelerine yönelik olarak eğitimlerin verildiği görülmektedir. Yetişkinlerin okuma yazma eğitimine yönelik olarak okuma yazma eğitici eğitimi programı hazırlanmıştır. Bu amaçla Anadolu Üniversitesi rektörlüğü ile iş birliği yapılmıştır. Çalışma Bakanlığı’nda OIS Belgesi hazırlama çalışması gerçekleştirilmiştir. I ve II kademe okuma yazma eğitici eğitimleri verilmiştir (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2013:143).

2014 yılı içinde psiko-sosyal servis uzmanlarına eğitimler verilmiştir. 120 psiko-sosyal uzmanına öfke kontrolü ve salıverilme öncesi mahkum gelişimi programı uygulayıcı eğitimleri verilmiştir. Yıl içerisinde hükümlü tutukluların iyileşme sürecine katkıda bulunmak için projeler ve faaliyetler devam etmiştir. 2014 yılında SAMBA programının (Sigara, Alkol Madde Bağımlılığı) geliştirildiği görülmektedir. SAMBA, sigara, alkol madde bağımlılığı programı; bağımlılığın türleri ile ilgili sorunlar yaşayan geçmişte bağımlılık öyküsü bulunan hükümlü ve tutuklulara yönelik uygulanan grup çalışma programıdır. Bunun ile ilgili olarak 3

çalıştay yapılmıştır. 520 psiko-sosyal servis uzmanına eğitim verilmesi hedeflenmiştir. Yıl boyunca 30 psiko sosyal servis uzmanına iş ve meslek danışmanlığı eğitimi verilmiştir.9 psiko sosyal servis uzmanına farmötörlük eğitimi verilmiştir. 2014 yılı içinde intihar ve kendine zarar verme davranışı ve salıverilme öncesi değerlendirme kriterlerine ilişkin çalıştay yapılmıştır. Salıverilme öncesi değerlendirme kriterlerine ilişkin ölçek geliştirildiği bilgisi edinilmiştir (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2014:71).

BİSİS ve ARDEF devamı niteliğinde olan ruhsal sorunları tanıma ve değerlendirme formları geliştirilmiştir. Hükümlü ve tutukluların ruhsal sorunlarına yönelik olarak bireysel müdahale programlarına 400 psiko-sosyal servis uygulayıcı eğitimi verilmiştir. ARDEF Formu doldurmak üzere 3000 infaz koruma memuru ve psiko-sosyal personeline eğitimler verildiği görülmüştür (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2014:72).

2015 yılında bireysel müdahale programları ile ilgili olarak 203 psiko-sosyal servis uzmanına uygulayıcı eğitimi verilmiştir.203 psiko sosyal yardım servis uzmanı ile 620 psiko-sosyal servis memuru ve kurum kabul memuruna eğitimler verilmiştir.0-18 yaş aile eğitimleri kurumlarda uygulanmaya devam edilmektedir. 400 öfke kontrolü, salıverilme öncesi mahkum gelişimi intihar ve kendine zarar verme, 450 psiko-sosyal servis uzmanına SAMBA programı 200 psiko-sosyal servis uzmanına 0-18 yaş programı eğitimleri verilmiştir (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2015:85).

2016 yılında toplam 9111 personel, hizmet içi eğitim programını tamamlamıştır.2016 yılı içerisinde toplam 274 personelin eğitimci eğitimine katılması sağlanmıştır. (CTE Birim Faaliyet Raporu:2016:83).

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ile Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü işbirliği ile "Leonardo da Vinci Yenilik Transferi Projeleri" hazırlanmıştır. Proje ile mahkum kadınların kariyerlerine destek olmak için değerlendirme ölçeği, meslek formu hazırlanmıştır. Eğitimleri 2015 yılında bitmiştir. Ölçeğin uygulanması ileriki yıllarda devam edilmiştir (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2016:96).

Ceza infaz kurumlarındaki ruh sağlığı problemleri olan hükümlü ve tutukluların personel tarafından erken dönemde tanınması için bir erken tanı ve değerlendirme sistemi meydana getirilmiştir. Geliştirilen Kurumsal Yaklaşım Rehberi'ni yaygınlaştırmak amacıyla 2015 yılında 230 kurum müdürüne eğitim verilmiştir. 2016 yılında da bu eğitimlere devam edilmiştir (CTE Biri Faaliyet Raporu, 2015:85).

Ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutukluların iyileştirmelerine yönelik çalışmaların içinde DEPAR olarak adlandırılan bir proje bulunmaktadır. Bu proje kapsamında ceza infaz kurumu personeline yönelik eğitim verilmektedir. Müdahale programları geliştirilmiştir. Ayrıca eğitici eğitimleri ve kitle eğitimleri bitmiştir. Böylece hazırlık süreci sonlandırılmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2016:96).

Görsel 3.20. Personele Yönelik Eğitim (Sesleniş gazetesi, Mayıs 2019 :7)

Ceza infaz kurumlarında personel eğitimlerinin düzenli olarak yapıldığı görülmüştür. Eğitimler eğitim merkezlerinde olabildiği gibi ceza infaz kurumlarında da gerçekleştirilebilmektedir (Görsel 3.20). Örneğin, Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü tarafından Kahramanmaraş Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri Personeli Eğitim Merkezince, Diyarbakır Kapalı Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü 2 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda düzenlenen UYAP Yerinde Eğitim gerçekleştirilmiştir (Sesleniş gazetesi, Mayıs 2019 :7).

3.3.6. Çocuk İyileştirme Faaliyetler Kapsamında Personel Eğitimlerine İlişkin Bulgular

Ceza infaz kurumlarında yetişkin hükümlü tutuklulara yönelik yapılan faaliyetler gerçekleştirildiği gibi çocuk hükümlü ve tutuklulara yönelik de faaliyetlerin gerçekleştirildiği görülmüştür. Kurumlarda bulunan çocuk hükümlü ve tutukluların iyileştirilmesi için kurum müdürlerine, infaz ve koruma memurlarına, psikolog ve sosyal çalışmacılara yönelik eğitimler düzenlenmiştir.

Çocuk hükümlü ve tutukluların iyileştirme süreçlerine katkıda bulunmak için geliştirilen BİSİS kapsamında kurumlarda görev yapan psikolog ve sosyal çalışmacı gibi uzmanlar formlar doldurmaktadır. BİSİS, her çocuk için ayrı bir durum saptamasını yaparak, ceza infaz kurumunda kaldığı süreçte iyileştirme sürecini planlamaktadır. Çocuk hükümlü

tutuklu için BİSİS, kendini denetleyen bir modeldir. Bu proje hakkında yıl içerisinde 3 çalıştay yapılmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2012:112).

Görsel 3.21. Personele Yönelik Eğitim (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2016: 95)

Ceza infaz kurumlarında çocuk hükümlü tutuklulara yönelik kurumsal atmosferin sağlanması ve çocuklara yönelik yapılan iyileştirme faaliyetlerinin etkinliğinin artırılması amacıyla kurum müdürleri, infaz ve koruma memurları ve diğer personele yönelik “Yönetici ve Personel Eğitim Programı” geliştirilmiştir (Görsel 3.21). Eğitimlere ceza infaz kurumlarında görev yapan 292 personel katılmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2012:112).2013 yılında “Yönetici ve Personel Eğitim Programı” eğitimleri devam etmiştir. 2013 yılında 165 personel bu eğitimlere katılmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2013).2014 yılında BİSİS eğitimleri kapsamında 53 personel, eğitici eğitimine; 602 personel, uygulayıcı eğitime katılmıştır (CTE Birim Faaliyet Raporu, 2014:73).

2016 yılı içinde ceza infaz kurumu personeline yönelik ARDIÇ Eğitimi Personel Programı Güncelleme Eğitimleri sürdürülmüştür. Ayrıca çalıştay düzenlenmiştir. Ceza infaz kurumlarında personele yönelik eğitimler vermek amacıyla yetişkin eğitimlerine uygun ortamlar oluşturularak buna uygun teknolojik alt yapı geliştirilmiştir.

Araştırmada, ceza infaz kurumlarında 2012 ve 2016 yılları arasında eğitim-öğretim, sosyo-kültürel ve psiko-sosyal faaliyetler ele alınmıştır. Araştırmanın devamında ele alınan konular hakkında bulguların analizine yer verilmiştir.

Ceza infaz kurumlarında söz konusu yıllardaki faaliyet raporlarının incelenmesi neticesinde, 2011-2016 yılları arasında suç işleyenlerin genel toplamında yıllar içinde gittikçe bir artış görülmektedir. Söz konusu yıllarda suç işleyen erkek hükümlü ve tutuklu sayıları, diğer kategorilerde yer alan kadın hükümlü- tutuklu ve çocuk hükümlü- tutuklu sayılarından fazladır.

Ceza infaz kurumlarında söz konusu yıllarda eğitim-öğretim faaliyetleri düzenlenmiştir. 2012 ve 2016 yılları arasında ceza infaz kurumlarında I.ve II.kademe okuma yazma eğitimlerine devam eden hükümlü ve tutuklu sayılarında yıllar arasında dalgalanmalar görülmektedir. Yıllar arasında I.kademe okuma yazma kursuna en az katılım 2012 yılında olurken, en fazla katılım, 2015 yılındadır. Okuma yazma kurslarına devam eden hükümlü tutuklu sayılarında gittikçe bir artış yaşanmıştır. Bu durum hükümlü ve tutukluların eğitim seviyelerinde olumlu anlamda bir gelişme olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca ceza infaz kurumlarında uygulanan I.kademe ve II.kademe okuma yazma kurslarının zorunlu olması, hükümlü ve tutukluların her eğitim düzeyinde eğitim hayatlarına devam etme fırsatı sağlaması ceza infaz kurumlarının tıpkı bir eğitim kurumu gibi bir işlevinin olduğunu da göstermektedir. Söz konusu yıllarda II.kademe okuma yazma kursuna katılan hükümlü ve tutuklu sayısında yıllar içerisinde gittikçe bir düşüş olduğu görülmüştür. II.kademe okuma yazma kurslarına en fazla katılım 2012 yılında iken, en az katılım 2016 yılındadır. Ceza infaz kurumlarında suç işleyen hükümlü ve tutukluların düşük eğitim seviyesinde olduğu görülmektedir. Bu bulgular ceza infaz kurumlarında gerçekleştirilen eğitim-öğretim, sosyo-kültürel ve psiko-sosyal faaliyetlerin önemini ortaya koymaktadır. I. kademe ve II. kademe okuma yazma kurslarına devam eden hükümlü tutuklular karşılaştırıldığında, I. kademe okuma yazma kursuna en fazla katılım 2015 yılındadır II. kademe okuma yazma kursuna en fazla katılım ise 2012 yılında olmuştur. I.kademe ve II.kademe okuma yazma kurslarına devam eden çocuk hükümlü ve tutukluların sayısal verileri değerlendirildiğinde, 2012 yılından itibaren I.kademe okuma yazma kursuna devam eden çocuk hükümlü tutuklu sayısında gittikçe bir azalma olduğu görülmektedir. I. kademe okuma yazma kursuna katılımın en fazla olduğu yıl 2012 yılı olurken, en az katılımın olduğu yıl 2014 yılıdır. II.kademe okuma yazma kursuna devam eden çocuk sayısı aynı I.kademe okuma yazma kursuna devam eden çocuk sayısındaki gibi gittikçe azalmıştır.

Ceza infaz kurumlarında yaygın eğitime devam eden hükümlü ve tutuklular da bulunmaktadır. Açık öğretim ortaokuluna devam eden hükümlü tutuklu sayısının en fazla olduğu yıl 2015 yılı iken, en az olduğu yıl 2014 yılıdır. Açık öğretim lisesine devam eden hükümlü ve tutuklu sayısında en fazla katılımın olduğu yıl 2015 yılı iken, en az katılımın olduğu yıl 2013 yılıdır. Açık öğretim ortaokula devam eden hükümlü ve tutuklular ve açık öğretim lisesine devam eden hükümlü ve tutuklular karşılaştığında; tüm yıllarda en fazla katılımın açık öğretim lisesinde olduğu görülmektedir. Açık öğretim fakültesine devam eden hükümlü ve tutukluların sayısal verileri incelendiğinde, en fazla katılımın 2016 yılında olduğu, en az katılımın 2013 yılında olduğu anlaşılmaktadır. Açık öğretim fakültesine devam eden hükümlü ve tutukluların sayılarında yıllar içinde bir azalma olmuştur. Ancak 2015 yılında açık öğretim fakültesine devam eden hükümlü ve tutuklu sayılarında bir artış görülmektedir.

Açık öğretim ortaokulu, açık öğretim lisesi, açık öğretim fakültesine devam eden hükümlü ve tutuklu toplam sayıları incelendiğinde; 2012 yılından 2015 yılına kadar hükümlü ve tutuklu sayılarının gittikçe düştüğü görülmüştür. Ancak 2015 yılında hükümlü ve tutuklu sayısında büyük bir artış yaşanmıştır. Bu artışın kesin olarak sebebi bilinmemekle birlikte hükümlü ve tutukluların taleplerinin bu artışta etkili olabileceği düşünülmektedir. 2016 yılında yaygın eğitime devam eden hükümlü tutuklu toplam sayısında tekrar düşüş görülmüştür.

Açık öğretim ortaokulu, açık öğretim lisesi, açık öğretim fakültesine devam eden çocuk hükümlü ve tutuklu sayıları incelendiğinde, yıllar içinde açık ilköğretim okuluna devam eden çocuk hükümlü ve tutuklu sayısında dalgalanmalar olmuştur. Açık ilköğretim okuluna devam eden hükümlü ve tutuklu çocuk sayısı en az 2014 yılında, en fazla 2013 yılındadır. Açık öğretim lisesine devam eden hükümlü ve tutuklu çocuk sayısı ise en az 2014 yılında iken, en fazla 2013 yılındadır.

Örgün eğitime devam eden çocuk sayıları da Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün Birim Faaliyet Raporlarında yer almaktadır. Çocuk hükümlü tutuklu sayısal verileri incelendiğinde, en fazla katılım sayısının 2013 yılında, en az katılım sayının 2014 yılında olduğu görülmektedir. Ceza infaz kurumlarında yetişkin hükümlü- tutuklu ve çocuk hükümlü- tutuklu fark etmeksizin eğitim öğretim faaliyetlerinin tüm eğitim düzeylerinde gerçekleştiği değerlendirilmiştir. Hükümlü ve tutuklulara yönelik ceza infaz kurumlarındaki eğitim – öğretim faaliyetleri fırsat eşitliğinin sağlanması açısından da büyük önem taşımaktadır.

Ceza infaz kurumlarında lisans ve ön lisans eğitimlerine devam eden hükümlü ve tutuklular da bulunmaktadır. 2013, 2014, 2015, 2016 birim faaliyet raporlarına göre; ön lisans eğitimine devam eden hükümlü ve tutukluların sayısının gittikçe arttığı görülmüştür. 2015 yılında ise bu artış azalmaya başlamıştır. Lisans eğitimine devam eden hükümlü ve tutuklu sayısında yıllar içerisinde sürekli bir artışın olduğu görülmüştür. En fazla lisans eğitimine devam eden hükümlü tutuklu sayısı 2016 yılına aittir. En az katılım sayısı 2013 yılına aittir.

Ceza infaz kurumlarında hükümlü tutuklulara yüksek lisans ve doktora eğitimlerine devam etme fırsatı da sağlanmıştır. Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün 2013, 2014, 2015, 2016 yıllarındaki birim faaliyet raporlarından yüksek lisans ve doktora eğitimine devam eden hükümlü ve tutukluların sayısal verilerine ulaşılmıştır. Sayısal verilerine göre, yüksek lisans eğitimine devam edenlerin sayısı her geçen yıl artış göstermiştir. Doktora eğitimlerinde devam eden hükümlü ve tutuklu sayılarında da artış görülmüştür. Bu bulgulardan hareketle hükümlü ve tutukluların eğitim seviyelerinin gittikçe arttığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Ceza infaz kurumlarında çağın gereklerine uygun olarak uzaktan eğitim fırsatı da sunulduğu görülmüştür. Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün 2013, 2014, 2015, 2016 yıllarına ait birim faaliyet raporlarına göre, uzaktan eğitime devam eden hükümlü ve tutuklu sayıları yıllar içinde artış göstermiştir. 2015 yılından sonra uzaktan eğitime katılan hükümlü ve tutuklu sayısında az da olsa bir azalma görülmüştür.

Hükümlü ve tutukluların dini ve manevi yönlerinin güçlendirilmesi amacıyla çalışmalar yapılmıştır. Ceza infaz kurumlarındaki manevi rehberlik çalışmaları vaiz veya din görevlisi tarafından sürdürülmüştür. Ayrıca din ve ahlak bilgisi dersi öğretmenleri de görevlendirilmiştir. Hükümlü ve tutuklulara yönelik olarak dini konularla ilgili olarak çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Dini konularla ilgili konferanslar düzenlenmiştir. Seminerler yapılmıştır.

Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü tutukluların dini inançlarına hassasiyet gösterildiği görülmüştür. Nitekim Müslümanlık dışında dini inanca mensup olan hükümlü ve tutuklular o dinin yetkili bir temsilcisi ile görüşme yapabilmektedir. Hükümlü ve tutukluların dini inançları doğrultusunda din görevlilerden manevi anlamda destek almaları sağlanmıştır.

Hükümlü ve tutukluların mesleki ve teknik kurslarına katılım sağladıkları görülmüştür. Söz konusu yıllara ait veriler incelendiğinde mesleki ve teknik kurslara katılım sayısı yıllar içinde sürekli artış göstermiştir. Bu artış 2015 yılından sonra azalmaya başlamıştır. Hükümlü

ve tutukluların ceza infaz kurumlarında çeşitli iş ve meslek kursları verildiği görülmüştür. Hükümlü ve tutukluların bu kurslara yoğun talepleri mevcuttur. Bu taleplerinin sebepleri hem zamanlarını verimli şekilde geçirmek, hem de salıverilme sonrasında iş ve meslek sahibi olma düşünceleri etkili olmuş olabilir. Hükümlü ve tutuklulara yönelik mesleki ve teknik kurslar ile ilgili olarak çeşitli kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve projeler yapıldığı görülmüştür. Hükümlü ve tutuklular salıverilme sonrasında ceza infaz kurumlarında aldıkları mesleki, teknik kurslar sayesinde kendi işini kurabilme ve meslek sahibi olma fırsatı elde ettiği görülmüştür. Özellikle Türkiye İş Kurumu ve KOSGEB tarafından eski hükümlülere yönelik proje kapsamında hibe desteği sağlanmıştır.

Ceza infaz kurumlarında çocuk hükümlü ve tutuklular için mesleki ve teknik kurslar düzenlenmiştir. Mesleki ve teknik kurslara katılan çocuk sayılarına Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün birim faaliyet raporlarından ulaşılmıştır. Rapora göre, mesleki ve teknik kurslara katılım en fazla 2013 yılına aittir, en az katılım sayısı 2014 yılına aittir.

Ceza infaz kurumlarında bulunan tüm hükümlü ve tutuklulara yönelik eğitim- öğretim, sosyo-kültürel ve psiko-sosyal faaliyetlerin hükümlü ve tutukluların hizmetine sunulduğu, hükümlü ve tutuklular talep etmeleri halinde bu hizmetlere kolaylıkla ulaşabilmektedir.

2012 ve 2016 yıllarına ait sosyo- kültürel ve sportif faaliyetler kapsamında birçok faaliyetin gerçekleştirildiği görülmüştür. Sosyo-kültürel faaliyetler kapsamında; konferans, münazara, seminer, tiyatro, konser, resim, folklor gibi etkinlikler düzenlenmiştir. Ceza infaz kurumlarında sportif faaliyetler kapsamında ise voleybol, basketbol, badminton, masa tenisi, halter gibi etkinliklerin yapıldığı görülmüştür.

Ceza infaz kurumlarında düzenlenen sosyo- kültürel faaliyetlere ilişkin sayısal verilere Ceza Tevkif Evlerinin Birim Faaliyet raporlarından ulaşılmıştır.2012, 2013, 2014, 2015 yıllarına ait veriler değerlendirildiğinde, sosyo-kültürel faaliyetlere katılan hükümlü ve tutuklu sayısı en az 2012 yılındadır. Sosyo-kültürel faaliyetlere katılım sayısı en fazla 2015 yılına aittir. Sosyo-kültürel faaliyetlere katılım yıllar içerisinde gittikçe artmıştır. Ceza infaz kurumlarında sosyo-kültürel faaliyetler kapsamında çeşitli kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve projeler yapılmıştır.

Sosyo- kültürel faaliyetler kapsamında kütüphane ve kitaplık çalışmaları yapılmıştır. Kütüphane ve kitaplık faaliyetleri kapsamında hükümlü ve tutukluların hem kendilerini geliştirip hem de kitap okuma alışkanlığı kazanmaları için kütüphaneler oluşturulduğu

görülmüştür. Bununla ilgili olarak çeşitli kurum ve kuruluşlarla işbirliği protokolü yapılmıştır. Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün Birim Faaliyet raporları incelendiğinde; hükümlü ve tutukluların yararlandıkları kitap sayısına ait verilere ulaşılmıştır. Rapora göre; en fazla kitaptan yararlanan yıl 2014 yılıdır. En az 2012 yılında kitap okunmuştur.

Ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutukluların rehabilite edilmelerine yönelik olarak Değer dergisi ve Sesleniş gazetesi yayınlanmıştır. Ayrıca Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü tarafından “Değerler Eğitimi” projesini geliştirmiş olup ceza infaz kurumlarında her ay bir değere yönelik seminer, konferans, bilgi yarışması gibi etkinlikler yapılmıştır.

2012 ve 2016 yılları arasında ceza infaz kurumlarında psiko sosyal faaliyetler kapsamında çalışmalar yürütülmüştür. Bu kapsamda psiko sosyal servis uzmanları yetişkin ve çocuk hükümlü ve tutuklulara yönelik bireysel görüşmeler ve grup çalışmaları yapmıştır.

Ceza infaz kurumlarında 0-6 yaş annesinin yanında kalan çocuklar bulunmaktadır.0-6 yaş arasında ceza infaz kurumunda bulunan çocuklara eğitim ve psiko sosyal gelişimlerini desteklemek için her türlü desteğin sağlandığı görülmüştür. Nitekim 3-6 yaş grubunda annelerinin yanında bulunan çocukların 21/12/2011 tarihli Milli Eğitim Bakanlığı ile Adalet Bakanlığı arasındaki işbirliği neticesinde MEB’e bağlı ana okullardan ücretsiz olarak yararlanmaları sağlanmıştır. Ceza infaz kurumlarında annelerinin yanında kalan 0-6 yaş grubunda bulunan çocuklara, annelerine, hamile veya süt emziren hükümlü ve tutuklulara yönelik olarak psiko sosyal desteğin yanı sıra yiyecek bedellerinde düzenlemeler yapıldığı görülmüştür. Nitekim, 2013 yılında belirlenen günlük iâşe bedeline ek olarak süt emziren veya hamile annelere %25 oranında, çocuk hükümlü ve tutuklulara %20 oranında gıda desteği sağlanmıştır. Sonraki yıllarda da gıda desteği devam etmiştir.

2013, 2014, 2015, 2016 yıllarına ait Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün Birim Faaliyet Raporları incelendiğinde, annesinin yanında kalan çocuk sayılarının yıllar içinde gittikçe arttığı görülmüştür. Annesinin yanında kalan çocuk sayısının en az olduğu yıl 2013, en fazla olduğu yıl, 2016 yılıdır. Ayrıca tüm yıllarda emziren veya hamile hükümlü tutukluların sayısı ile çocuk hükümlü ve tutukluların sayısı annelerinin yanında kalan çocuk sayısından fazladır.

Ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutukluların rehabilite edilmesine yönelik olarak tüm kurum personeline düzenli olarak eğitimler verildiği görülmüştür. Bu eğitimlere öğretmen, psikolog, sosyal çalışmacı, infaz ve koruma memurları, ve diğer sivil personelin

katılım sağladığı Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün söz konusu tarihlerindeki faaliyet raporlarında ayrıntılı olarak gözlemlenmiştir.

Ceza infaz kurumunda görev yapan personellere yetişkin hükümlü ve tutukluların iyileştirilmesine yönelik olarak çeşitli konularda kurs, seminer ve eğitici eğitimlerinin verildiği görülmüştür. Ayrıca birim faaliyet raporlarında kurumlar arası eğitimlere, uluslar arası düzenlenen eğitimlere de yer verilmiştir.

Sonuç olarak; incelenen yıllar içerisinde ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklulara yönelik eğitim- öğretim faaliyetlerinin düzenli olarak ve teknolojik imkânlardan yararlanarak gerçekleştirildiği değerlendirilmiştir. Ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklulara yönelik manevi rehberlik faaliyetlerinin gerçekleştirilmesine önem verildiği görülmüştür. Ceza infaz kurumlarında sosyo-kültürel faaliyetler kapsamında çok çeşitli sosyo-kültürel ve sportif faaliyetler gerçekleştirilmiştir Ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutukluların rehabilite edilmelerine yönelik psiko sosyal faaliyetlerin de gerçekleştirildiği görülmüştür. Bu kapsamda ceza infaz kurumunda çalışan tüm personele görevi ile ilgili eğitimlerin düzenli ve kapsamlı bir şekilde verildiği değerlendirilmiştir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesi ile birlikte hapisanelerde o dönemin şartları göz önünde bulundurulduğunda çağdaş kabul edilerek infaz sisteminin temelleri atılmıştır. Modern anlamda ilk düzenlemeler 1856 yılında ilan edilen Islahat Fermanı ile ortaya konulmuştur. Osmanlı Devleti'nde modern anlamda kurulmuş ilk cezaevi Sultanahmet'teki Hapishane-i Umumdur. 1858 tarihinde Hapishane-i Umuminin yeterli olamamasından dolayı suç ve cezaların gruplandırılması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Cezalar; kürek, kalebentlik ve hafif cezalar olmak üzere çeşitlendirilmekteydi. Cumhuriyet döneminde ceza infaz kurumları ile ilgili önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bu gelişmelerden en önemlisi Ceza İnfaz Kurumlarının 1 Haziran 1929 tarihinde İçişleri Bakanlığı'ndan Adalet Bakanlığı'na devredilmesidir. Modern infaz sistemi gereği mahkûmların çalıştırılması söz konusu olmuştur. Böylece mahkûmlar hem ceza infaz kurumunda bulundukları sürede çalışarak faydalı olabileceklerdir. Hem de ceza infaz kurumundan çıktıktan sonra bir meslek edinme fırsatı elde edebileceklerdir. 1930 tarihli Hapishane ve Tevkifhanelerin İdaresi Hakkında Kanun yürürlüğe girmiştir. Bu kanunla ceza infaz kurumlarında iş yurtlarının kurulması sağlanmıştır, 1.08.1967 tarihinde hücre hapsi bir ceza olmaktan tamamen çıkarılmıştır. 01.06.2005 yılında 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile infaz mevzuatı tek çatı altında toplanmıştır.

Ceza infaz kurumlarında hükümlü tutuklulara yönelik yürütülen hizmetlerin ve bu hizmetlerin kapsamının toplum tarafından yeteri kadar bilinmediği düşünülmektedir. Ceza infaz kurumlarında yürütülen eğitim-öğretim, sosyo kültürel ve psiko sosyal faaliyetler konusunda yeterli çalışma bulunmamaktadır. Araştırma, ceza infaz kurumlarında gerçekleştirilen faaliyetleri birçok yönü ile ele almaya çalışması açısından önemlidir. Bu araştırma ile ceza infaz kurumlarında gerçekleştirilen faaliyetlere ilişkin çalışmaların geliştirilmesi ve sonrasında yapılacak çalışmalar için alana katkı sağlaması hedeflenmektedir.

Araştırma, Covid 19 pandemi sebebiyle kaynaklara ulaşma konusunda yaşanan sorunlardan dolayı 2012 ve 2016 yılları arası ile sınırlandırılmıştır. Bu konuda Adalet Bakanlığı Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü'nün resmi internet sitesinde yer alan Birim Faaliyet Raporlarından yararlanılmıştır. Ayrıca araştırma, Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü'nün yayınladığı Sesleniş gazetesi ve çeşitli gazete haberleri ile desteklenmiştir.

Araştırmada, hükümlü ve tutukluların eğitim durumları, temel eğitim, mesleki eğitim, dini eğitim, sosyal kültürel faaliyetler, kütüphane ve kitaplık faaliyetleri ve psiko sosyal

faaliyetler incelenmiştir. Elde ettiğimiz bulgulardan hareketle ulaşılan sonuçlar incelenen alanlara bağlı kalarak verilmiştir. Bu bölümde ilk olarak ceza infaz kurumlarındaki hükümlü-tutuklulara yönelik yürütülen eğitim-öğretim faaliyetlere ilişkin sonuçlar devamında sosyo-kültürel faaliyetlere ilişkin sonuçlar son olarak da psiko-sosyal faaliyetlere ilişkin sonuçlar yer almaktadır.

- Ceza infaz kurumlarında 2011-2016 yılları arasında suç işleyen hükümlü ve tutukluların sayısında yıllar içerisinde artış görülmektedir. Ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklu sayısının fazla olması hükümlü ve tutukluların eğitim-öğretim, sosyo-kültürel ve psiko-sosyal ihtiyaçlarını da beraberinde getirmektedir.
- Ceza infaz kurumlarında eğitim-öğretim faaliyetlerinin yapılması toplumun bir parçası olan hükümlü ve tutukluların eğitim seviyelerinin yükseltilmesi açısından önemlidir. Ayrıca ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklulara her türlü eğitim imkanlarının sunulması eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması açısından değerlidir.
- 2012 ve 2016 yılları arasında Türkiye ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklulara yönelik her eğitim düzeyinde faaliyetlerin gerçekleştirildiği görülmüştür. Bu kapsamda ceza infaz kurumlarında I ve II.kademe okuma yazma kursları, yaygın eğitim çalışmaları (açık öğretim ortaokulu, açık öğretim lisesi, açık öğretim fakültesi),örgün eğitim çalışmaları, uzaktan eğitim çalışmaları, lisansüstü eğitim çalışmaları (yüksek lisans, doktora) yapılmıştır. Ceza infaz kurumlarında gerçekleştirilmiş eğitim-öğretim faaliyetleri hayat boyu öğrenme anlayışı ile yapılmıştır. Ceza infaz kurumunda bulunan okuma yazma bilmeyen, ilkokulu bitirmemiş, 65 yaş altında olan kimselerin katıldığı zorunlu kurslar bulunmaktadır. I. kademe ve II.kademe kurslardan başlayarak doktora eğitimine kadar her eğitim düzeyinde eğitim-öğretim faaliyetlerinin yapıldığı değerlendirilmiştir. Ceza infaz kurumlarında 2012 ve 2016 yılları arasında I. ve II. kademe okuma yazma kurslarına katılan hükümlü-tutuklu sayılarına ait bulgulara göre, I.kademe okuma yazma kurslarına katılan hükümlü- tutuklu sayısı yıllar içerisinde artış göstermektedir. Bu artış 2015 yılından sonra azalmaya başlamıştır. II.kademe okuma yazma kurslarına katılan hükümlü ve tutuklu sayısı 2015 yılına kadar devamlı artış göstermiştir. Ancak 2015 yılından sonra bu artış azalmaya başlamıştır. I. ve II.kademe okuma yazma kurslarına katılan hükümlü ve tutuklu sayısında her iki kategoride de 2015 yılına kadar bir artış söz konusudur.I. ve II.kademe okuma yazma kurslarına katılan hükümlü tutuklu sayıları 2015 yılından sonra azalmıştır.Ceza infaz kurumlarında söz

konusu yıllarda I. ve II. kademe okuma yazma kurslarına katılan çocuk hükümlü-tutuklu sayılarına ait bulgulara göre, I.kademe okuma yazma kurslarına katılan çocuk hükümlü- tutuklu sayısında yıllar içinde azalma görülmektedir. II.kademe okuma yazma kurslarına katılan çocuk hükümlü ve tutuklu sayısında I.kademe okuma yazma kurslarında olduğu gibi gittikçe bir azalma söz konusudur.

- 2012 ve 2016 yılları arasında yaygın eğitime devam eden hükümlü ve tutuklulara ait bulgulara göre; açık öğretim ortaokuluna devam eden hükümlü tutuklu sayısında gittikçe bir azalma olurken, 2015 yılında büyük bir artış yaşanmıştır. Açık öğretim lisesine devam eden hükümlü tutuklu sayısında yıllar içinde gittikçe bir azalma görülmektedir. Açık öğretim lisesine devam eden hükümlü ve tutuklu sayısında 2015 yılında büyük bir artış yaşanmıştır.2016 yılında bu artışın tekrar azalmaya başladığı görülmektedir. Açık öğretim fakültesine devam eden hükümlü tutuklu sayısı ise yıllar içinde gittikçe azalmıştır.2015 yılında tekrar artmaya başlamıştır.2016 yılında artış devam etmiştir.2015 yılında yaygın eğitime devam eden hükümlü ve tutukluların sayısında her eğitim düzeyinde bir önceki yıla göre artış yaşandığı görülmektedir. Bu artışın sebepleri, hükümlü ve tutukluların yaygın eğitim düzeyindeki ihtiyaçları ya da hükümlü ve tutukluların yaygın eğitim alma talepleri olduğu düşünülebilir.
- 2012 ve 2016 yılları arasında ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutukluların kendilerini geliştirmeleri ve sosyalleşmelerini sağlamak amacıyla sosyo- kültürel ve sportif faaliyetlerin düzenlendiği görülmüştür. Sosyo-kültürel faaliyetler kapsamında seminer, konferans, tiyatro, konser ve çeşitli kurslar düzenlenmiştir. Sportif faaliyetler kapsamında ise voleybol, basketbol, badminton gibi çalışmalar yapılmıştır. Hükümlü ve tutuklulara yönelik Adalet Bakanlığı Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün düzenli olarak Değer dergisi ve Sesleniş gazetesi yayınladığı görülmüştür. Böylece hükümlü ve tutuklulara okuma alışkanlığı kazandırmak ve hükümlü ve tutukluların boş zamanlarını verimli şekilde değerlendirilmeleri hedeflenmiştir. Hükümlü ve tutukluların topluma kazandırılması ve rehabilite olması amacıyla kurumlarla işbirliği yapılmıştır. Ceza infaz kurumlarında söz konusu yıllarda düzenlenen sosyo-kültürel faaliyetler sayısına ilişkin bulgulara göre; yıllar içerisinde ceza infaz kurumlarında düzenlenen sosyo-kültürel faaliyetlerin sayısı gittikçe artmıştır. Bu sonuç, hükümlü ve tutukluların sosyo- kültürel faaliyetlere katılım konusunda gönüllü oldukları şeklinde değerlendirilebilir. Bulgulara göre, en fazla faaliyet, 2015 yılında, en az faaliyet 2012 yılında düzenlenmiştir.

- 2012 ve 2016 yılları arasında ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutukluların iyileştirilmeleri doğrultusunda gerçekleştirilen psiko-sosyal faaliyetler bulunmaktadır. Hükümlü ve tutukluların kuruma gelişinden salıverilmesine kadar geçen süreçte psiko-sosyal servisin çok yönlü çalışmaları mevcuttur. Psiko- sosyal servisin personele yönelik hizmetleri, idari görev yetki ve sorumlulukları da bulunmaktadır. Ayrıca ceza infaz kurumlarında annelerinin yanında bulunan 0-6 yaş arasında çocuklar bulunmaktadır. Annesinin yanında kalan 0-6 yaş arası çocuklara ve annelerine yönelik eğitim ve psiko sosyal desteğin sağlandığı görülmüştür. Ayrıca ceza infaz kurumlarında annesinin yanında bulunan 3- 6 yaş çocuklar MEB'e bağlı anaokulu ve anasınıflarından ücretsiz olarak yararlanmaktadır.0-6 yaş arası çocuklara, emziren ve hamile hükümlü- tutuklulara, gıda desteği de sağlanmaktadır. Ceza infaz kurumunda annesinin yanında kalan çocuklara yönelik çeşitli kurum ve kuruluşlarla sık sık protokoller yapıldığı değerlendirilmiştir.

Araştırma sonuçları, bu alanda yapılmış olan diğer çalışmalarla karşılaştırıldığında bu bilgiler tespit edilmiştir:

- Ceza infaz kurumuna giren suça bulaşmış kişilerin genellikle eğitim seviyesinin düşük olduğu görülmüştür. Hükümlü ve tutukluların eğitim durumları göz önüne alındığında da eğitim-öğretim programlarına hükümlü ve tutukluların katılımlarının ne kadar gerekli olduğu ortaya çıkmaktadır. Ceza infaz kurumuna girmeden önce kişiler eğitim olanaklarından yeterli düzeyde faydalanamamış ya da olanaklara ulaşamamış olabilirler. Ceza infaz kurumlarında, suç işleyerek gelen hükümlü ve tutuklulara eğitsel ve mesleki anlamda fırsat eşitliği sağlanmaktadır. Ceza infaz kurumuna giren hükümlü ve tutukluların dışarıda iken yeterli düzeyde eğitim alma fırsatı bulamamış olabilecekleri sonucu ile Şen'in 2016 yılındaki "Ceza İnfaz Kurumlarında Verilen Eğitim Faaliyetlerinin Yaşam Boyu Öğrenme Açısından Değerlendirilmesi (Zonguldak İli Örneği)" adlı çalışmasında; mesleki eğitim faaliyetlerinin değerlendirilmesine ilişkin olarak isteyen her hükümlü ve tutuklunun kurumda açılan en az bir meslek edindirme kursuna katılabilecek olanaklara yüksek düzeyde sahip olduğu sonucu benzerdir.
- Araştırmada, ceza infaz kurumundaki hükümlü tutukluların genellikle eğitim seviyesinin düşük olduğu görülmüştür. Bu sonuç ile Gökdoğan'ın 2011 yılında yapmış olduğu "Ceza İnfaz Kurumlarında Eğitimin Önemi" adlı yüksek lisans çalışmasındaki eğitim seviyesi çok düşük veya hiç eğitim almamış insanların suça daha kolay karıştıkları

sonucu benzerdir. Aynı çalışmada Gökdoğan, eğitim seviyesi ile suç oranları arasında ters orantı olduğunu ve eğitim seviyesi artıkça işlenen suçların oranı azaltmakta ancak suçların niteliğinin artmakta olduğunu değerlendirmiştir. Ayrıca Çoşkunoglu'nun 2019 yılında yapmış olduğu. “Hükümlülerin Sosyo-Ekonomik Sorunları ve Sosyal Hizmet: Bingöl M Tipi Kapalı-Açık Ceza İnfaz Kurumu Örneği” adlı çalışmasında hükümlülerin öğrenim düzeylerinin çoğunluk itibarıyla lise düzeyi ve altında olduğu, hükümlülerin öğrenim düzeyleri yükseldikçe suç oranlarının düştüğü sonucu ile araştırmamızın sonuçları benzerdir.

- Araştırmada, ceza infaz kurumlarındaki yetişkin hükümlü tutuklulara yönelik farklı kategorilerde eğitim-öğretim faaliyetlerine yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim öğretim faaliyetleri çerçevesinde I. ve II. kademe okuma yazma kurslarının yapıldığı, I. kademe okuma yazma kurslarına katılan kişi sayısında yıllara göre dalgalanmalar görülürken II. kademe okuma yazma kursuna katılım ise 2012’den 2016’ya kadar alınan süre zarfında sürekli düşüşler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dalgalanmaların ve düşüşlerin olmasında yetişkin hükümlü tutuklularının taleplerinin etkili olduğu düşünülmektedir. Çocuk hükümlü tutuklularda yürütülen I. ve II. kademe okuryazarlık kurslarına katılımın 2012 yılından itibaren azaldığı görülmektedir. Araştırmada, ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklulara yönelik olarak okuma yazma bilmeyenlere okuma yazma eğitimleri verildiği, eğitimini yarıda bırakmış hükümlü ve tutuklulara eğitimine devam etme fırsatı sağlandığı, ceza infaz kurumlarının tıpkı bir okul gibi bir işleve sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde ettiğimiz bu sonuçlar Şen’in 2016 yılında yapmış olduğu “Ceza İnfaz Kurumlarında Verilen Eğitim Faaliyetlerinin Yaşam Boyu Öğrenme Açısından Değerlendirilmesi (Zonguldak İli Örneği)” adlı çalışmasında, okuma yazma bilmeyen hükümlü tutuklulara kursların açıldığı, ceza infaz kurumunun aynı zamanda bir eğitim kurumu olarak görüldüğü, hükümlü ve tutukluların merkezi sınavlara rahat bir şekilde girilebildikleri sonucu ile benzerlik göstermektedir. Şen, aynı çalışmasında, hükümlü ve tutuklulara yönelik düzenli olarak meslek edindirme kurslarının açıldığı, açılan meslek kursları sayesinde iş ve meslek sahibi olabildikleri sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca Şen’in yapmış olduğu araştırma sonucunda; hükümlüler cezaevinde açılan mesleki eğitim kurslarının sayı ve nitelik bakımından da yeterli olduğu maddesine kısmen katıldıklarını ifade etmiştir.
- Ceza infaz kurumlarında eğitim öğretim faaliyetleri çerçevesinde yürütülen faaliyetlerden biri de yaygın eğitim alanındaki çalışmalardır. Bu faaliyetler incelendiğinde açık öğretim ortaokul-lise ve fakültelerine devam eden yetişkinlerin

olduğu görülmüştür. Açık öğretim ortaokuluna ve açık öğretim lisesine devam eden yetişkin hükümlü tutuklu sayılarına bakıldığında en fazla katılımın 2015 yılında olduğu, açık öğretim fakültesine devam eden hükümlü tutuklu sayısının ise 2016 yılında en fazla olduğu görülmüştür. Yıllara göre toplam katılımlar incelendiğinde 2015 yılındaki katılımın diğer dört yıldaki katılımlardan oldukça fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu yıllar arasındaki değişikliklerin ortaya çıkmasında hükümlü tutukluların talepleri vb. birçok sebebi olabileceği düşünülebilir. Araştırmada Türkiye ceza infaz kurumlarında gerçekleştirilen eğitim, öğretim faaliyetlerinin yeterli düzeyde yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde ettiğimiz bu sonuçlar, Karafazlı ve Tuna'nın 2020 yılındaki "Türkiye'de Cezaevlerinde Uygulanan Eğitim Politikaları" adlı çalışmalarında, Türkiye'de cezaevlerinde eğitim faaliyetleri için eğitim hukuku mevzuatının ulusal ve uluslararası düzeyde yeterli olduğu ancak sürekli geliştirilmeye ihtiyaç duyduğu, Türkiye, uygulamaları ile gerektiğinde yeni düzenlemeler yapmakta ve yapılanlara katılmada hem ulusal hem de uluslararası eğitim hukukunda istekli olduğu sonucu ile örtüşmektedir.

- Ceza infaz kurumunda hükümlü ve tutuklulara yönelik çeşitli mesleki faaliyetlerin yapıldığı ve bu sebeple birçok fayda elde edebildikleri değerlendirilmiştir. Ceza infaz kurumunda mesleki eğitim programlarına katılan hükümlüler ve tutukluların kazandıkları mesleki beceriler sayesinde tahliyeden sonraki yaşamlarında bir iş bulup çalışma imkanı elde edebilmektedir. Ayrıca hükümlü tutukluların elde ettikleri mesleki becerilerin olumlu anlamda yansımaları olmuştur. Elde ettiğimiz bu sonuçlar Koçak ve Altun'un 2010 yılındaki "Ceza İnfaz Kurumundaki Mesleki Eğitim Faaliyetlerinin Hükümlü İstihdamına Katkıları" adlı çalışmasında; hükümlülerin büyük çoğunluğunun mesleki eğitimlere katıldıkları ve fayda elde ettikleri sonucu ile örtüşmektedir. Araştırmada mesleki kurslara eğitim seviyesi oldukça düşük hükümlülerin katılımlarının yüksek seviyede olduğu ve bu durumda hükümlülerin hayata tutunma beklentilerinin etkili olmuş olduğu belirtilmiştir. Araştırmada, hükümlülerin büyük kısmının ceza infaz kurumuna girmeden önce işsiz olması hükümlülerin mesleki eğitimine katılımlarını arttırdığı sonucuna da varılmıştır.
- Balaban ve Özen 2015 yılındaki "Ceza İnfaz Kurumlarındaki Tutuklu ve Hükümlülerin Eğitim Faaliyetlerine İlişkin Algıları: T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Örneği" adlı çalışmalarında ceza infaz kurumunda verilen eğitimlerin tahliye sonrası kamu sektöründe iş bulanabilmesine imkân tanınması, yeterli bilgi ve tecrübeye imkân sağlaması, mesleğin geliştirilmesine katkı sağlaması, gibi nedenlerle önemli oranda

olumlu olarak değerlendirilmiştir. Bu sonuç ile çalışmamızın sonuçları benzerlik göstermektedir. Ayrıca Karafazlı 2020 yılındaki çalışmasında; Türkiye’de 2018 yılı itibariyle otuz beş bin tutuklu ve hükümlü eğitim hakkından yararlandığını, Türkiye’de cezaevlerinde eğitim faaliyetlerinin bütününden hükümlü ve tutukluların istifade ettiği, cezaevlerindeki iş yurdu müdürlüklerinde yüz seksen farklı alanda eğitim ve üretim çalışmaları yürütülmekte, eğitimleri tamamlayan hükümlü ve tutuklulara ustalık, kalfalık belgeleri verildiği, iş yurdu müdürlükleri bünyesinde üretime katılan elli iki binin üstündeki hükümlü ve tutuklu sigortalı olarak çalıştıkları sonucu ile büyük oranda örtüşmektedir.

- Ceza infaz kurumlarında eğitim öğretim çalışmalarının dışında yapılan kültürel ve sanatsal etkinlikler bulunmaktadır. Ceza infaz kurumlarında, hem hükümlü ve tutukluların zamanlarını kaliteli geçirmelerinde hem de İnsanların duygu ve düşüncelerini sanatı kullanarak ifade etmelerinin bir sonucu olarak onlar üzerinde kültürel faaliyetlerin olumlu bir değişim gösterdiği gözlenmiştir. Hükümlü tutukluların kütüphane ve kitaplık faaliyetlerinden yararlandıkları ve her zaman yararlanabilecekleri, dergi, gazete gibi yayınlardan faydalanabilecekleri sonucuna ulaşılmıştır. Hükümlü ve tutuklulara kitap, kütüphane, dergi, gazete vs. kaynaklara ulaşım konusunda her türlü desteğin sağlandığı görülmektedir. Nitekim Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü bünyesinde Sesleniş Gazetesi ve Değer dergisi yayınlanmaktadır. Araştırmada, hükümlü ve tutuklular kitap, kütüphane, dergi, gazete vs. kaynaklara ulaşım konusunda her türlü desteğin sağlanmakta olduğu görülmüştür. Araştırmanın sonucu ile Şen’in, 2016 yılında “Ceza İnfaz Kurumlarında Verilen Eğitim Faaliyetlerinin Yaşam Boyu Öğrenme Açısından Değerlendirilmesi (Zonguldak İli Örneği)” adlı çalışmasındaki sonuçlar benzerdir. Şen, çalışmasında; hükümlü ve tutukluların kütüphane ve kitaplık faaliyetlerinin değerlendirilmesi ile ilgili olarak hükümlü tutukluların kütüphaneden her zaman yararlanabildikleri, kitap, gazete, dergi gibi kaynaklara rahatlıkla ulaşabildikleri sonuçları örtüşmektedir.
- Ceza infaz kurumlarında eğitim öğretim faaliyetleri ile birlikte çeşitli sosyo- kültürel faaliyetler de yapılmaktadır. Ayrıca ceza infaz kurumlarında düzenlenen sosyo- kültürel faaliyetlerin olumlu sonuçları olduğuna dair araştırmalar bulunmaktadır. Düzenlenen resim, tiyatro, müzik, el sanatları gibi her alanında yapılan faaliyetlerin hükümlü ve tutuklular üzerinde olumlu anlamda etki ettiğine dair çalışmalardan biri de Gökdoğan’ın 2011 yılında yapmış olduğu “Ceza İnfaz Kurumlarında Eğitimin Önemi” adlı çalışmadır. Çalışmada, insanların duygu ve düşüncelerini, sanatı

kullanarak ifade etmelerinin sonucu onların üzerinde olumlu bir değişim gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Karafazlı ve Tuna'nın 2020 yılında, "Türkiye'de Cezaevlerinde Uygulanan Eğitim Politikaları" adlı çalışmalarında, el sanatları eğitimlerinin hükümlü ve tutuklular üzerinde pozitif etkisinin olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

- Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklu çocukların kurumda bulundukları süreci kendileri için bir değişim ve dönüşüm süreci olarak algılayıp onların kişisel ihtiyaçları doğrultusunda bireysel ve grup çalışmalarının düzenli şekilde devam etmekte olduğu anlaşılmaktadır. Eğitim ve öğretim çalışmaları başta olmak üzere sosyo-kültürel ve sportif çalışmaların sürekli olarak devam ettiği görülmektedir. Ceza infaz kurumlarında 0-6 yaş arasında çocuklar anneleri ile birlikte kalmaktadır. Annelerinin yanında kalan çocuklara, onlara bakım veren annelerine eğitim, sağlık, gıda ve psiko sosyal anlamda her türlü destek verilmektedir. Hayatın, sıfır-sekiz yaşlarını kapsayan erken çocukluk dönemi; kritik bir dönemdir. Annesinin yanında kalan çocuklara yönelik kurum içi ya da kurum dışı çocukların psiko-sosyal anlamda gelişimlerine yardımcı olabilecek faaliyetlerin yapıldığı değerlendirilmiştir. Kurumda annesi ile kalan çocuklar için kreş, anaokulu, bakım evi gibi imkanların sağlandığı ayrıca hamile hükümlü tutuklular ve annesinin yanında kalan çocuklara ek iâşesi sağlandığı görülmüştür. Ceza infaz kurumlarında psikolog, sosyal çalışmacı, öğretmen gibi uzmanlar ceza infaz kurumunda kalan çocukları eğitsel ve psiko sosyal açıdan destekleyici bir görev üstlenmektedir. Bununla ilgili olarak kurumda annelerinin yanında bulunan çocuklara yönelik, diğer hükümlü tutuklulara yönelik sık sık eğitimler aldıkları görülmektedir. Ayrıca günümüzde ceza infaz kurumlarında kalan çocuklar ile ilgili olarak çeşitli kurum ve kuruluşlarla iş birlikleri yapılmakta ve projeler hazırlanmaktadır. Tuncer ve Avcı 2021 yılındaki "Cezaevinde Anne Olmak" adlı çalışmalarında 0-6 yaş annesinin yanında kalan çocuklar ile ilgili ortaya çıkan sonuçlar ile araştırmamızda ortaya çıkan sonuçların örtüştüğü görülmektedir. Tuncer ve Avcı 2021 yılında yapmış oldukları araştırmalarında şu sonuçlara ulaşmıştır. Araştırmada, ceza infaz kurumunda kalan annelerin çocukları ile ilgili olarak süt, yumurta ve meyve suyu gibi hakları olduğunu ifade ettikleri, bazı annelerin ise yalnızca süt hakları olduğunu söyledikleri sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca araştırmada annelerin çocukları için ceza infaz kurumunun sağladığı anaokulu hakkının olmasını sevinçle karşıladıkları sonucu bulunmuştur. Araştırmada, anaokulu ortamı bir mahrumiyet bölgesinde bulundukları ortada olan çocuklar için son derece olumlu bir

yaşam ortamı sağlamada önemli bir rol üstlendiği vurgulanmaktadır. Çocukların gelişimlerini desteklemek için cezaevlerinde kreş benzeri ortamlar oluşturulmakta ya da çocuklar dışarıdaki bir kreşe gönderilmekte olduğu vurgulanmıştır. Kurumda, çocukların oyuncak, giyim, eğitim gibi konularda ki pek çok ihtiyacının giderilmesi için çalışmalar yapmak ceza infaz kurumu psikoloğu, sosyal hizmet uzmanı ve öğretmeninin görevleri arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Adalet Bakanlığına bağlı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün annesinin yanında kalan çocuklar ve anneleri için ek binalar inşa ettiği değerlendirilmiştir. Ayrıca çocukların daha iyi bir psikolojiyle cezaevinden ayrılmaları ve topluma sağlıklı bir şekilde adapte olabilmeleri için kurumda bulunan psikolog, sosyolog, çocuk gelişim uzmanı ve sosyal çalışmacılar eşliğinde çocukları takip ederek, onların gelişimleri için oyun, oyuncaklar ve eğitsel faaliyetlerin geliştirildiği de sonucu ile örtüşmektedir. Ayrıca araştırma sonuçları arasında, çocukları ile birlikte kalan anneler çocuklarının yanlarında oluşunu duygusal destek olarak gördüklerini belirtmiştir. Yapılan bu araştırma ile annelerinin yanında kalan çocuklar hakkında ulaştığımız sonuçların büyük ölçüde örtüştüğü değerlendirilmiştir.

Ceza infaz kurumlarında hükümlü tutuklular için eğitim öğretim, mesleki eğitim, din eğitimi, sosyo-kültürel faaliyetler, kütüphane faaliyetleri ve psiko sosyal tüm faaliyetlerin ceza infaz kurumlarının teknik donanım, materyal vs imkanları kullanılarak gerçekleştirildiği değerlendirilmiş olup bu faaliyetlere devam edilmesi önerilmektedir.

Suçluluğun toplumsal bir sorun olduğu gerçeği karşısında toplumdaki suça bulaşmamış insanları suça karşı bilinçlendirmek, suça bulaşmış ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü tutukluların tekrar suç işlemesini önlemek amacıyla çeşitli kurum, kuruluş vs. tarafından her türlü desteğin verilmesi önerilmektedir.

Hükümlü ve tutukluların bir insan olduğu ve eğitim-öğretim, sosyo-kültürel ve psiko-sosyal faaliyetlere ihtiyaç duydukları gerçeği unutulmamalıdır.

5. KAYNAKLAR

- Acar, G., Demir, A., Görmez, D. & Keser, İ. (2015). Aile ve Çocuk Suçluluğu İlişkisi. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*. Uluslararası Katılımlı 3. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Kongre Kitabı. Ankara.
- Akpolat, Y. (2011).Mahkum Kadınlar: Erzurum Ceza ve Tutukevinde Bulunan Kadın Mahkumlar Üzerine Yapılmış Nitel Görüşme Uygulaması. *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (46), 233-243.
- Anayurt Gazetesi (3Aralık 2012). *Fabrika Gibi Cezaevi*. <https://anayurtgazetesi.com/haber/Fabrika-gibi-%20cezaevi/428335> adresinden 10/11/2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Artuk, M. E., & Alşahin, M. (2016).Hapis Cezalarının ve Cezaevlerinin Tarihi Gelişimi. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 21 (2), 297-338.
- Avcı, N. & Tuncer, N. (2021).Cezaevinde Anne Olmak. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 27, 179-213.
- Ayaz, B. (Y.y).*Psiko-Sosyal Rehabilitasyon Yaşlı Bakımı Ön Lisans Programı Ders Notları*. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.
- Aydın, N. (2018).Nitel Araştırma Yöntemleri: Etnoloji. *Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, 2 (2), 60-71.
- Balaban, Ö., & Özen, S. (2015).Ceza infaz Kurumlarındaki Tutuklu ve Hükümlülerin Eğitim Faaliyetlerine İlişkin Algıları: T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Örneği, *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 6 (1), 37-52.
- Baltacı, A. (2019).Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır?.*Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (2), 368-388.
- Bütün, M. & Demir, B, S. (Editörler) (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma Deseni* (Dördüncü baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Büyük Ansiklopedi, (1997).”Ceza”, C:3, Milliyet Yayınları.
- Büyük Ansiklopedi. (1997).”Suç”, C:13, Milliyet Yayınları.
- Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü (2004). *Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun*. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5275&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>. adresinden 20/11/2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Ceza Tevkif Evleri Müdürlüğü (2021). *Psiko-sosyal Servis Genel Bilgi* <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/psiko-sosyal-servis> adresinden 14/11/2021 tarihinde erişim sağlanmıştır
- Cıgırlı, E. (2019).*Resim kursunun cezaevindeki tutuklu ve hükümlü kadınların üzerinde yarattığı etkileri: Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu*. Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, (1992) "Hukuk" C:4, İletişim Yayınları.
- Çakır, M. (2016). *Harf İnkılâbı ve Millet Mektepleri 1928-1935 (Konya Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Çelik, V. (2018). *Osmaniye 2 nolu t tipi kapalı ceza infaz kurumu'nda eğitimin önemi ve durumu*. Yüksek Lisans Tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Çilingir, A. (2017). İletişim Alanında İçerik Analizi Yöntemi Kullanılarak Yapılan Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri Üzerine Bir İnceleme. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5 (1) , 148-160.
- Çimen, A. (2015). Ceza İnfaz Kurumlarında Sosyalleşme ve Islah İlişkisi, *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 15 (2), 159-188.
- Demir, E. (2013) *Osmanlı Devletinde Hapishane Reformu: Çanakkale Hapishanesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Demir, G. (2011). *Ceza İnfaz kurumu kütüphaneleri ve Türkiye'de durum*. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Demir, G. (2013). *Ceza İnfaz Kurumu Kütüphanelerinin Normalleştirme Sürecindeki Rolü*. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi*, 27 (1), 79-99.
- Demirbaş, T. (2010). *Hürriyeti Bağlayıcı Cezaların ve Cezaevlerinin Evrimi*. Naskali, E.G., ve Altun, H.O., (Editörler), (3-40). (İkinci baskı). İstanbul: Kitabevi Yayıncılık.
- Edirne Belediyesi (27 Mart 2015). *Açık Cezaevinde Seminer Verildi*. <https://www.edirne.bel.tr/acik-ceza-da-seminer-verildi/854/> adresinden 10/11/2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Gökdoğan, Ö. (2011). *Ceza infaz kurumlarında eğitimin önemi*. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gürtuna, O. (2009). *Cezaevinde kadın olmak ve cezaevinin kadın bakış açısıyla sosyolojik değerlendirmesi: Ankara Sincan Kadın Kapalı Cezaevi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Güven, İ. (2019). *Ceza infaz kurumunda kalmakta olan hükümlü ve tutukluların vatandaşlık algılarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Habertürk.. (28/04/2021). *Eski Hükümlü Hibe Desteğiyle 4 inek Alıp İş Sahibi Oldu*. <https://www.haberturk.com/erzurum-haberleri/86698498-eski-hukumulu-hibe-destegiyle-4-inek-alip-is-sahibi-oldu> adresinden 13/11/2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Hanılçe. M & Şeyhoğlu, E. (2020). Osmanlı Devleti'nde Bir Ceza İnfaz Kurumu Olarak Hapishaneler ve Kadınlar. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4 (2), 405-436.

- Karafazlı, H. & Tuna, C. (2020). Türkiye’de Cezaevlerinde Uygulanan Eğitim Politikaları. *Eğitim Yönetimi ve Politikaları Dergisi*, 1 (2), 42-53.
- Kaya, A. & Ayar, M. C. (2020). Türkiye Örneğinde Stem Eğitimi Alanında Yapılan Çalışmaların İçerik Analizi. *İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (2), 275-306.
- Kıral, B. (2020). Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi, *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (15) , 170-189.
- Koçak, O. & Altun, S. (2010). Ceza İnfaz Kurumundaki Mesleki Eğitim Faaliyetlerinin Hükümlü İstihdamına Katkıları. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 1 (1), 95-117.
- Kurt, S. (2013). *Yenişakran Beldesinin Cezaevi Açılmadan Önceki Sosyal Yapısının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Laska, J. A. & Gürbüz Türk, O. (2019). Eğitim Programı ile Öğretim Arasındaki İlişki: Kavramsal Bir Açıklama. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 22 (1) , 251-259.
- Manisa Belediyesi (10/08/2016). *Ceza İnfaz Kurumunda Su Tasarrufu Eğitim Projesi*. https://www.manisa.bel.tr/Haberler/8938_ceza-infaz-kurumunda-su-tasarrufu-egitim-projesi.aspx adresinden 17/06/2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Milli Eğitim Bakanlığı (14 /08/2020). *Cezaevi İçerisindeki İlk Adalet Mesleki Eğitim Merkezi Açıldı*. <https://www.meb.gov.tr/cezaevi-icerisindeki-ilk-adalet-mesleki-egitim-merkezi-acildi/haber/21434/tr> adresinden 13/11/2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Namal, M. K., Berke, M., & Çetinay, H. A. (2021) Eski Hükümlü İstihdamında Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Yaşar Üniversitesi Dergisi*, 2021, 16/63, 1338-1354.
- Özçelik, M. (2011). Mütareke Dönemi’nde Osmanlı Hapishanelerinin Durumu. *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 7 (14). 16-39.
- Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (1) , 323-343.
- Parlak. A. (2019). *Cezaevlerinde Dini Danışmanlık ve Rehberlik hizmetlerinin verimliliği (Yozgat Cezaevi Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Hitit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çorum.
- Sabah Gazetesi (27/07/2021). Adalet ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığından cezaevlerindeki çocuklar için iş birliği protokolü. <https://www.sabah.com.tr/gundem/2021/07/27/adalet-ile-aile-ve-sosyal-hizmetler-bakanligindan-cezaevlerindeki-cocuklar-icin-is-birligi-protokolu> adresinden 12/11/2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Sabah Gazetesi, (13/01/2012). *Gündüzleri Öğrenci Geceleri Mahkum*. <https://www.sabah.com.tr/yasam/gunduzleri-ogrenci-geceleri-mahkm-2108056> adresinden 10/11/2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.

- Sabah Gazetesi. (23/04/2016). 504 Çocuk Annesiyle Cezaevinde Büyüyor. <https://www.sabah.com.tr/gundem/2016/04/23/504-cocuk-annesiyle-cezaevinde-buyuyor-1461400768> adresinden 14/11/2021 tarihinde erişim sağlanmıştır
- Sarıdiken, M. (2014).*Hükümlü ve tutuklu meslek edindirme faaliyetlerinin iş yaşamlarına etkisi: Maltepe Ceza İnfaz Kurumları kampüsünde örnek çalışma*. Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Saruç. S. (2013).*Kadın hükümlüler: cezaevi yaşantısı ve Tahliye sonrası gereksinimleri*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Saruhan, M. A. (2019).*Hükümlülerin transaksyonel analiz teorisine göre benlik durumlarının belirlenmesi: Kırıkkale Sulakyurt Kapalı Ceza İnfaz Kurumu örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sesleniş Gazetesi. (Aralık 2019) ” Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Konulu Konferans Verildi. ”https://cte.adalet.gov.tr/Resimler/Dergi/2212020161512seslenis_213.pdf adresinden 16/11/2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Sesleniş Gazetesi. (Aralık 2019)” Malatya’da Film Festivali Etkinliği”. https://cte.adalet.gov.tr/Resimler/Dergi/2212020161512seslenis_213.pdf adresinden 16/11/2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Sesleniş Gazetesi. (Aralık 2019)”Keskin’de Çocuğa Umut Projesi”https://cte.adalet.gov.tr/Resimler/Dergi/2212020161512seslenis_213.pdf adresinden 16/11/2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Sesleniş Gazetesi. (Haziran 2021).”Annemleyim”Projesinin Açılış Töreni Gerçekleşti’. <https://cte.adalet.gov.tr/Resimler/Dergi/8112021120755Seslenis-Eylul-234.pdf> adresinden 12/11/2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Sesleniş Gazetesi. (Mayıs 2019).”Yerinde Eğitimler Hız Kesmiyor”. https://cte.adalet.gov.tr/Resimler/Dergi/992019120816seslenis_206.pdf. Adresinden 16/11/2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Sesleniş Gazetesi. (Mayıs 2019)”Kocaeli Açık’ta “Kara Fatma” İlgiyle İzlendi”https://cte.adalet.gov.tr/Resimler/Dergi/992019120816seslenis_206.pdf. adresinden 16/11/2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Sesleniş Gazetesi. (Mayıs 2019)”Samsun’da 100. Yıla 100 Bandırma Gemisi” https://cte.adalet.gov.tr/Resimler/Dergi/992019120816seslenis_206.pdf.adresinden : 16/11/2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Sesleniş Gazetesi. (Mayıs 2019)”Sincan Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda 19 Mayıs Coşkuyla Kutlandı”https://cte.adalet.gov.tr/Resimler/Dergi/992019120816seslenis_206.pdf.adresinden 16/11/2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Sesleniş Gazetesi. (Ocak 2020) Çocuk Eğitimevinde “Çocuklarla Bir Gün” Etkinliği Gerçekleştirildi”https://cte.adalet.gov.tr/Resimler/Dergi/2422020163813Seslenis_Ocak_214.pdf adresinden 16/11/2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.

- Sesleniş Gazetesi. (Ocak 2020). "0-6 Yaş Grubundaki Çocuklar İçin Konya'da Anasınıfı Açıldı". https://cte.adalet.gov.tr/Resimler/Dergi/2422020163813Seslenis_Ocak_214.pdf4 adresinden 16/11/2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Sesleniş Gazetesi. (Ocak 2020) "AFAD İşbirliği ile Deprem Hakkında Bilgilendirme Seminerleri Yapıldı" https://cte.adalet.gov.tr/Resimler/Dergi/2422020163813Seslenis_Ocak_214.pdf4 adresinden 16/11/2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Sesleniş Gazetesi. (Ocak 2020) "Denizli'de Sokaklar Bizim Turnuvası" https://cte.adalet.gov.tr/Resimler/Dergi/2422020163813Seslenis_Ocak_214.pdf4 adresinden 16/11/2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Sesleniş Gazetesi. (Şubat 2021). "Eski Hükümlü Devlet Desteğiyle İşini Kurdu". <https://cte.adalet.gov.tr/Resimler/Dergi/652021122312subat-227.pdf> adresinden 16/11/2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Sesleniş Gazetesi. (Şubat 2021). "Kütüphanelerin Niteliği Artıyor". <https://cte.adalet.gov.tr/Resimler/Dergi/652021122312subat-227.pdf> adresinden 16/11/2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Soytürk, S. (2013). *Karaman M Tipi Kapalı-Açık Cezaevi örneği, hükümlü ve tutukluların sosyal hizmet gereksinimlerinin değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Sözcü Gazetesi. (09/01/2016) *İŞKUR'dan Eski Hükümlülere Süt İneği*. <https://www.sozcu.com.tr/2016/gundem/iskurdan-eski-hukumlulere-sut-inegi> adresinden 10/11/2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Şen, Ö. (2007). *Osmanlıda Mahkûm Olmak Avrupalılaşıma Sürecinde Hapishaneler*, (Birinci.Baskı).İstanbul:Kop Yayınları.
- Şen, Ş. (2016). *Ceza infaz kurumlarında verilen eğitim faaliyetlerinin yaşam boyu öğrenme açısından değerlendirilmesi (Zonguldak ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- T.C. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, 2014 Yılı Birim Faaliyet Raporu. (Erişim Tarihi ve Saati: 08.11.2021 / 15:05)
- T.C. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, 2015 Yılı Birim Faaliyet Raporu.Dış İlişkilerden Sorumlu Daire Başkanlığı 2013, Ar-ge Bürosu Rapor No:2017/ 1. (Erişim Tarihi ve Saati:08.11.2021/ 18:52)
- T.C. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, 2015 Yılı Birim Faaliyet Raporu. Dış İlişkilerden Sorumlu Daire Başkanlığı 2015, Ar-ge Bürosu Rapor No:2017/ 1. (Erişim Tarihi ve Saati:08.11.2021/ 15:38)
- T.C. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, 2016 Yılı Birim Faaliyet Raporu. Dış İlişkilerden Sorumlu Daire Başkanlığı 2016, Ar-ge Bürosu Rapor No: 2016/3. (Erişim Tarihi ve Saati:08.11.2021/ 15:31).

- T.C. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Destek Hizmetlerinden Sorumlu Daire Başkanlığı, 2012 Yılı Birim Faaliyet Raporu. (Erişim Tarihi ve saati:08.11.2021 / 13:53)
- Taşkın, A. (2010).Ceza infaz Kurumları ve Tutukevleri Personelinin Eğitimi. Naskali, E.G., ve Altun, H.O., (Editörler) (401-409).İstanbul: Kitabevi Yayıncılık.
- TRT Haber. (23/08/2021). *Ebeveynleri Cezaevinde Olan Çocuklar Takip Edilecek*. <https://www.trthaber.com/haber/gundem/ebeveynleri-cezaevinde-olan-cocuklar-takip-edilecek> adresinden 10/11/2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Türk Ansiklopedisi, “Cezaevi” C.2, Ankara.
- Türkiye Badminton Federasyonu (26 Mayıs 2016). *6.Hükümlüler Badminton Şampiyonası Sona Erdi*. <https://badminton.gov.tr/6-hukumluler-arasi-turkiye-badminton-sampiyonasi-sona-erdi/1619/> adresinden 14/11/2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı (07/03/2021). *Eski Hükümlü Kadınlar, Devlet Destegiyle İş Sahibi Oldu*. <https://basin.adalet.gov.tr/eski-kadin-hukumluler-devlet-destegiyle-is-sahibi-oldu>) adresinden 12/11/2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Uyanık, M. Z. (2017). Batı ve Doğu Kültüründe Hapishane . *Mizanü'l-Hak: İslami İlimler Dergisi*, (4), 87-134.
- Yeşilyurt Gazetesi (28 Kasım 2016). *Devlet Destek Verdi, Eski Hükümlü İşinin Patronu Oldu*. <http://www.yesilyurtgazete.com/devlet-destek-verdi-eski-hukumli-isinin-patronu-oldu/> adresinden 10/11/2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Yılmaz, F. & Göçen, S. (2019). Hayat Bilgisi Öğretim Programına İlişkin Yapılan Araştırmalara Yönelik Bir İnceleme. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3 (2) , 79-86
- Yılmaz, V. (2011). *Açık ceza infaz kurumlarının hükümlüleri toplumsal yaşama hazırlama çalışmalarının Silivri ve Maltepe Açık Ceza İnfaz Kurumları örneğinde incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

T.C
ADALET BAKANLIĞI
Ödemiş M Tipi Kapalı-Açık Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü

Sayı : PERS184990
Konu : Psikolog Fatma UYGUN

17/12/2020

ÖDEMiŞ CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞINA

Ödemiş M Tipi Kapalı Açık Ceza İnfaz Kurumumuzda görevli Psikolog (184990) Fatma UYGUN' un Tezli Yüksek Lisans Programını tamamlamak üzere "2000/2020 yılları arasında ceza infaz kurumlarında Eğitim- Öğretim ve Psiko- Sosyal faaliyetler" konulu çalışmasında yararlanmak üzere ihtiyacı olan bilgi ve belgelerin talebine ilişkin dilekçesi yazımız ekinde sunulmuştur.

Bilgilerinizle yazımız ve ekinin Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Eğitim ve İyileştirme Daire Başkanlığı' na gönderilmesi hususu:
Arz olunur.

Ahmet SEKİTAŞ
Kurum Müdürü
42247
(e-imzalıdır)

Eki : Dilekçe

****Fiziki Evrak Gönderilmeyecektir.****

Anafartalar mah. 1257 Sk. No:4 Ödemiş/İZMİR İrtibat : Selda BOĞAZ
Telefon: (232) 546 01 25 Faks: (232) 546 01 24 GSM : 0.506 600 62 62 e-posta : odemis.mtcik@adalet.gov.tr.

UYAP Bilgi Sistemindeki bu dokümana <http://vatandas.uyap.gov.tr> adresinden a0S1Zi1 - /4FTnUo - d8wtaqD - glYdDQ= ile erişebilirsiniz

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü

Sayı : 57292265-204.06.03-E.988/144006
Konu : Psikolog Fatma UYGUN

25.12.2020

ÖDEMiŞ CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞINA

İlgi :18.12.2020 tarihli ve B.M. 2020/6105 sayılı yazı.

Ödemiş M Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumunda görevli psikolog Fatma Uygun'un, Yüksek Lisans Tezini tamamlayabilmesi için **"2000/2020 yılları arasında ceza infaz kurumlarında Eğitim- Öğretim ve Psiko- Sosyal faaliyetler"** konulu çalışması için bilgi ve belgelere ihtiyaç duyduğunu bu bilgilerin kendisine verilmesini talep eden ilgi yazı ve ekleri incelendi.

Söz konusu tez çalışması için kullanılacak bilgilere, Genel Müdürlüğümüz resmi internet sitesinde yer alan faaliyet raporları ile Sesleniş Gazetesi ve Değer Dergisi yayın arşivinden de yararlanılabileceği hususunda.

Gereği ile ilgili kişiye bu yolda bilgi verilmesini rica ederim.

İsa ÖZER
Bakan a.
Tetkik Hâkimi

T.C.
ÖDEMİŞ
CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI
BAKANLIK MUHABERE BÜROSU

Sayı : 2020/6105
Konu :Psikolog Fatma UYGUN

29/12/2020

ÖDEMİŞ M TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU'NA

İLGİ: 17/12/2020 Tarih ve 2020/ 184990 sayılı yazınız.

İlgi sayılı yazınız ile; Ödemiş M Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumunda görevli psikolog Fatma Uygun'un, Yüksek Lisans Tezini tamamlayabilmesi için **"2000/2020 yılları arasında ceza infaz kurumlarında Eğitim- Öğretim ve Psiko- Sosyal faaliyetler"** konulu çalışması için bilgi ve belgelere ihtiyaç duyduğunu bu bilgilerin kendisine verilmesini talep eden ilgi yazı ve eklerinin incelendiği belirtilerek,

Söz konusu tez çalışması için kullanılacak bilgilere, Genel Müdürlüğü resmi internet sitesinde yer alan faaliyet raporları ile Sesleniş Gazetesi ve Değer Dergisi yayın arşivinden de yararlanılabileceği gereği ile **ilgili kişiye bu yolda bilgi verilmesi** istenilmekle, söz konusu yazımız ilişikte sunulmuştur.

Gereği bilgilerinize rica olunur.

Tuğan SARICA 119019
Ödemiş Cumhuriyet Başsavcısı
 e-imzalıdır

*Bu evrak e-imza ile imzalanarak DYS üzerinden gönderilmiş olup, fiziki ortamda gönderilmeyecektir.

Ödemiş C.B.S. Atatürk mah Adnan Menderes Bulvarı No:154 İrtibat:Z.K Tuğba KAYA 183899
Tel: (0232) 5449088 Faks: (0232) 5453572 e-posta: odemiscbs@adalet.gov.tr 35760-Ödemiş/İZMİR

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana <http://vatandas.uyap.gov.tr> adresinden hc5QSx1 - 1bxu1UT - Se3LLB4 - iFjdVE= ile erişebilirsiniz

